

SERDIUK

IN THE NAME

OF

TRUTH

К ін'я

ПРАВДИ

1979

U.S.A.

БСТУП

Кожна громадська організація, незалежно від її цілеспрямовання та питомої ваги в суспільстві, має свого організатора, який власними творчими зусиллями возвіг її конструкції. Але нам відомий виняток із цього загального правила, коли в антигуманній системі московського деспотизму спотворюють факти, події, промовчують імена справжніх творців та приписують їхні заслуги іншим особам, які нічого спільногого з тим не мали...

Чи відомо, що існує певне політичне угруповання діяспори, яке практикує ті неприваблеві антиетичні звики ворога?

Запитайте, хто організатор українського плаstu, - і ви дістанете виразну відповідь. Захочите дізнатися про перших піонерів українського кооперативного руху, - все з винятковою скрупульозністю занотовано на скрижалах історії...

Здавалося б, така ясність мала би бути скрізь, - але так не є. Спробуйте довідатися із офіційних джерел, хто був творцем Спілки Української Молоді? Даремні зусилля, того не довідаєтесь доти, доки є між живими організатором і творець СУМ-у. Слід думати, після його відходу з життя буде фігурувати підставна особа.

А скільки було спроб підмінити справжнього форматора СУМ-у, починаючи від фігури імпозантної зовнішності з бородою і без бороди та, кінчаючи невігласами морального спростачення, духового примітивізму й безмежної бездарності.

На питання - хто організував СУМ? В офіційному лондонському виданні "СУМ на чужині", 1954 р. на ст. 12-ій написане "глибоко-мудре ізреченіє", гідне уваги "Лиса Микити":

- "За ініціативою старших громадян, головно із Східних Земель України, 6-го липня 1946 року в Мюнхені відбулося засідання групи організаторів СУМ-у..."
У цій короткій фразі 100% неправди!

Чому безособова згадка, замість поіменної назви тих "старших громадян"?

Чи не тому, що тих "старших громадян" не було?

6-го липня не було ніякого засідання "групи організаторів СУМ-у"; бо К.Кохно, Є.Стахів, І.Фізер, І.Марченко, Шанда Й Калинник вперше почули програмово-статутарні заложення СУМ-у з доповіді М.Сердюка, які були затверджені ще 25-го квітня 1946 року ОБІГ-ом СУМ-у.

Після довгого опозиційного наставлення до СУМ-у, Реперент Молоді ЦПУЕ Я. Рак погодився оформити Спілку, як правну одиницю молодечої організації в системі ЦПУЕ. З цією метою була скликана та нарада. Отже, ніяких "організаторів" ніхто не скликав, бо відроджений СУМ уже існував.

Хоч я до того часу був обраний на Голову ОБ СУМ-у, але на згаданому засіданні мене знову обрали на Голову того самого СУМ-у.

Чому? Де причина?

Член проводу ЗЧ ОУН Іван Вовчук, якому був доручений догляд за СУМ-ом, на Голову СУМ-у проектував Є. Стакова, спеціально викликаного із Австрії. Але нарада відбулася не за Вовчуковим пляном. Для Вовчука я був "нон персона грата", бо дерзнув піти проти його настанови: "не включати Бога до сумівської програми".

Лише дві тоді приявні особи: Василь Маркусь та Євтушенко належали до ОБІГ-у СУМ-у, коли 25-го квітня 1946р. в будинку "Дахауер Штрассе"9 - Мюнхен відбулися основу ючі збори СУМ-у.

Чому не були запрошенні члени ОБ СУМ-у Чайківський-Чужмар та Вовчанівський-Грінченко, ніхто, крім Рябушенка не сказав причини. Пізніше, після убивства Чайківсько-го-Чухмари в Коренберзі, преса підтвердила їхній переход із ОУН до УРДП.

Дозволю навести видержку із протокола 6-го липня, веденоого секретарем того засідання Катериною Кохно: "О.Калинник запитує доповідача інж.М.Сердюка: чому даєте перевагу назві СУМ перед іншими, кращими назвами?" З того виходить, Калинник нічого не знав про існування СУМ-у в Україні аж до 6-го липня, коли йому розтлумачив М.Сердюк.

У списку приявних на тому засіданні згаданий Іван Вов-

чук, що не відповідає правді. Тоді Вовчук був відсутнім, як не було його й 25-го квітня 1946 року на основуючих зборах СУМ-у, хоч був вчасно попереджений про них.

..."Чим дальше в ліс, - тим більше дров брехні!"
Читаємо: -"Перший осередок вже був заснований 10.6.46 року в Авгзбурзі, якого ініціаторами були О.Калинник, Штогрин, Юзенів, Сушко, Генсіцький та Ширка" /"СУМ на чужині", ст.12/

Поперше, - як міг Авгзбурський СУМ народитися 10 червня 1946 року, коли тоді Калинник з його компанією не мав найменшого уявлення про СУМ, навіть не чув про існування тієї назви?!

Подруге, - 6-го липня 46 року вперше побачив О.Калинника на засіданні. Того ж дня Калинник попросив мене зробити доповідь й організувати Авгзбургський осередок СУМ-у 10-го липня, що й було реалізоване у призначений день. Разом зі мною їздив Є.Стахів.

потретє, -після мосії доповіді й співдоповіді Стакова про соборність, був обраний місцевий Комітет Осередку на чолі з енергійним й ініціативним Головою Осередку Авгзбургського Комітету СУМ-у Сергієм Якимцівим, про якого не має загадки у "СУМ на чужині", очевидно, з причин його не принадлежності до ОУНу.

Зате ті, які не мали найменшого вкладу праці до розвою СУМ-у, але були бандерівцями,-згадані.

Почетверте, - 10-го липня 1946 року, як дата створення осередку СУМ-у в Авгзбурзі, стверджена першим Головою того осередку Сергієм Якимцівим.

Поп'яте, - в першому числі "Авангард" за грудень 1946 у відділі хроніки вкрадлась друкарська помилка дати створення Авгзбургського осередку, - замість, як було написане в оригіналі,-10.7. 1946 р., друкар-волинян переклав сьомий місяць року, як червень. Ту ненавмисну помилку використав О.Калинник, щоб возвеличити свою непривабливу особу.

Так, на ст.223-ій "СУМ на чужині" читаємо:

—"Петро Кізко перший редактор органу ЦК СУМ-у "Авангард", 1946р.", що суперечить правді.

Перше число "Авангард"у з датою "грудень 1946р" та наступним подвійним числом з датою "січень-березень 1947" були редаговані письменником Миколою Щербаком. Ясніше, - Петро Кізко не мав найменшої дотичності до перших трьох чисел бодай тому, що територіально був віддалений від Мюнхену, перебуваючи на англійській зоні Німеччини в таборі Гайденау.

Стаття Б.Стебельського "Навчання чи дружба"під псевдомом Б.Голинський була проредагована М.Щербаком та разом з іншим передана Кізкові для четвертого числа "Авангард"у.

Зовсім промовчано про велику позитивну роль "Сумівець", як окрему й незалежну сторінку "Української трибуни", редактором якої був М.Щербак, а пізніше Петро Карпенко-Криниця.

Духова обмеженість та політиканська сліпота не дозволили піднятися до рівня об'єктивної правди та віддати данину безпартійному Щербакові, а що найголовніше, не приписувати чужі заслуги іншому, не причасному до того.

Подібних фальшувань та недокладностей безліч з причин безвідповідального ставлення до подій і фактів з боку О.Калинника, - головного джерела спотворених інформацій.

- 1 - Перший Конгрес СУМ-у відбувся не в Авгзбурзі, а в Мюнхені, у шкільному приміщенні "Фюріхшуле" /Чит. "СУМ на чужині"ст.13/.
- 2 - За твердженням О.Калинника той Конгрес тривав аж п'ять днів: 20,21,22,23 й 24 березня 1947 року. /Ст.13/. В дійсності Перший Конгрес СУМ-у працював лише два дні: 22 та 23 березня 1947 року.
- 3 - Всупереч твердженню "СУМ на чужині", ст.13, у березні 1947 року не було жодного сумівського здвигу на терені Мюнхену. Зате відбувся імпозантний здвиг СУМ-у 8 та 9 листопаду 1947 р., про що писала українська преса - "Авангард"Ч=4 та виданий з тієї нагоди фото-альбом під назвою "Велика парада сумівської молоді 8-9 листопаду 1947 року у Фраймані!"
- 4 - Зовсім не згадана важлива подія - видання сумівсь-

кого журналу в Австрії.

- 5 - Безпідставне приписування незаслужених заслуг Ганні, чи то пак "Анні" Калинник в організації перших клітин СУМ-у в Англії. Після відвідин В-Британії др. Гриньох повідомив мене про позитивний стан Британського СУМ-у. Тоді "Анна"Калинник ще перебувала в Авгзбурзі.
- 6 - Олекса Калинник посилено творив саморекляму, що він є ЄДИНИМ ОСНОВНИКОМ СУМ-у, тому з його неісторичної історії "СУМ на чужині" випав дуже важливий період правдивих джерел історії СУМ-у, що бे-рутъ свій початок з 25-го квітня 1946 року й цілковито заперечують будь-яку причасність Калинника до основників СУМ-у.

Не встиг Калинник стати обома ногами на американську землю, як побіг разом зі своїм нерозлучним і загадковим другом до редакції "Свобода" з самореклямною заявкою:

"У вівторок 7 жовтня ц.р. відвідав редакцію "Свободи" п.Олекса Калинник - колишній ініціатор відновлення Спілки Української Молоді на еміграції" "Свобода", 1958 р.

- 7 - Абсолютно нічого не сказано про мотиви ухвали ЦК СУМ-у відносно дати скликання II-го Конгресу СУМ - 25 квітня 1948 року - у ДРУГУ РІЧНИЦЮ ІСНУВАННЯ СУМ-у. Зрозуміла річ, не нашлося місця у "СУМ на чужині" для вміщення ювілейної листівки, ювілейного жетону, виданих ЦК СУМ-ом. Та сама листівка була вміщена в газеті "Сумівець". Ухвалою ЦК СУМ-у був покладений обов'язок на Орг-референта М.Кравчука виготовити ювілейний жетон, що й було сумлінно й вчасно виконано останнім.

Металеві жетони, листівки та ювілейне число "Сумівець" дістали делегати й гости II-го Конгресу "СУМ на чужині" промовчав ім'я автора програми СУМ-у, яка й до цього часу не зазнала змін. Адже вона не впала з неба?!

З тієї самої причини не згадано автора присяги сумівців.

Промовчане ім'я автора ідеї змісту сумівської емблеми, як не сказане ім'я славного мисця Вадима

Добролежа, який мою ідею перетворив в мистецькі форми. Лише тому, що Добролеж не належав до ОУН.

Взоруючись на "країні" зразки большевицького опису історичних подій, автор "СУМ на чужині" не згадав головного, що має вагоме значення для висвітлення правди, а решту подав у спотвореному світлі.

Олекса Калинник діяв як веліла його аморальна "мораль", в якій він ріс, нею живився і в ній формуувався, не міг сказати ім'я творця й форматора СУМ-у на чужині М.Сердюка, безпідставно претендуючи на його місце..

- 9 - У малозмістовній і тенденційній, але претензійній "історії" "СУМ на чужині" вміщено багато фот само закоханого О.Калинника. Більшість вміщених фот не мають ніякої дотичної до сумівського руху, це є звичайна дешева алілуїщена. За змістом вони нагадують прислів'я: "На городі бузина, а в Києві дядько!" Неграмотне безсмаків'я.

Без міри багато фот попів різних ранг'. Навряд чи розуміли писаки, що віра в Бога не вимірюється кількістю вміщених попівських облич. Так само, як віра в Бога й демонстрація рабської відданості пації Ватиканові не є ідентичними поняттями, вони нічого спільногоміж собою не мають. Скоріше, демонструють інтелектуальну анемію та національну сліпоту.

- 10 - Треба не мати ані крихти розуму, щоб приліпити до "СУМ на чужині" загальновідомого українофоба кардинала Е.Тіссерана / ст.65 /.
- 11 - На одному засіданні ЦК СУМ-у була прийнята ухвала за вироблення імунітету проти небезпечної хвороби титуломанії, особливо проти приліплювання титулів тим, які ніколи їх не мали. Так, на ст. 203 та 205 перед прізвищем народного учителя С.Вожаківського поставлений титул "професора", а на ст. 192 Іван Вовчук також титульований "професором". Ні перший, ані другий ніколи не були професорами високих шкіл.
- 12 - Нігде не згадано авторів сумівського привіту - "Честь України - готов боронити!" Ними були письменник Петро Карпенко-Криниця та сумівський фейлетоніст Василь Петренко. Той привіт був затверд-

жений ухвалою ЦК СУМ-у.

- 13 - Вихований в більшевицькій зневазі до "безпартійної сволочі", Калинник ту успадковану ненависть пристосував до еміграційних умов, скерувавши її до всіх неприналежних до "правовірних" ОУНр. Ось тому промовчано ім'я редактора сумівської газети "Соборник"- Якова Ємця, який не належав до ОУНр.
- 14 - Будучи послідовним у своєму однобокому примітивізмі, не написав прізвища під фотом майора УПА Байди, який зумів провести озброєну рейдуючу частину УПА через чотири ворожі кордони до Західної Німеччини. Цей небуденних здібностей стратег відмовився пристати до ОУНр.
- 15 - На шпальтах "Шляху перемоги" Ч=24-120, від 10-го червня 1956 року п'ятої сторінки читаємо допис підписаний буцім то парагвайцем, який ніколи тієї статті не писав. Стаття переповнена безмежним маячінням, як те властиве для Калинника. Для доказу наведено одну із багатьох буйних вигадок: -"О.Калинник сам вклав 25-ть тисяч райхс марок, які забезпечили вихід першого сумівського журналу".

На згаданий сумівський журнал, як і на наступні, О.Калинник не пожертвував ані пфеніга, не те, щоб райхс марку.

М.Сердюк заплатив одну тисячу райхс марок позичених у мг.Лозинського, які пізніше повернув Йому. Ніхто з авторів опублікованих в журналі дописів не вимагав гонорару, що підтверджує редактор Його М.Щербак, якого Калинник постійно ігнорує, підміняючи Петром Кізком, співучасником калинникових фальсифікатів.

На хвилину припустімо неможливе,-що Калинник не писав тієї статті. То мусів би негайно зареагувати опублікуванням спростовання. Але того не сталося, бо стаття ілюстрована двома суміськими фотами, кліше яких "якимсь чудом" опинилися у Калинника.

Як не крути, а гоголівська хлестаківщина - наявна. Лише з тією різницею, що Хлестаков при властивив собі авторство твору Загоскіна "Юрій

Мирославський, а О.Калинник - авторство також чужого твору - Спілки Української Молоді.

З того можна зробити безпомильний висновок про відсутність моральних гальм у згаданої особи.

Його зоологічна ненависть належить до категорії троглодидського атавізму. За браком доказів до заперечення моїх тверджень, накинувся на мене з перекошеним від злости обличчям, піднятими п'ястуками енкавидиського громили й вишкіреними зубами горили.

Недаром відомий професор психології Г. Ващенко ще в Європі прорік:

"Обличчя - дзеркало людської душі", а в Калинника обличчя скидається на типів із "Мертвого дому" Ф.Достоєвского.

16 - На ст.12-ій "СУМ на чужині", Лондон, 1954р., написано:

-"ЦК СУМ-ові доручено нав'язати контакти з молодю англійської та французької зони Німеччини!"

Що є перефразована резолюція І-ої Конференції СУМ-у від 3-го вересня 1946 року, яка має наступнезвучання:

-"§7 - Доручити Центральному Комітетові якнайскоріше налагодити зв'язки з молоддю англійської та французької окупаційних зон з метою організувати там осередки Спілки Української Молоді!"

Те є констатациєю відсутності Спілки Української Молоді на обох згаданих зонах.

Але під тими рядками читаємо заперечення раніш написаного:

"Перше конститууюче засідання Орг.Бюро СУМ-у на англійській зоні відбулося 7-го серпня 1946 року" -"СУМ на чужині", ст.12.-

Якою дивовижною бездумністю та цілковитим отупінням слід посідати, щоб написати подібну нісенітницю!!!

Як міг бути СУМ на англійській зоні до вересневої Конференції, яка своєю резолюцією ствердила відсутність там Спілки Української Молоді?!

Засліплени жадовою підмінити собою правдивого творця СУМ-у, Калинник з Вожаківським вдалися до нечесних засобів неправди, а тому запуталися в ній. Зрештою,

така жалюгідна доля всіх фальсифікаторів і самозванців
17 - 8-го липня 1946 року ЦОБ СУМ-у зібрався для роз-
поділу обов'язків. Оскільки М.Сердюк був переоб-
раний на Голову ЦОБ СУМ-у, не підлягав обговорен-
ню. На секретаря обрали Катирину Кохно, Є.Стако-
ва - організаційним референтом, а Євтушенка й Ка-
линника залишили членами.

На ст.12-ій "Сум на чужині" О.Калинник напи-
сав, наче б то тоді його наділили обов'язком "ке-
рівника відділу преси", чого не було в дійсності.

Скільки треба мати нахабства, щоб вжити подібну не-
правду! Малописьменний, з освітою лікбеза, допуття не
знає написати своє прибране прізвище,- раз пише з од-
ним "н", а другий раз з двома.

Чи така особа мала право зазіхати на "керівника відді-
лу преси", якщо вона ментально не ушкоджена?

Лише спотворені умовами упривілейовано-панівної кля-
си партманів думали калинниковими категоріями й діяли
його методами.

Ювілейна листівка,
видана згідно ухва-
ли Центрального Ко-
мітету Спілки Укра-
їнської Молоді в м.
Мюнхені.

Удвічі зменшена
від її натураль-
ного розміру.

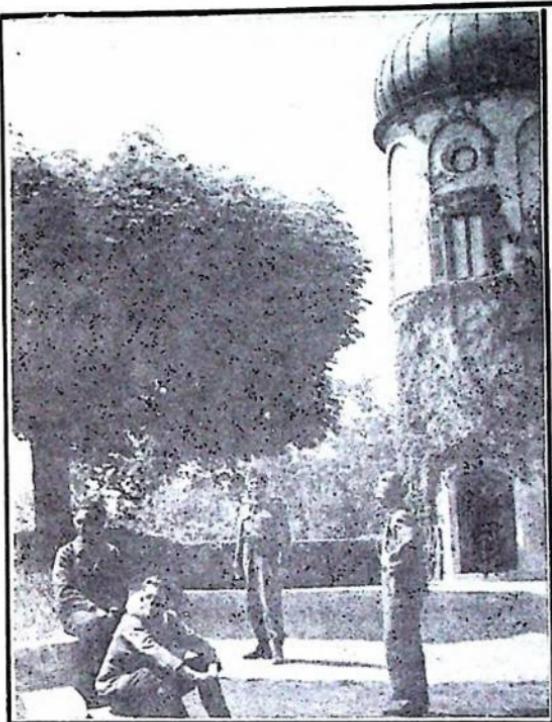

Schloß Neubeuern

ЗАМОК

Старовинний замок, заснований володарем Баварії в шостому сторіччі, не раз добудовувався, владно гніздився на високій і стрімкій горі над вічностуденими водами Інну, був недосяжним для напастників, про що свідчить найвища вежа замку, не зазнавши руїни ні від рук ворога, ані від впливу часу.

Багато жахливих легенд зберіг старий велетень за довгий свій вік, занотованих на папірусах замкової книга рні. Найбільшою красою замка - величава й височезна заля лицарів, облицьована дошками вікових дерев, з багатою різьбою найкращих мисців того далекого часу. Кругла вежа найновішої частини замку мала одну кімнату, повну вікон і світла, але без жодних засобів до опалювання. Її приділив мені житловий референт Новошицький - соборний брат з Галичини. Взимку немилосердно замерзає, простудивши бронхи. При сході й заході сонця з неї відкривалася чудова панорама гірських шпилів німецьких, австрійських й італійських Альп з діамантово-грайливим відблиском вічних снігів.

Кругла замкова вежа найновішої добудови.

Ліворуч сидить М. Сердюк, стоїть А.Царик, праворуч стоїть М.Шербак.

На передньому пляні Романюк із Волині

Тут перебували мисці пензля - славний гуцул, вічний оптиміст Михайло Мороз, Луців, Богдан Стебельський, пані Стебельська; письменники - Юрій Косач, Микола Щербак, драматург Сагайдачний, полковник УНРеспубліки Дехнич та інші українські діячі.

Не раз відвідував нас славний неоклясик Юрій Клен-Бурггардт, чим робив нам честь; журналісти та письменники - Петро Карпенко-Криниця, гуморист Іван Підкова-Яценко, Запоріжець, Михайло Ситник, початківець Петро Кізко, прозваний Кізєм...

Були моїми гостями письменник Гармаш, народний учитель Симон Вожаківський та Вячеслав Давиденко.

У замку я оселився у березні 1946 року після перебування у Гайденавському таборі, біля Гамбургу, на

На східцях до найновішої добудови замку на фоні круглої вежі перший ряд - М.Шербак, пані П.Шербак, М. Сердюк, Сагайдачний, І.Підкова-Яковенко, М.Ситник, П.Карпенко-Криниця, Луців.

Другий ряд - сидять Б.Стебельський, М.Стебельська, М.Мороз, Юрій Клен. Останнього не пригадую імені. Весна 46р

англійській зоні Німеччини. На відміну інших тaborів, українці замку вели спокійне й тихе життя без затягих сварок і гострих конфліктів. Тут міг розраховувати на відпочинок.

Великий слід лишив у моїй пам'яті відвідини друга інж.Петра Ковальчука з дружиною й сином та архієп.Генадія. Інж.П.Ковальчук мав шляхетну душу й кришталеве серце.

Порушенням спокою був досадний скандал з Юрієм Косачем. Він знечестив український герб з живих квітів на центральній клюмбі замкового двора. Полковник Дехнич виявив злочинця й вимагав видворення Косача з замку. На загальних зборах наших мешканців я головував, і пригадую як Богдан Стебельський обґрунтоване й розумно обвинувачував Косача. Те обвинувачення було од-

ноголосно схвалено приявними. Так Косач став "персона-
ном грата". Внедовзі він зник з замку.

На провесні прибув до мене письменник Петро Карпе-
нко-Криниця і передав запрошення приїхати до Мюнхену
на Даахауерштрассе, де містився штаб бандерівського
відламу. Після багатьох років розлуки, /останній раз
бачились в 1922 році, коли разом закінчили "Вищий Пе-
дагогічний Інститут"/, зустрів Федора Івановича Вов-
ка, головну фігуру бандерівців, який тепер переверну-
вся на Івана Вовчука. Ховання за приbrane прізвище
було найвінним самообманом, позбавленим потрібного іму-
нітету. І досі допуття не тямлю, чому він змінив ім-
позатне звучання на здрібніле.

Вовчук запропонував мені посвятити себе справі мо-
лоді. Я потрібував морального й фізичного відпруження
після гайденавської травми.

-"Знаю вас майже з дитячих років як здібного органі-
затора... Нікому іншому, крім вас, не під силу під-
няти цю справу..."

Ті щирі чи нещирі дитирамби не розчулили мене.

-"Дякую за оцінку моїх здібностей, але, на жаль, не
можу прийняти вашу пропозицію з відомих вам причин!"
Видно Вовчук не сподівався моєї відмови.

Настала павза...

Вовчук першим порушив її:

-"Прошу вас, як земляка й колегу наших бурхливих сту-
дентських років, не залишати нашої молоді в обіймах
аморальних впливів, які загрожують цілковитою згла-
дою. Молодь західніх земель України міцно організо-
вана в націоналістичному таборі, - наша бреде само-
пасом... Та хіба самі того не помічаєте?!".

Після тих гірких і болючих слів я, подумавши, капіту-
лював.

-"Що ж маю робити?"

-"Організуйте молодь, - створіть український комсо-
мол!"

-"А яку назву дати новій організації?"

-"То вже ваша справа!"

-"А зміст програми й статуту?"

-"Яку напишете!"

Я замислився.

- "Маєте досить часу, подумайте, обміркуйте й приїздіть до мене. Де буде потрібна моя допомога, розрахуйте на неї!"

Наша розмова наблизилася кінця. Я підвівся з крісла, Вовчук проводжав мене до дверей, а по дорозі зауважив:

- "Ми, степовики, не надто побожні, наша молодь до релігії байдужа. Щоб не відштовхнути її від себе, не чіпайте Бога, обійдіть Його мовчанкою!"

На цьому закінчилася наша перша зустріч. Останнім словам Вовчука не надавав особливого значення, вважав їх виявом приватної недозрілої думки, а не імперативним словом ЗЧ ОУН, як виявилося пізніше.

У потязі на поворотній дорозі твердо вирішив, що нічого не може бути кращого за відновлення ідей історичної Спілки Української Молоді, за яку віддали своє життя відомі й безіменні лицарі національної чести. Пригадав мудрі слова моого друга Івана Савковича Турчина, родом з Кролівця на Чернігівщині, великого патріота, який на цілу голову вище підносився над нами, лідера сумівської студентської групи:

- "Ми канемо в забуття, але ідеї СУМ-у, що народилися із української духовості, - невмирущі!"

*
* *

Кардинальна відмінність умов рідноzemельного й проектованого СУМ-у вимагала далеко не ідентичних форм діяльності еміграційної Спілки. Специфіка вигнанщини виключала підпілля з його суворими законами конспірації та велику обережність щодо добору нових членів. Прийнявши терор, як одну із форм боротьби з окупантом наддніпрянський СУМ, керуючись шляхетними мотивами, не приймав у свої лави молоді жіночої статі. Та Спілка мала всі ознаки національного ордену – елітарної формациї молоді. Там не було потреби у писаний програмі, як ії не було у лицарів Запоріжжя, бо до Спілки вступали лише вирізьблені українські патріоти, які всіми фібрами своєї душі ненавиділи деспотичного окупанта та за першої нагоди радо сформували б Визвольні збройні сили, беззастережно жертвуючи своїм життям. Саме те було альфою й омегою неписаної програми СУМ-у та метою їхнього буття.

З максимальною ясністю усвідомив велику розбіжність між тим, що було в Україні та тим, що мало бути в дія спорі. На українській землі діяло високоідейне й високосвідоме членство з глибокими знаннями недавнього й давнominулого України. На скітальщині мала народитися найбільш масова виховна організація, своєрідна школа. І в тому полягала найбільша розбіжність. Там одні нока національна ідея Спілки, органічно усвідомлена, цементувала молодь і поривала до чину, – тут потрібна довга й настирлива методична праця над молоддю, щоб викресати бодай іскру тієї ідеї.

Вихована в окупаційній школі, наскрізь ворожій українській духовості, молодь наддніпрянщини хоч інтуїтивно симпатизувала визвольній ідеї, але не мала тривкого теоритичного підґрунтя з непофальшованих історичних джерел древньої української культури та новітніх часів Державного Відродження. Там був прийнятий на озброєння терор, – тут відсутність окупаційного гноблення, доцільність вилучала методи насилля.

Об'єктивно кажучи, спорідненості поміж еміграційним СУМ-ом та Спілкою Української Молоді першого оку-

паційного десятиріччя - ніякого, за винятком ідеї: змаг за відновлення Української Державності у боротьбі з окупантом. Значення слова "змаг" вміщає в собі як збройну, так й ідеологічну боротьбу. Тією ідеєю були наснажені, нею живилися українські студенти високих шкіл, старшеклясники середніх шкіл, учителство, кооператори, свідоме селянство та її інтелігенція за часів "військового комунізму" та НЕП-у. Та сама ідейна атмосфера запалила Всеукраїнські вогні збройних повстань, примусивши рижого монгола до капітуляції - послабленням терору та НЕП-у.

Збройні повстання 1933 року, під час найбільшого шалу голода, Дніпропетровської дивізіїта Переяславського гарматного полку дозвели бесмертність визвольних прагнень українського народу.

Прийнявши ідею національної волі за вихідний лейтмотив програми майбутньої Спілки, слід було перш за все підкреслити понадпартийний її характер не елітарної і не кастової, а масової організації молоді, яка мала б жити ідеями народженими у Вічному Києві - слиній колисці Всеукраїнської духовості.

Моїм завданням було ізолятувати молодь від шкідливого впливу, зберегти її від уніяцького антинаціонального дуалізму: Київ - Львів, Шевченко - Франко, Петлюра - Коновалець.

Найбільша парадоксальність в тому:-поділ нації, її атомізацію виконують ті, програми яких зобов'язують до шукання виключно інтегральних ідей нації. Принаїмі, мені незнана ані одна націоналістична партія на нашій планеті, яка уподібнилася б до ОУН, що з усіх сил пнеться загнати український народ разом з її столицею в ярмо ворожого нашому народові Ватикану.

Керуючись тими міркуваннями, надав саме такого, а не іншогозвучання першому розділові програми СУМ-у.

Виховання - це різьба духової культури нації в її історично-моральних берегах. Виховання шлідує розум, волю, серце й душу молоді. Без етичних основ, що походять із духових джерел нації, не існує справжнього виховання. Віра в Бога - фундамент, без якого не можливе формування повноцінної людини, тривкої родини,

здорового суспільства й гуманної держави. У червоній московській імперії не існує виховання, у класичному його розумінні, воно заступлене дресуванням. Коли виховні принципи, стимульовані гуманною мораллю, усвідомляють вихованця в неетичності крадіжки, то дресувальники лише залякують його суворими карами. Безрелігійність приводить до духового охебрачення, морального каліцтва, національної кволості та цілковитої дегуманізації. Віра в Бога узмістовнює й ушляхетнє людське життя. Атеїзм - чорний шлях до отваринення людини аж до печерного хама двадцятого сторіччя. Віра в Бога й атеїзм - два антиподи, дві діаметрально протилежні концепції, два антагоністичні світогляди. Відмовившись від Бога, мусимо відкинути, як зужиту одіж, наші вікові традиції, невід'ємні від релігійно-етичних основ. А без традицій не існує нації. Тому без найменшого вагання поставив провідну девізу: "Бог і Батьківщина", а не "Батьківщина понад усе", як те про говошували ультранаціоналісти, відсугуваючи Бога, як "щось" другорядне, на задній плян, й починали історію від себе самих.

Віддаючи пріоритет Творцеві всесвіту, не мав найменшої тенденції удругоряднити чи принизити свій народ. Ні, тим я намагався підкреслити гармонійну єдність та органічну неподільність Бога з моїм народом.

Під впливом тих думок народився другий розділ програми СУМ-у, зміст якого був протилемний настанові І.Вовчукові, цього Зевса із бандерівського Олімпу.

Тому, що наші погляди на організацію молоді виключали будь-який компроміс, передо мною повстала альтернатива: моя програма з приматом релігійного виховання буде прийнята без жодних змін, або відкинута, і я піду на відпочинок.

У деякого із тих, які під час другої світової війни належали до упривелійованого "генерал-губернаторства", ще не встигли вивітртися із голови наркотичні галюцинації, навіяні патологічним гітлеризмом про вищість раси (*Neger Volk*) народжених на терені впливу намісника фюрера генерала Франка. Те лихо загрожувало корозією національної єдності, тому вважав доцільним нейтралізувати його, загостривши увагу сумівців

на програмовому кредо - рівноцімності народів. /Читай третій розділ програми СУМ-у/.

Решта розділів / 4 - 8 / програми не потрібують інтерпретацій. Їхній зміст вимовно промовляє сам за себе.

Мої гости в Нойебойєрнському замку: пані Анастасія Ковальчук, інж.Петро Ковальчук, їхній син Володимир, поліціст А.Царик, письменник Гармаш, М.Сердюк, Симон Вожаківський, Вячеслав Давиденко, Микола Щербак. Весна 1946 року.

ПРОГРАМА

Спілки Української Молоді

- 1 - Спілка Української Молоді /скороочено СУМ/ є не партійною, але глибоко ідейною національно-соборницькою організацією української молоді, що, ставлячи перед собою завдання відновити славні традиції одноіменної спілки, ліквідованої антинародним окупаційним режимом в Україні, об'єднує виховує в своїх рядах молодь, яка згідно з прийнятими правилами, може вступити в СУМ.
- 2 - Стоячи на ґрунті віри в Бога й глибокого українського традиціоналізму, СУМ є середовищем, в якому куються сталеві характери, що могли б стати на зміну своїм батькам, і були б безмежно відданими українській самостійницькій ідеї, дотримуючись гасла! **БОГ і БАТЬКІВЩИНА!**
- 3 - Оскільки всі люди рівні перед Богом, а значить, не може бути обранців, яким призначено панувати над народами, СУМ виховує своїх членів у дусі вселюдської правди, в дусі непокори перед імперіялістичними загарбниками, готуючи молодь до безкомпромісової боротьби за власну державу, як підставу існування українського народу.
- 4 - В лавах молоді мусить високо стояти моральні чесноти, братерська жружба й організованість, а тому СУМ, ведучи безпощадну боротьбу з аморальністю, нездоровими симптомами в середовищі молоді, бореться за високі якості й чистоту своїх членів з тим, щоб слово "**СУМІВЕЦЬ**" стало гордістю не тільки Спілки Української Молоді, а й усього українського громадянства.
- 5 - Стверджуючи, що глибока усвідомленість правоти поставленої перед собою мети, в аспекті загально людського буття, була запорукою перемоги й бессмертності членів, Спілка Української Молоді виховує такий тип молодої людини, яка була б завжди переконана в перемозі своєї правди, дуже доро-

го цінила своє національне ім'я, належно шанувала борців за волю свого народу, і для якої відступство чи зрада нації були б рівнозначні з смертю.

- 6 - Члени СУМ-у мусять бути високорозвиненими, постійно прагнути до поглиблення своїх знань і цікавитися навколошнім життям, а тому Спілка Української Молоді за одно із основних своїх завдань уважає допомагати і всіляко підтримувати молодечий гін до опанування культурної скарбниці як свого народу, так і передових народів світу.
- 7 - Важлива ознака всякої здорової молоді, а тим більше молоді поневоленої нації, полягає в тому, що ця молодь стоїть не тільки на високому морально-му та ідейно-політичному рівні, а й відрізняється своїми фізичними прикметами, знаючи, що в здоровому тілі - здоровий дух.
СУМ велику увагу приділяє фізичному розвиткові молоді в найрізноманітніших формах, вважаючи ці чинники за основні у формуванні фізично й духовово здорового характеру.
- 8 - Спілка Української Молоді бореться за поширення серед молоді своєї ідеї та створення нових сумівських осередків, вимагаючи від свого членства активної діяльності в цьому напрямку, пам'ятаючи що СУМ - бойова національно-соборницька організація.

СТАТУТ

Статут СУМ-у нічим особливо оригінальним не відрізнявся. Його завданням було створити струнку, а разом з тим просту організаційну структуру Спілки. Первинна організаційна клітина називалась ОСЕРЕДКОМ; члени осередку на своїх загальних зборах вибирали відкритим голосуванням КОМИТЕТ ОСЕРЕДКУ, який складався з голови, його заступника, секретаря, організаційного, культурно-освітнього та інших референтів. Разом з ними вибирали свій контрольний орган - ревізійну комісію та товариський суд.

Українська молодь була розпорощена по трьох окупованій зонах Німеччини: американській, британській та французькій, які адміністративно були незалежні одна від другої, за зразком своїх держав-окупантів. Перебувала наша молодь і на австрійській території. Як дляожної зони, так і для Австрії були мною запроектовані Краєві Комітети Спілки Української Молоді, яким підлягали всі осередки того терену. А Центральному Комітетові СУМ-у, як генеральному штабові, підлягали всі Краєві Комітети СУМ-у.

Таким чином, умовами життя 1946 року витворилася міцна вітальна трьохступнева система Спілки, яка незмінно існує й понині.

Я НЕ БАЖАНА ОСОБА

З готовим проектом програми й статуту Спілки Української Молоді прибув до Мюнхену на Дахауерштрассе 9. Зайшов до просторого "міністерського" кабінету Вовчука. Подав написане. Читаючи програму СУМ-у, на бородатому обличчі Вовчука з'явилася тінь невдоволення. Те було для мене ні несподіване, ані не незрозуміле. Введений мною до програми СУМ-у принцип віри в Бога, як вихідний пункт, безумовно, обурив Вовчука, як прояв зухвалого непослуху його настанов, що ідентизуються з бездискусійними військовими наказами. Звіклий до безkritично-безголосого виконання його наказів, він, придущуючи обурення, мовчки з пісним виразом обличчя повернув мої проекти. Мовчав і я, пов-

ний рішучості захищати кожне слово, ба, кожну літеру з програми...

Щоб бодай трохи послабити неприємну атмосферу, Вовчук промовив:

"Ви ідьте відпочивати, а я скличу тих, з якими варто обговорити ваші проекти... Одна голова - добре, а дві - краще... Про час наради повідомлю вас!"..

Як пізніше виявилось, Вовчук школував, - я не був бажаною фігурою для його партійної гри. Він помилився в мені.

Коли б не енергійна рекомендація моєї особи з боку старого й впливового члена Організації Українських Националістів з університетською освітою та відомого й талановитого письменника, Вовчук напевне не захотів би більше бачити мене.

Мені було незрозумілим, чому мої добрі приятелі, не питуючи моєї згоди, за моїми плечима так настирливо наполягали на моїй кандидатурі тоді, коли знали, що я прагну відпочинку?

З несподівано трагічною смертю першого та тяжкою хворобою другого та таємниця так і лишилася нерозгаданою.

Така повільна процедура розв'язки передумов до організації молоді сприяла моїм відпочинковим плянам. Я зміг відвідати своїх численних земляків і родичів, які знали мене ще з часів дитинства, та зробити екскурсію до історичного палацу баварського короля та до старовинного монастиря, уславленного виробом найрізноманітніх гатунків вин з обов'язковою назвою святих. Те було для мене чималою несподіванкою. Не міг уявити щоб християнство було розсадником алкоголізму, тобто потурало п'янству.

Але подумавши, пригадав перше Ісусове чудо в Кані Галилейській, занотоване в євангелії апостолом Іваном. Коли Ісус вважав за потрібне почати свою місію з перетворення води в алкоголь, то чому б його послідовникам не виробляти вин?

КУМ

З ініціативи енергійного Якова Ємця в 1945 році була згуртована краща й свідоміша наддніпрянська молодь міста Ганноверу в Клубі Української Молоді /КУМ/. Між ними були й юнаки з Галичини, які піднялися вище свого загумінку. Між ними відзначалися своїм вихованням і розумом брати Поштарі. Велика заслуга Якова Ємця в тому, що він першим підняв справу молоді з еміграційного зауття. Яків Ємець, як досвідчений педагог, зумів повести

за собою ганноверських юнаків. На відміну від інших організацій, у кумівців панувала приємна родинна атмосфера.

КУМ був типовим відлунням просвітленості двадцятих років без виразно-окресленої програми.

Ще перед початком моїх переговорів з Вовчуком Микола Щербак, друг Якова Ємця, подарував мені декілька чисел журналу "Через терни", видавцем якого був Я. Ємець. Чепурне циклостилеве видання з малюнком на обкладинці юнака з непомірно великим обасічним мечем між стовбурами кущів та дерев. С.Вожаківський запевняв мене у мельниківському походженні того малюнку, бо лише одинокі мельниківці мечем споторили національний герб. Однаке, з твердженням про мельниківське походження малюнку не міг погодитися. Зміст журналу цікавий і змістовний з різноманітними уривками творів українських класиків, і нічого з партійщини, а тим більше з мельниківщини.

Враховуючи специфіку післявійськового періоду 1945р, коли не виходило друком жодне українське слово, а українську книжку не можна було знайти зі свічкою в

ясний день, - буде зрозуміла виняткова цінність випуску "Через терни", якого з жадобою читали не лише молодь, а й старше громадянство, стужине за рідним словом.

Малоініціативний провід ЗЧ ОУНр, в якому тоді головну скрипку грав І. Вовчук, по вуха загруз у партійних внутрішніх справах та гризni з агресивними мельниківцями, скандально прогавив потребу вчасної організації наддніпрянської молоді, у середовищі якої пereбувало багато освічених інтелектуалів з широким діялазоном державницького мислення. Коли б бмець зі своїм КУМ-ом не вийшов на українську арену скітальщики, провід ЗЧ ОУНр так і не прокинувся б з летаргічної сплячки, навіяної міщанською самозакоханістю.

25 КВІТНЯ 1946 РОКУ

Певний своєї кінцевої перемоги, Вовчук і не думав капітулювати. Навпаки, - вирішив дати бій з метою зламати мій спротив. Добір членів комісії, які мали розглядати мої проекти, перевів сам Вовчук, давши їм відповідні вказівки, якими вони мусіли керуватися. Лише вранці восьмого дня після нашої останньої зустрічі відбулося засідання Вовчукової комісії на Дахauerstrasse 9 в цілком ізольованій кімнаті.

По приїзді зайшов до Вовчукового кабінету.
- "Члени наради всі в зборі, можете починати, а трохи пізніше зайду!"

Якийсь чоловік завів мене до кімнати з незнайомими мені людьми. Комісія складалася з Наняка - провідника оунівської молоді, його заступника, молодого симпатичного хлопця, студента Василя Макуся, Мухи, - Слави Стецько, - редакторя Яблуня, Євтушенка з Ляйму, Вадима Вовчука та двох мовгазних юнаків з Наддніпров'я.

Як і слід було сподіватися, нарада почалася з моєї доповіді... Читаючи програму, додавав лаконічні пояснення. Після запитань та моєї відповіді на них, почалася дискусія.

Першим мене заатакував Наняк:

- "Наша мета - об'єднати, а не відштовхувати від себе наддніпрянську молодь, яка виховувалася в умовах цілковитого безвір'я, тому вона байдужа, навіть ворожа до релігії. Немає найменшого сенсу руйнувати ґрунт, який гарантує успішне завершення справи. Пропоную слово "Бог" викреслити з програми СУМ-у, а слово "Бог і Батьківщина" замінити іншим, більш відповідним гаслом: - "Батьківщина понад усе!"

Після Наняка мала говорити Муха. Але, враховуючи чисто психологічний момент, я попросив Муху дати мені слово перед її виступом з метою з'ясувати нез'ясоване з програми, щоб перевести дискусію з хибних стежок на властиві їй шляхи. Знав, коли зразу не зіб'ю Вовчукові твердження, проголошенні устами Наняка, то після виступу решти членів засідання, які будуть переспівувати ту саму пісню, мій проект програми зазнає провалу, бо тоді оратори будуть керуватися не стільки законами логіки, скільки власними амбіціями й не захочутъ мінятъ ракіше висловленихъ думокъ.

- "Дозволю собі запитати вас, п.Нанякъ, з якихъ джерел добули переконання у ворожому наставленні до Бога зъ боку наддніпрянської молоді?

Ваш висновок з того, що наша молодь виростала й виховувалася у задушливій атмосфері атеїзму - цілком хибний. Ви забули врахувати головного: впливу родини особливо бабунь і дідусяв.. Релігійність нашого народу формувалася тисячоліттями... Вона органічно зрослася з українським народом. Москалі багато реалізували своїх огидних плянів, але української душі не здобули, як не полонили українського серця. Віра в Бога, так само як віра у Відродження України, буде так довго жити, як довго б'ється українське серце й пульсує чиста українська кров... Понад двадцять років окупант навчав нашу молодь любити й захищати його до загину. А що сталося? Мільйони українців з червоної армії відмовилися захищати душогубів. А за вашим, п.Наняк, твердженням, вони мали б покласти свої голови за..

ката Сталіна та той уряд, який навчав їх безбожності. Поперше, - відмовившись від Бога, ви, силою логіки, примушуєте відцуратися наших національних традицій, які органічно пов'язані з засадами Божественної науки... А те визначає - порвати з минулим українського народу, з його історією, з його культурою, відкинувши, як зужиту річ, духові надбання, на яких формувалася, міцніла й підносилася наша нація.

Подруге, - відмовлення від Бога визначає - відмовлення від ідеалістичних законів - єдиних гарантів духового прогресу людства. Без Бога наша молодь стане легкою здобиччю наших ворогів з матеріалістично табору які вилушилися з гадючого атеїзму Фоєрбаха, Маркса-Енгельса, Ніцше, Леніна-Сталіна та ім подібних.

Чим же думаете побороти большевизм?

Чи не матеріалізмом перемогти матеріалістів?

Чи не атеїзмом подолати атеїстів?

Я в те не вірю, бо без Бога не уявляю духово-повоноцінної людини..."

Позбавлений контаргументів, Наняк втратив попередній запал агресивності, але не хотів, чи не міг здавати своїх безґрунтовних позицій:

"Я наполягаю на своєму попередньому внескові!"

Муха погоджувалася з моїми доводами, але, маючи наказ з "Олімпу", безуспішно шукала компромісу:

"Може краще було б в програмі не згадувати Бога, але в практичній діяльності користуватися релігійними засадами виховання"

"Ви пропонуєте офіційно відпекатись від Бога, щоб пізніше протизаконно Йому молитися. Ви намагаєтесь поєднати непоєднане - Бога з атеїзмом. Чи те не буде інкриміноване шахрайством?!" - Зауважив я.

Василь Маркусъ, який сидів проти Мухи й Наняка, продемонстрував незалежність своєї думки, будучи чесним з собою:

"Не бачу причин відмовлятися від Бога. Не можу уявити собі виховання молоді на атеїстичних засадах... Моя думка, - програму СУМ-у затвердити в тому вигляді, в якому вона була складена й зачитана допові-

дачем!"

Зміст виступу Маркуся викликає здивування у Мухи й Наняка. Доводи Яблуня на користь атеїзму були зайвими й непереконливими, те нагадувало дешеву й вульгарну демегогію.

Євтушенко заявив свою підтримку моєго проекту програми. Симпатичний Вадим з двома степовиками загадково мовчали, наче сфікси в пустелі. Як пізніше довідався, вони в процесі дискусії виробили власну думку. Таким чином, здавалося співвідношення виявлених сил не було на мою користь. Опозиція мала перевагу: Муха, Яблунь, Наняк зі своїм заступником. Я мав одним голосом менше: Євтушенко, Маркусь та мій голос. А за кого проголосують три юнаки - невідомо.

"Прошу мою пропозицію поставити на голосування першою, як автора й доповідача проектів!"

Піднялися руки Маркуся, Євтушенка, Вадима, обох мовчазних хлопців і моя рука.

Наняк не сподівався такого фіналу, а Муха спокійно констатувала:

"Програма Спілки Української Молоді затверджена. Друга пропозиція відпадає! І на її обличчі з'явилася приемна посмішка. Видно, в душі вона симпатизувала нам. Так, без жодних змін прийняли мій проект програми СУМ-у. Статут СУМ-у не викликає заперечень, його прийняли одноголосно.

Ухвалили видати відозву СУМ-у до української молоді. Яблунь виявив гаряче бажання скласти "знаменитий" заклик, яким нахвалюється нас здивувати. Того він не зробив, як личить хвастунові.

І.Вовчук не дотримав слова, на нараду не з'явився. Видно, мав певність своєї перемоги.

У коридорі зустрів проф.інж.Олійніченка, з яким працював у світовому гіганти "Запоріжсталь" - він головним інженером енергетики, а я старшим інженером хеміком; роком пізніше професорували - він в енергетичному інституті, а я в металургійному. І ось аж тепер зустрілися на скітальніні, як рідні брати. Почалися спогади...

До моого приходу Вовчук був у подробицях поінформований про перебіг наради.

Зовні наші взаємовідносини виглядали цілком коректними, хоч і начинені вовчуковим фальшем.

Під час обіду проф. Олійніченко познайомив з Вasilем Петренком, якого рекомендував для праці в СУМ-і. Трохи пізніше в кімнаті "Ліги Політв'язнів" зустрів двох освічених юнаків "з Дніпра", які за часів німецької окупації України приймали активну й визначну участь в русі національного визволення України, за що були приречені на повільну смерть в німецькому концентраку: Вовчанський-Грінченко та Чайківський-Чухмара. Останній став жертвою оскаженілых гасителів людського духа.

В коридорі на мене чекали Коваленко й Скрипник. Вирішив не прогавити сприятливої нагоди і зразу ж після обіду негайно покликати до життя Ініціативну Групу Спілки Української Молоді.

Таким чином першого дня народження СУМ-у її ініціативна група складалася з наступних осіб:

1 - Володимира Вовчанського-Грінченка,

2 - Вовчука Вадима,

3 - Євтушенка,

4 - Коваленка,

5 - Василя Петренка,

6 - Юрія Фесенка,

7 - Михайла Сердюка,

8 - Ярослава Скрипника,

9 - Василя Маркуса та

10- Івана Чайківського-Чухмари.

Маючи поважну причину, студент Вадим Вовчук з обома юнаками залишив нас, надавши нам право приєднати їхні голоси до наших рішень. Пізніше ні Вадим з юнаками, ані Скрипник ніколи не показувалися в СУМ-і. На цьому їхня місія була закінчена.

БЛУКАСНО

Не маючи власного притулку, у самому кінці коридору /Дахауерштрассе 9/ перевели перші історичні

збори Ініціативної Групи Спілки Української Молоді.

Присутнім прочитав програму й статут Спілки, на що дістав схвалення усіх присутніх. Мене вибрали голо-

вою зборів, а Євтушенка секретарем. Повстала органічна потреба вибрати керівне тіло головного штабу СУМ - ОБІГу. Головою обрали мене, заступником голови - Василя Петренка, а секретарем - Євтушенка. Маркусь категорично відмовився входити до Організаційного Бюро Ініціативної Групи Спілки Української Молоді,мотивуючи перевантаженням громадсько-політичними справами та університетськими студіями. Зате пообіцяв написати відозву СУМ-у до молоді, що сумлінно, хоч і з пізненням, виконав.

Тоді затвердили запроектовану мною стандартну заяву для нововступаючих до Спілки. Текст заяви був простий і короткий.

Пропозицію Чайківського: -"вважати сьогоднішній день 25 квітня 1946 рік датою заснування Спілки Української Молоді" ентузіастично прийняли з моєю поправкою: замінити слово "заснування" на "відновлення", бо згідно моого ціленаставлення, еміграційний СУМ мав продовжувати ідеї рідноземельного СУМ-у, ліквідованого московським окупантом.

Потім прийняли реальний, але не легкий до виконання плян діяльності ОБІГ-у СУМ-у.

Відсутність фінансових засобів надто уповільнювала нашу активність, а бандеріяда разом з І.Вовчуком не давала допомоги, наче ми не існували в природі. Я наполягав на необхідності виробити емблему СУМ-у та мати свій власний періодичний пресовий орган, без якого Спілка не стане повнокровною організацією. Обидві пропозиції містилися в пляні нашої праці. На прохання Вовчанського, Чайківського, Петренка та Скрипника поінформувати про перебіг ранкової наради, Євтушенко їм доповів.

Після офіційної частини засідання, Євтушенко з Петренком взяли на себе обов'язок організувати сумівські осередки на Ляймі й Шльосгаймі. Маркусь неохоче пообіцяв те саме зробити у Міттенвальді, куди збиралася їхати в інших справах, але осередку так і не організував. Зате Євтушенко з Петренком дотримали слова, в травні організували осередки у згаданих таборах. Завдяки неприязнному наставленні таборових управ, вони не були чисельні й легалізовані.

ПОДВІЙНА ГРА

Свтушенко, Петренко й я наткнулися на тихий опір тaborovих бандерівців щодо справи об'єднання українських молоді в СУМ-і, тим більше, що Свтушенко й Петренко не були бандерівцями, а до того, як наддніпрянці, не належали до уніятів. Тaborові бандерівські керівники, які давно мене знали, говорили:

"Не сміємо дозволити, а тим більше спріяти, організації СУМ-у на нашому терені, не маючи на те вказівок від проводу. Полагодьте ту справу з "горою", а ми тоді допоможемо!"

Вовчук, якому провід ЗЧ ОУНр доручив справу догляду за молоддю, мовчав, ведучи подвійну гру: мене запевняв у своїй всебічній підтримці, - насправді не виявляв бажання сприяти розвою СУМ-у, щоб "довести" мою організаційну нездатність, що дасть формальне право на заміну мене іншою податливою особою, яка сліпо виконувала б розпорядження "непомильного" Вовчука, не піддаючи критиці й коректурі його наказі.

І ось, як в калейдоскопі, ситуація різко міняється на користь СУМ-у. Голова Розенгаймівського Повітового Комітету, з яким зустрівся у приміщенні Мюнхенської залізничної станції, поблизу Дахауерштрассе 9, дав прочитати мені інформаційного листа, підписаного референтом молоді ЦПУЕ Ярославом Раком, в якому виявлене вороже ставлення до СУМ-у, як до не вивчененої, не з'ясованої й сумнівної організації, а тому радить Українським тaborовим Комітетам утриматися від всякої підтримки СУМ-у.

Хоч Рак, як затятий антисоборник галицького обмеженого загумінку, був ворогом всього, що не походило із Львова, а мене недолюблював за мою незалежну поведінку в справі формування СУМ-у, однаке вістря антисумівської інструкції було скероване, як пізніше довідався, в тій самій мірі проти Вовчука.

Ракова інструкція родилася поза плечима Вовчука, він про неї не знав.

Не етичний вчинок Рака виявився тією краплиною, що переповнила мое терпіння. Припускаючи, що та інструк-

ція була узгіднена з Вовчуком, пішов до нього, повний обурення.

—"Федоре Івановичу, за кого мене вважаєте?

Невже припускаєте, що дозволю бути іграшкою в будь-чий руках!?"

—"В чим справа?"

—"Поперше, — доки члени ОБІГ-у СУМ-у будуть тинятися, як неприкасні, по коридорних кутках, а канцелярійні справи полагоджувати на брудних лутках коридорних вікон?

Подруге, — ви своєю антисумівською інструкцією перекреслили можливості для організації СУМ-у..."

—"Ваше останнє твердження безпідставне!" — Перебив мене Вовчук.

—"А інструкція Рака, як референта молоді ЦПУЕ, що СУМ не вивчена, не з'ясована й сумнівна організація — може теж моя безпідставна вигадка?"

—"Таких вказівок нікому не давав. Звідки те взяли?"

—"З інструкції Рака, яку дав мені прочитати голова Розенгаймівського Повітового Комітету!"

На те Вовчук зареагував не властивим для нього збудженням, рвучко встав із-за столу, попросив зайти пізніше й з поспіхом вийшов геть.

Рак, з Бандерою були за панібрата, перецінив свої спроможності, а силу впливу Вовчука недоцінив, необачно наступив йому на вразливу нагнітку... Що пізніше між ними було, те найменше цікавить. Але, як на диво, з того скористувався СУМ. В той самий день дістали приміщення для ОБІГ-у СУМ-у, якого до того часу не хотіли дати, мотивуючи його відсутністю. А що найголовніше, нарешті вирішили правно визнати невизнаний СУМ і ввести його в систему ЦПУЕ. З тією метою призначили на 6-те липня 1946 року у приміщенні Дахауерштра ссе 9 офіційне засідання під головуванням представника ЦПУЕ — Ярослава Рака.

Вовчук: — "На тому офіційному засіданні ви ознаїомите з вашою програмою й статутом СУМ-у, які затверджені 25-го квітня. Головуватиме Рак, як правний представник ЦПУЕ!"

Про список запрошеных осіб на запроектоване засідання ні Вовчук, ані Рак мене не повідомив. Сумніваюсь, щоб

Рак був з тим обізнаний. Те мене насторожило.

Днем перед заплянованим засіданням, 5-го липня 46 року, з самого раня в приміщенні Дахауерштрассе з'явився Євген Стахів, викликаний Вовчуком з Австрії, про що повідомив мене Василь Петренко, "приятель" Стахова ще за німецької окупації Дніпропетровська. А потім загадково запитав:

"А чи знаєте причину появи Стахова?" і не очікуючи на мою відповідь:

"Вовчук проектує його на голову СУМ-у. Але про те ні кому не кажіть, бо я пообіцяв Стахову нікому не говорити!"

Не сподівався попасти в гнилу атмосферу нещирості, підступу й брудних інтриг. Те надто скидалося на большевицьку практику вічних інтриг.

ЦПУЕ - СУМ

6-го липня 1946 року - день правного визнання Спілки Української Молоді Центральним Представництвом Української Еміграції.

Приїхав з Neubeuerг-у ранком потягом до Мюнхену. У приміщенні Дахауерштрассе зустрів Рака, з яким пішов на призначене засідання.

Будучи попереджений Петренком, зінав, що засідання скликане не так задля юридичного оформлення СУМ-у, бо СУМ можна формально визнати й без засідання, а як за собу усунення мене та коронації Євгена Стахова на голову СУМ-у.

Усвідомляючи свою моральну перевагу над нечесними грачами, був опанований якимсь дивним спокоєм, не відчуваючи ні тривоги, ані жалю.

Нікого з присутніх, крім Рака, Євтушенка, Маркуся й Вадима, не зінав і ніколи їх не бачив.

Засідання, як і було запроектоване, відкрив Референт Молоді ЦПУЕ Ярослав Рак коротким вступним словом. Він же був його головою, а секретарем Катерина Кохно.

Головуючий мені першому надав слово.

"Буду доповідати,- заявив я,- про програму й ста-

тут формованої нами організації для неорганізованої
жодними юнацькими формаціями молоді. Потім подав в ла-
конічній формі розвернуту програму й статут СУМ-у.
Почалися запити у переміш з висловленням думок. Мар-
кусь, Вадим і Євтушенко мовчали, для них моя інформа-
ційна доповідь не була новиною. Рак, якому нав'язали
ту нараду проти його волі, вів її збайдужило, не вика-
зуючи своєї думки, ані зацікавлення.

І раптом дивне, /щоб не сказати більше/, запитання з
уст невідомого мені суб'єкта Калинника, як пізніше до-
відався:

- "Чому даєте перевагу назві СУМ перед іншими, кращими
назвами?".

Від того запитання відчув себе недобре, - думав, що
назавжди звільнився від духових плебеїв... Однаке, ко-
ректно відповів, хоч і з певною дозою сарказму, якого
запитувач не зрозумів з причин свого безмежного прос-
такства.

Ніхто з присутніх не був достатньо обізнаний зі склад-
ною справою молоді у позаакадемічному вихованні, тому
в дискусіях промовці нічого нового не сказали, схвали-
вши програму й статут СУМ-у. Ось так ще раз були зат-
верджені програма й статут, але тепер ніхто не висту-
пав проти Бога, - програмове гасло "Бог і Батьківщина"
лишилося непорушним, чим я був задоволений.

Наступною й останньою точкою порядку нарад, яку о-
голосив Рак:

- "Вибір керівного тіла СУМ-у".

Хотілося зауважити, що керівне тіло СУМ-у обране по-
над два місяці тому й успішно діє, але знаючи справ-
же призначення сьогоднішнього зборища - реалізація пі-
дступного пляну Вовчука, - промовчав.

Рак: - "Кого пропонуєте на голову?"

Коротка павза, яку обриває Катерина Кохно:

- "На голову СУМ-у пропоную інж. Сердюка"

Чомусь інших кандидатур ніхто не виставляв. Рак ста-
вить на голосування мою одиноку кандидатуру. Всі при-
явні піднесли руки. На організаційного референта обра-
ли Євгена Стакова, а на секретаря - енергійну Катери-
ну Кохно. Євтушенко лишився членом ОБ СУМ-у. Калинни-
ка, як примусового асортименту, додали до членів ОБ.

Крім згаданих осіб були Фізер, Шандра та І.Марченко.

Ще одна поразка Вовчука з провалом його протеже Є. Стакова. Не маючи педагогічної освіти, ані практики праці з молоддю, Стаків не мав права претендувати на керівника молоді, - чого Вовчук не врахував. Але те усвідомив Стаків і через тиждень зник з Мюнхенського обрію.

Після засідання Стаків вів зі мною розмову. До нас підійшов О.Калинник і попросив організувати в Авгзбургському таборі "Сомме-Касерне" осередок СУМ-у. Домовились: Калинник скличе таборову молодь, а я ознайомлю їх з завданнями СУМ-у та допоможу новообраному Комітетові Осередку скласти реальний план, виходячи із спроможностей табору. Стаків пообіцяв промовити до молоді. Узгіднили дату організації Авгзбургського осередку на 10 липня, за умов, що подорож від Мюнхену до Авгзбургу й назад оплачує Авгзбург. Калинник пообіцяв придбати залізничні квитки. І дійсно, 8-го липня приїзд студенський місячний квиток, з якого яскористався 10-го липня.

ІНСТРУКТИВНИЙ ОСЕРЕДОК

Авгзбургський склад авдиторії чимало здивував. Нашим головним завданням було охопити наддніпрянську молодь та зберегти її від безглуздого розбрата партійним політиканством, а тут зібрали самих "західників" з бандерівськими партквитками, коли не рахувати двох заблуканих "східняків".

Після моєї інформаційної доповіді говорив Є.Стаків в обороні соборності. Потім, як водиться в таких випадках, запити й відповоді. А за тим вибори членів Комітету Осередку. На голову обрали енергійного Сергія Якимціва, безпартійного наддніпрянця, за фахом механік і автовородій.

Після виборної церемонії, я запросив всіх новообраних членів Комітету Осередку на інструктивну нараду. Крім Сергія Якимціва, ніхто не прибув з причин занятості партійними справами.

Спільно з Якимцівим склали орієнтовний план діяльності сумівців осередку на наступні три місяці.

Бандерівський склад Авгзбургського СУМ-у так налякав другого "східника", що він рішуче відмовився від СУМ-у й заяви про вступ не подав. Внедовзі Й Якимців покинув своє головство й вийшов з СУМ-у. Таким чином, Авгзбургський осередок на 100% став галицьким середовищем бандерівщини, що протирічило нашим цілеспрямованням. Фактично ніякого сумівського осередку в Авгзбурзі не існувало. Його членство було фіктивне, бо складалося з підставних осіб - членів Націоналістичної Молоді ОУНр, які при потребі, особливо при показухах, грали ролю сумівців, як потьом кінські села. Тому ніяких протоколів від Комітету Осередку не надсилали до ЦК СУМ-у, бо очевидно їх ніколи не було. Членство Авгзбургського осередку уподібнювалось до чічикових мертвих душ. Такий склад осередку приніс більше шкоди, ніж користі, бо реакція місцевої й позатaborової молоді була негативна.

Взоруючись на склад того членства, авгзбургський таборянин Лев Силенко-Орлигора у своєму журналі вдало й гостро скритикував його, назвавши тaborовий СУМ "внучкою бандерівської бабуні!"

Завдяки своєму безмежному невігластву, О.Калинник-Самйленко ніяк не міг того збегнути і, навіть, у пофальшованих спогадах "СУМ на чужині"/Лондон, 1954/ переважовує уроєніх в його голові неініціативних "ініціаторів" бандерівців з обов'язковим апендиксом свої галасливої персони, а Сергія Якимціва, першого голову Авгзбургського Осередку СУМ-у, не вважав гідним згадати. Чи те не нагадує большевицьку практику?!

Чим горщик накипів, - тим і смердить!"

ПРОТЕСТ

12-го липня 1946 року прибули з Коренбергу до Мюнхену Чайківський з Вовчанівським. Ще до зустрічі зі мною були повідомлені про минулу нараду з Раком. Обурілись тим, що їх, як членів ОБІГ-у СУМ-у, не запросили на ту нараду. Не хотів їхнього відходу, намагався переконати не лишати СУМ-у та просив не надавати тому великого значення.

При зустрічі з керівником теренового проводу ОУНр Ря-

бушенком, якого знов ще з 1932 року як математика Учбового Комбінату "Запоріжсталі", запитав:

- "Чому не запросили на засідання Чайківського й Вовчанівського?"
- "Тому, що вони опинилися в УРДП!"
- "А яке значення те має для СУМ-у? Адже вирішили творити безпартійний СУМ!
- Якщо дозволено бандерівцям бути в СУМ-і, то яким моральним правом те саме заборонено УРДП-івцям?"
- "Не всі думають вашими категоріями".
- "Велика шкода, - а варто думати державницькими, а не загумінковими мірилами..."
- Обидва ще беззвусими юнаками боролися за українські ідеали, за що потрапили до німецького концентракту. Нам вільно погоджуватися чи не погоджуватися з програмою УРДП, але не смімо її негувати, як українську антиболшевицьку асоціацію, а тим більше ставитися до її членів, як до зачумлених..."
- "На 100% погоджуся з вами!"

- "Я рішуче проти партійної монополії СУМ-у. Партия мусить служити своєму народові, а не народ партії. На мою думку, те є проявом громадянської недозріlosti"...

Двома роками пізніше і Рябушенко опинився поза ОУНр; за його виразом, через "задушливу атмосферу для українців із-за Дніпра":

І відомий науковець-хірург, професор Медичного Інституту Борис Юр'євич Андрієвський назавжди зачинив за собою двері ОУНр.

Обтрусив із своїх ніг сунівський пил журналіст-агроном Мироненко.

Із степовиків залишився одинокий лакиза, якого, як зужиту гуму, викинули на нью-йорський брук. Йому не допомогло й окатоличення сина. "Мавр зробив свою справу, - мавр більше не потрібний!"

ЕМБЛЕМА

У моїй течії назбиралося понад півтора десятки проектів сумівських емблем. Ще вкінці квітня 1946 року Свтушенко приніс два проекти, виконані молодим аматором з Ляйму. На одному проєкто-ві повно козачої зброї, починаючи від тяжких гармат і, кінчаючи шаблями, кинджалами та пістолями. Другий - козачі клейноди зі схрещеними внизу булавою й перначем.

Користуючись приятельськими взаємовідносинами з місцем Михайлом Морозом, попросив його накреслити проєкт сумівської емблеми.

"Я не графік, не беруся. Краще зверніться до Луціва, він знає вас!" І дійсно, мистець Луців без заперечень дав свою згоду. За декілька днів був готовий проєкт. На фоні силуета тризуба розміщені вряд літери СУМ. А я просив на проміннях сонця намалювати староукраїнськими літерами "СУМ" так, щоб нагадували тризуб. А мистець М.Б. накреслив щит, переділивши його діягоналем, - верхню частину зафарбував червоною фарбою, а нижню - чорним кольором, посередині "СУМ". Не знаю, хто надоумив талановитого мисця поєднати бандерівський прапір з СУМ-ом!?

Василь Петренко приніс два проекти мистецько виконані німецьким маляром. Обидва проекти мали в центрі "СУМ" в українській орнаментиці. Орнаментика вабила і заворожувала зір глядача.

Проект мисця Г. вигідно виділявся від інших: тризуб у сплетінні літер "СУМ". Але те нагадувало повторення існуючої пластової емблеми, - отже, виглядало плягіятством.

Решта проєктів ні тематикою, ані мистецьким виконанням не задовольняли поставленних вимог. Все ж не губив надії на успіх свого задуму. Знаючи виняткові здібності славного мисця Вадима Добролежа, вірив в його творчі якості при розв'язці згаданої проблеми. Щоб з ним зустрінутися слід перемогти тисячокілометрову віддалу у надмірно переповнених вагонах від Мюнхену до Гамбу-

рту та дістати дозвіл від американських окупантів на переїзд до другої-англійської зони.

Підготовка до Першої Сумівської Конференції, призначеної на 3-те вересня 1946 року, примусила відсунути на пізніше мої відвідини Гайденавського табору, в якому перебував Вадим Добролеж та в якому я був культурно-освітнім референтом з серпня 1945 року до початку 1946 року, про що так смачно набрехав в альманахові УНС за 1971 рік /ст.141-155/ В.Давиденко з психологією лакея - викристалізований плаузун.

У половині вересня 1946 року "шнеллцуґ" Мюнхен-Гамбург привіз мене з одерев'янілими ногами, бо довелося подорожувати стоячи в тамборі вагона.

У Гамбурзі пересів на бременський потяг, щоб на станції Тоштедт пересісти на льокальну вузькоколійку, яка довезла мене до Гайденавського табору.

Прямуючи до мистецького ательє, зустрів Добролежа.

-"А я спеціально приїхав до вас!" І коротко розповів мету свого приїзду.

-"А чим внизу прикрасити емблему?" - запитав мистець.

-"Дубовими листками!"

-"Чи буде добре? Адже Гітлер їх вживав!"

-"Тому мусимо винищити всі дуби? З давніх-давен дуб символізує силу, міць і красу!"

-"Гаразд. А якої форми: паралелограма, трикутника, ромба чи...?"

-"Підберіть, що найкраще виглядатиме!"

Добролеж пішов до своєї студії, а інженер Терещенко зі своїм помішником затримали мене на таборовому подвір'ї. У спільній розмові пройшло не більше 45 хвилин, як Добролеж приніс три проекти емблеми, які за змістом нічим не відрізнялися, лише формою. Один креслюнок був замкнений в трикутник, другий найбільш привабливо виглядав і відповідав моїй давно виношенній уяві. Третій - дещо модифікований...

Щойно розлучився з співрозмовником, як до мене підійшов таборовий "фюрер", бувший польський чабан - малописьменний Василь Матіїв.

-"Негайно лиши табір, інакше силою тебе викину!"

-"З хамом не маю наміру сперечатися..."

Матіїв, наче опечений заверещав з погрозами й лайкою.

За декілька хвилин до мене підійшов начальник таборової поліції, він же і шеф місцевого С.Б. /бандерівська служба безпеки/ Микола Твардовський і в пристійній формі попросив залишити табір...

Переповнений обуренням роздумував: - чи той польський чабан наважився б підвищити голос на галицького "цятіка", не те щоб кричати й ображати його?

*
* *
*

Емблема - символічне втілення точно окресленої ідеї, носієм якої є певна асоціяція, власниця тієї емблеми. Історіяожної емблеми - дуже важливий, майже чільний розділ загальної історії об'єднання.

СУМ - початкові літери назви Спілки, яку емблема представляє.

Форма трьох літер виразно нагадує собою український національний герб. Те вказує, що СУМ зародився і повстав з Української Духовості та є носієм тих високих і вічних ідей.

Внизу обабіч свіжі дубові листки з жолудьми, що символізують, притаманні молодості, силу, красу й міць не лише фізичного порядку, а впершу чергув морально-етичного характеру.

Як проміння ранкового сонця владно розпорощує темряву ночі, так носії ідей СУМу повинні невпинно плектати в собі незламну волю до звільнення України від тяжкої окупаційної неволі. А після здобутої Волі, розбудовувати й зміцнювати незалежну державу.

На жаль, того неспроможні були збегнути убогі духом автори "СУМ на чужині"/Лондон, 1954 р./, тому ніякого опису про сумівську емблему там не знайдете. Зрештою, нічого дивного в тому: - вони не були творцями Спілки Української Молоді, лише припадковими по путниками її.

Якщо придбали емблему, то, логічно, мусимо мати сумівський прапор.

Який?

Звичайно, простий, без зайвих витівок, з запозиченим кольором від нашого чарівного національного прапору: - блакитне полотнище обарвлине золотою стрічкою з сумівською емблемою посередині.

На нашу думку, кожна поважна молодечча організація мусить мати свій гімн та свій марш.

Коли набуття сумівського маршу не чинило непоборних перешкод, то, навіть, слова на сумівський гімн натрапили на значні труднощі.

Центральний Комітет СУМ-у через пресу оголосив конкурс на слова гімну й маршу. Надійшло понад двох десятків творів, але жюрі, голововою якого був письменник Нежанківський, не визнало їх на висоті вимог.

Вдруге оголосили конкурс. Пригадую, Леонід Полтава написав аж п'ять варіантів гімну. Один з них був кращим за всі надіслані. Тоді я від імені ЦК СУМ-у звернувся до наших композиторів і диригентів з проханням покласти на ноти наш гімн і марш.

Кращим твором виявилася композиція Біленького, який жив поверхом нижче того самого приміщення, в якому містився ЦК СУМ-у.

На моє здивовання слова гімну й маршу були інші, хоча ніскільки не гірші за передані нами композитору. Так, слова й ноти належали авторству Біленького. Лишилося їх видрукувати, але фінансові обмеження не дозволяли того, мусіли чекати до слушної нагоди. В тому була велика "заслуга" Вовчука, який, збиряючи чималі грошові збірки для партійної каси ОУНр, все "забував" дати вказівки про підтримку сумівських збірок, без чого дисципліновані бандерівці не поспішали з пожертвами. Вовчук мав намір придушити нашу активність безгрошів'ям. Коли до того додати безініціативність нефортунних фінансових референтів ЦК СУМ-у, то стане зрозуміла наша гроєва ситуація. За певної активності та винахідливості можна було добути потрібні гроші, не дивлячись на перешкоди.

Центральний Комітет ще не встиг виробити сумівської уніформи, як спрітні осередки Ашаффенбургської округи її звели, поставивши ЦК перед доконаним фактом.

Майстри слова

Згідно писемного звідомлення секретаря ОБ СУМ-у Євтушенка, датованого 27-им червня 1946 року, існувало лише декілька сумівських осередків по найближчих до Мюнхену таборах. Ніякої згадки про Авгзбургський осередок СУМ-у, якого тоді не було в природі, хібащо у чиось хворій уяві.

На самих початках ті осередки мали обмаль членів. Під впливом різних опіній тaborян, молодь вагалася, не поспішала до СУМ-у, - приглядалася до новотвору.

Галицькі "достойники" взяли СУМ на багнета:

-"Маємо пласт, пошо ропорощувати молодь новою й непотрібною затією - СУМ-ом?!"

В силу свого недомислія не могли збегнути, що англійське твориво "скавт" має багаторічну ступневу виховну систему, не дає місця для вступу університетської молоді, яка прибула із-за Дніпра й зовсім не підготована до пласти.

Справжня причина антисумівських настроїв галицької інтелігенції випливала із страху втрати свого впливу на молодь перед владно наступаючими києво-дніпрянськими ідеями Спілки Української Молоді.

Наддніпрянська інтелігенція, з пам'яті якої ще не вивітрилися спогади про большевицький процес СВУ-СУМ-у та яка була співзвучна тим ідеям, широко вітала відродження Спілки Української Молоді. На жаль, її було обмаль: проф.др.Борис Ю. Андрієвський - мій гімназіяльний товариш, проф. інж. Олійніченко - колега по "Запоріжсталі" та інститутові, харківський проф.М.М.Глобенко - мій приятель, агроном Мироненко, генерал Петрів, генерал Шандрук, проф.Г.Вашенко, проф.Щербаківський - давній приятель нашої родини, інж.Сапіга, пол.Євтимович, математик Рябушенко та бувші сумівці: доцент Шульга, Ю.Фесенко та Іван Яценк.

Мене хвилювало те, що без молодих майстрів добірного слова й будуючої думки СУМ не зможе стати повноцінною Спілкою, - і я шукав доріг до них.

Першим приятелем моїх задумів був молодий письменник Микола Іванович Щербак, він перебував в тому самому замкові, що й я.

Дякуючи йому, запросили до замку знайомих письменників. На провесні 1946 року до нас завітали Петро Карпенко-Криниця, знаний мені ще 1945 року, гуморист І. Яценко-Підкова, поет з бувших безпритульників М. Ситник, початківець Петро Кізко, Леонід Полтава, а пізніше Й. Юрій Клен-Бурггардт.

Ознайомив їх з моїми плянами дошо СУМ-у та в дружному обміні думок приявні пообіцяли співпрацювати зі Спілкою, тобто з її пресою, яка тоді перебувала в ембріональному періоді. Гості зобов'язалися надсилати свої твори на адресу М. Щербака, який безвідіздно перебував в замку та був рекомендований на першого редактора сумівської преси.

Нарада проходила в атмосфері щирості й цілковитого до вір'я. Розуміння важливості справи породило узгідненість думок та гарантувало успіх нашої творчої зустрічі.

Наслідки наради наснажували надією та наповняли гордістю за нашу чудесну молоду генерацію письменників із-за Дніпра.

В аспекті рішень наради, запросили до співпраці М. Брика, Ол. Степового, Яр Славутича та інших, які радо дали свою згоду.

Одна з письменницьких зустрічей у замку задокументована фотосвілиною. / Див. стор. 12 /.

Зрозуміло, з такою армією добірних культуртрегерів легче й упевніше починати плавбу сумівського корабля по розбурханому пристрастями еміграційному морі.

СУМІВСЬКА ГІМНАЗІЯ

З причин відсутності викладача хемії у 7-их і 8-их класах, довелося взяти на себе той обов'язок, не дивлячись на перевантаження сумівськими справами.

Віддалъ між Нойбайєром і Розенгаймом невелика, всього три потягових пробіги. Але від замку до станції — чотири кілометри та від Розенгаймської залізниці до гімназіального будинку — два кілометри з гаком. Ту віддалъ перемагав своїми ногами.

У згаданій гімназії українську мову й літературу викладав бувший директор, здається, перемиської гімназії Шах, який користувався правописом глибокої давнини та свого власного домислу, що був надто віддалений від сучасної літературної мови. Довелося його замінити письменником Миколою Щербаком, який теж перебував в замку. В компанії з ним перемагали ту віддалъ, не відчуваючи втоми.

Тепер, коли нас було двоє, міг говорити з директором гімназії про потребу організації учнівського СУМ-у, на що дістав повну згоду.

В той самий день всі восьмиклясники з семиклясниками вступили до гімназіального осередку СУМ-у. Згодом старші віком учні нижчих класів оформили своє членство. Дочка Світлана та син Марко директора гімназії також були сумівцями.

Дев'яносто відсотків наших старших учнів походили із степових земель України, були добре виховані своїми батьками, з винятковою пильністю й свідомістю вчилися, жадібно абсорбуючи знання. Їх ми цінили й любили. Під дощі, зливи, морози, сніговій, часто з порожніми шлунками іздили навчати їх, хоча, крім пари пачок цигарок на місяць, нічого більше не діставали.

Тепер, коли пишу ці рядки, майже всі вони закінчили високі фахові школи та є батьками своїх дітей, яких напевно виховують у сумівських ідеалах...

Такими сумівцями ми пишаємося та з теплотою в серці зберігаємо спогади про них. Для мене всі вони лишилися близькими й дорогими разом з моїми колегами-педагогами Розенгаймської гімназії.

Директор нашої гімназії Афендикив вірив, що він зробив добру й корисну справу, дозволивши своїм своїм учням вступити до СУМ-у, тому поспішив повідомити про те Культурно-Освітню Реферантuru ЦПУЕ. Незабаром прийшла відповідь за підписом шкільного інспектора, що - "СУМ не вивчена й не зареєстрована в ЦПУЕ, тому не слід поспішати з надто ризикованим експериментом!..

Негативна постава ЦПУЕ до СУМ-у викликала здивування у більшості педагогів нашої гімназії. Адже, відомо,

що ЦПУЕ перебуває під безумовним впливом ОУНр.Хоча голова ЦПУЕ Василь Мудрий ундівець, але не відходить від орбіти бандерівського сателіта.

Чи з того не виходить, що циркулюючі чутки про СУМ, як про бандерівську прибудівку, тоді не відповідали правді?

Однака директор і педагогічна рада прийшли до позитивного рішення: - ігнорувати настанову ЦПУЕ, - учні лишаються сумівцями й продовжують діяльність в СУМ-і, але, щоб уникнути зайвого клопоту, про те не інформуємо ні ЦПУЕ, ані пресу.

Так повстала перша і, мабуть, одинока сумівська гімназія діяспори в кінці 1946 року.

ПЕРША КОНФЕРЕНЦІЯ СУМ

Щоб популяризувати ідеї Спілки Української Молоді з метою активізувати її ріст серед таборової молоді, вирішив скликати Конференцію СУМ-у. З тією думкою зайшов до Вовчука. А щоб не протестував, поставив його доповідь першою. Не грато ролі, що він буде говорити, головне, щоб його виступ, як найближчу особу Бандери, змінить недоброзичливе наставлення таборових бандерівців до СУМ-у на прихильне.

Мій розрахунок був вірний, - Вовчукови амбіції були задоволені.

- "Де плянуєте перевести Конференцію?"

- "Там, де буде краще!"

- "Зачекайте хвилину. Тут є Богдан з Авгзбургу, я з ним образую справу!"

І дійсно, за півгодини Вовчук поінформував, що провідник Авгзбургської області Богдан пообіцяв забезпечити делегатів харчами, нічлігом і залею для засідання в Авгзбургському таборі, якщо я призначу Конференцію на 3-те вересня. В зазначеній день конференційна зала буде вільна з самого рання аж до наступного дня.

Зрозуміла річ, було б злочином пропустити таку сприятливу нагоду.

Отже, Перша Конференція Спілки Української Молоді відбулася в "Соммер-касерне" Авгзбургського табору не тому, що там жив донкіхотствуючий Калинник, а тому, що керівники табору ніколи не відмовляли в подібних акціях, постійно забезпечуючи делегатів нічлігом і їжою.

Ось що писала преса про Першу Конференцію СУМ-у:

- "Заля конференції гомоніла молодечими голосами. Сюди з'їхалися делегати і численні гості. Немов живі, з портретів промінюють Голова Директорії Й Головний Отаман Симон Петлюра і полковник Євген Коновалець. А довколо льозунги, гасла, квіти..."

Голова Центрального Організаційного Бюро інж. М. Сердюк під бурхливі оплески відкриває Конференцію... Конференція обирає свої керівні органи - президію, сек

ретаріят, резолюційну комісію.

До почесної президії обирають старших громадян - учасників минулої й теперішньої національно-визвольної боротьби.

А тим часом з усіх кінців еміграції надходять на ім'я Конференції привітання і поздоровлення: бажають успіху в роботі Конференції СУМу відомі військові старшини, громадські діячі й різні організації.

Конференція приступила до своєї ділової роботи.

На трибуні Вовчук, який виголошує промову, присвячену завданням молоді в аспекті визвольної боротьби.

Далі на трибуну виходить відомий полковник, учасник національно-визвольної боротьби 1917-20 р.р., який в захоплюючій формі має незабутні картини збройної боротьби української молоді і всього українського народу за Українську Державність...

З доповідю про внутрішньо-організаційні проблеми виступає Голова Центрального Організаційного Бюро Спілки Української Молоді інж. М.Сердюк.

У своїй доповіді розповідає про велику й почесну працю, зроблену за короткий відтинок часу - чотири місяці, - щоб відновити і створити в умовах вигнанщини Спілку Української Молоді.

-"Заходи та ініціатива Центрального Організаційного Бюро СУМ-у знайшла гарячий і діловий відгук серед української еміграційної молоді. Майже по всіх великих українських таборах американської зони організовані, або в процесі організації осередки СУМ-у"...

У резолюціях Конференції повністю схвалили ідейно-політичну та організаційну діяльність ЦОБюро, яке вклало багато праці для створення СУМ-у в складних умовах еміграції.

Конференція схвалила проект програми та статуту СУМ-у, які зачитав інж. М.Сердюк з короткими коментарями. І програма й статут належали автору їх інж. М.Сердюку.

До Центрального Комітету Спілки Української Молоді були обрані -
на Голову ЦК СУМ-у - інж. Михайло Сердюк,
на секретаря - Катерина Кохно,
на організаційного референта - З.Шупер,
на скарбника - Василь Петренко,
на культурно-освітнього референта - Василя Маркуся.

на членів - М.Копинець і Юрій Фесенко.
А в додаток, як примусовий асортимент, - протегований
О.Калинник.

На цьому Конференція Спілки Української Молоді закі-
нчила свою роботу.
Лунають могутні звуки національного гімну із уст dele-
гatів.

Після вечері відбувся літературний вечір відомого
письменника Івана Багряного.

До завдань СУМу

(Із промови Голови ЦОБ СУМ-у М.Сердюка 3-го вересня
1946 року на Першій Конференції СУМ-у)

Заснований на еміграції СУМ свідомо перейняв овіяні
слововою традицією одноіменної організації, що діяла й бо-
ролася з окупантами в Україні. Продовження діяльності
рідноземельного СУМ-у зазнало певних змін, викликаних
специфікою вигнанщини.

Які ж завдання ставить перед собою СУМ?
Насамперед, відірвати молодь від деморалізуючих впли-
вів еміграційної бувальщини, проточеної гробаком розк-
ладу, наповнити молоді душі чеснотами кращих українсь-
ких традицій, виховати свідомих і культурних патріотів
здатних вибороти Українську Самостійну Державу й бути
гідними будівниками її.

СУМ - не каста, замкнена в собі, не політична пар-
тія з обмеженим колом своїх дій, закованіх в холодну
крию вузьких обов'язків.

СУМ - понадпартійна організація молоді
Це не визначає, що СУМ безідейна збірnota, яка не знає
чого вона хоче, до чого прагне, за що змагається.
Навпаки, - сумівська асоціація з виризленою ясністю
накреслила свою тверду програму, що її послідовно й не
ухильно переводить в життя. Передовсім - це виховні за-
дання. Опанувати багату спадщину культурних надбань
русинсько-українського народу, що бере свої початки да-
леко до нашої ери. /Пригадаймо Трипільську Культуру/.

Як масово-виховна Спілка не обмежує себе фаховим чи
загально-освітнім вишколом в чотирьох учебових стінах,

а ставить ширші завдання: через українську спільноту набути того, чого самій школі не під силу дати - гарту духа, силу волі та всі позитивні якості конструктивного патріота.

Випливає питання: чи молодь має безкритично сприймати різновідні впливи на неї? Безумовно, ні!

Нашим обов'язком - допомогти їй виробити здібності до критичної аналізи, виходячи із принципу добра українського народу, підкоривши цьому другорядні дрібничково-егоїстичні та недозрілі партійні інтереси. Шкідливі впливи, незалежно від їхніх джерел, сумівці поборюють всіма доступними засобами в межах етично дозволеного.

Чого варта спільнота відірвана від духовості свого народу? Така спільнота втраче будь-яку вартість. Тим більше, що українці діаспори територіально далекі від своєї Батьківщини не сміють жити на чужині не спільними інтересами свого народу, який в затяжній боротьбі з деспотичним московським окупантом жертвує життям за право жити вільним ні від кого незалежним державним життям. Тому наше гасло: - "Рівняйтесь не на чужі країни а на землі наших батьків і прашуйте!"

У світлі тих завдань мусимо опанувати повний комплекс українознавства, щоб молодь прийшла до усвідомлення великої й почесної ролі українського народу в майбутній національно-визвольній боротьбі, покладених Богом й історією.

Ставлячи такі завдання, ми не відкидаємо культурних націй висококультурних народів. Навпаки, ми за те, щоб молодь абсорбувала цінні надбання світової скарбниці культури й цивілізації, але критично пропустивши їх через призму української рациї, відмітаючи геть гнилий космополітизм та зачумлений інтернаціоналізм. Отже, за певну систематику освіти та самоосвіти сумівця.

Щоб бути повноцінним сумівцем, слід досконало знати чудову українську мову, літературу, історію й праісторію русинів-українців.

Ми свідомо наголошуємо на засвоєнні повного українознавчого циклу, тобто за виховання повноцінного українського патріота.

Член СУМ-у чутливо сприймає всі прояви свого соціального середовища та активно реагує на них: позитивні

- підтримує, надаючи максимального розгону, а негативні поборює.

Байдужий сумівець, який не проявляє активної участі в Спільноті та пасивно ставиться до участі в житті суспільства, є неповноцінним членом СУМ-у, а тим більше, коли має всі дані бути творчою й енергійною особою. Керівники осередку уважно вивчають такого сумівця та допомагають усунути перешкоди до його активізації. З того виходить, що постійне вивчення інтересів та особливостей кожного сумівця є невідкладним завданням членів Комітету Осередку. Знайти кожному місце праці за його здібностями та бажаннями, - запорука успіху справи. Найменша справа виконана з любов'ю та умінням дає чудові плоди.

Українська молодь у своїй більшості - прекрасна! Вона морально здорова, енергійно-творча, здатна до сміливого чину!

Але вона вибаглива й критична, тому чим-будь її не захопиш і за собою не поведеш. Наша молодь прагне великого! І СУМ мусить те їй дати!

Ми не знаємо нездалих осередків та нездалих сумівців, зате скільки бездарних керівників, яким "постійно всі перешкоджають". Вони все лихе бачать у других, тільки не в собі. Тому не той добрий голова осередку, який сам за всіх виконує, а той, який уміє сплюнувати та рівномірно розподілити обов'язки між усіма членами своєї організації.

Від керівництва осередку залежить коли не все, то половина успіху всієї праці. Через те до вибору свого керівника слід підходити з усією дбайливістю. Особа безвольна чи безпринципова, яка не знає чого хоче й до чого прагне - не може бути конструктивно-творчою особою, організатором молоді. Зате, принциповий і культурний юнак з творчими задатками та організаційними здібностями гарантує успіх і процвітання осередку. Такий тип керівника нам необхідний, бо він, прийнявши всією своєю суттю бессмертні ідеї СУМ-у, піднесе їх на пропір, захопить силою свого прикладу та поведе молодь за собою. Не допоможуть ні зразкові пляни, ні захоплюючі програми, ні близькучі інструкції, правельники та дороговкази, коли за добру справу взяється бездара.

Протягом останніх чотирьох місяців чую безліч разів питання: - чи кожний із старшої генерації може вихову-

вати нашу молодь?

Може й мусить!

Наша молодь шанує й поважає старших, а тому радо прийме добру пораду, батьківське піклування, коли вони не сплямили чести українця. Чисту справу можна творити лише чистими руками, тому ключі до сердець юнаків радо віддами тим, життя яких служить взірцем для неї. З цим критерієм ми підходимо і до справи добору викладачів курсів українознавства та для школи організаторів сумівських клітин.

На жаль, не скрізь і не всі осередки СУМ-у усвідомили програмові завдання своєї організації. Деякі пішли по лінії найменшого спротиву - шляхом старої просвіттянщини. В тому полягає головна причина животіння деяких осередків. Вони забули головне гасло СУМ-у, проголошене одноіменною організацією в золотоверхому Києві - вічному місті України: - "СУМ - українська самостійницька ідеї в наступі! СУМ - носій штурмуючих концепцій національної суверенності!"

Це визначає, - СУМ поряд вихової й самоосвітньої діяльності серед своїх членів бере активну участь на всіх ділянках громадсько-корисної праці.

Кожна добра ініціатива, від кого вона не виходила б, мусить бути підтримана й доведена до успішного кінця. Там, де іншим об'єднанням не під силу виконати, СУМ, поборюючи перешкоди, якими великими не здавалися б, та з честью приходить до успішного фіналу, не шукаючи винагороди чи матеріяльної користі.

СУМ може й мусить стати бажаною й улюбленою Спілкою не лише для молоді, але й для всього українського суспільства!

Отже, до наполеглевої праці на всіх ділянках СУМ-у!

До творчого чину!

До сміливих дерзань!

РЕЗОЛЮЦІЯ

Першої Конференції Спілки Української Молоді на доповідь Голови ЦОБ СУМ-у інж. М.Сердюка.

Вислухавши доповідь Голови Центрального Організаційного Бюро СУМ-у, ухвалює:

- 1 - Повністю схвалити ідейно-політичну й організаційну діяльність ЦОБ СУМ-у по створенню в еміграційних умовах Спілки Української Молоді, яка є відновленням й органічним продовженням рідноземельної Спілки.
- 2 - СУМ - це авангард української молоді, головним завданням якого є боротьба за здобуття Української Держави понад клясами і партіями.
- 3 - Схвалити проект програми й статуту СУМ-у й доручити подати його на I-ий Конгрес СУМ-у для остаточного затвердження.
- 4 - I-ша Конференція СУМ-у покликає до життя Центральний Комітет Спілки Української Молоді - свій найвищий центральний керівний орган.
- 5 - У міжчасі від I-ої Конференції і наступним I-им Конгресом СУМ-у Центральний Комітет мусить керуватися у своїй праці ухвалами I-ої Конференції та проектами програми й статуту СУМ-у.
- 6 - Зобов'язати Центральний Комітет до I-ого Конгресу створити по всіх українських таборах осередки СУМ-у, залучивши до них якнайширші кола молоді.
- 7 - Доручити Центральному Комітетові якнайскоріше налагодити зв'язки з молоддю англійської та французької окупаційних зон з метою організації там СУМ-у.
- 8 - Зобов'язати Центральний Комітет розпочати видання молодечого громадсько-виховного та літературно-мистецького журналу, як органу Централі СУМ-у.

- 9 - Доручити Центральному Комітетові оголосити серед українських письменників, поетів, мисців, пеңзля і композиторів конкурс на створення тексту і музики маршу Української Молоді та емблеми СУМ-у.
- 10- Доручити Центральному Комітетові подбати про виготовлення членських квитків та значків для членів СУМ-у.

Авгзбург,
3-го вересня 1946 року.

ПІСЛЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

З Вожаківським познайомився в серпні 1945 року під час залізничної подорожі до Гайденавського табору. Він був запрошений культурно-освітнім референтом московофілом Бібиковим на посаду голови методичного бюро. Незабаром під тиском впливових українців Бібкова звільнили від його обов'язків, а я прийшов йому на зміну. Симон Вожаківський крім педагогічної освіти, мав досвід клюбно-виховного характеру.

Після Першої Конференції СУМ-у назріла проблема ширення впливу СУМ-у і на англійську окупаційну зону Німеччини. Без особливих вагань зупинив свій вибір на Вожаківському, як найбільш здатному до праці з молоддю.

Щоб доручити членові ОУН відповідальну працю зонального уповноваженого від ЦК СУМ-у, слід було дістати на те дозвіл від Головного Проводу ОУН. З тим проектом зайдов до Вовчука. У принципі Вовчук не заперечував, лише хотів особисто бачити Вожаківського, щоб у розмові з ним оцінити його здібності.

— "Викличіть Вожаківського телеграмою до Мюнхену"

— "А хто підпише виклик?"

— "Той, хто дастъ йому уповноваження, — ви!"

6-го вересня 1946 року була відправлена телеграма за моїм підписом. Незабаром прибув Вожаківський. Після розмови з ним, Вовчук прийшов до висновку:

— "Виглядає, ваша кандидатура підходяща!"

Добувши з моїх рук уповноваження від ЦК СУМ-у, Вожаківський дістав всі допоміжні матеріали: програму, інструкції ЦК та статут СУМ-у.

Напочатку листопаду 1946 року С.Вожаківський у своєму офіційному звіті до ЦК СУМ-у повідомив, що 30 жовтня 1946 року на англійській зоні діють, ним організовані, 16 осередків СУМ-у, чим практично довів свій організаторський хист.

На найближчому засіданні ЦК СУМ-у, яке відбулося 12-го листопаду 1946 року, я вніс пропозицію про кооптацію С.Вожаківського до складу ЦК та затвердити його Заступником Голови ЦК СУМ-у, що й було прийняте.

Умови творчої діяльності для СУМ-у на англійській зоні були значно сприятливіші умов американської зони. Референт Молоді Центрально-Громадських Організацій англійської зони сотник Шевченко, герой Визвольних Змагань УНРеспубліки був людиною широкого світогляду й благородного виховання, цілковита протилежність Референтові Молоді ЦПУЕ, який мав вороже наставлення до СУМ-у й чимало шкодив Йому. І в тому нічого дивного чи несподіваного. Сам магістр польського права, примхами еміграційної іронії очолював ділянку молодечих організацій. Щось подібне до того, коли б убранняшив тесля. Йому ніколи не приходило до голови, що він не на своєму місці.

Дотепні сумівці склали чимало непривабливих анекдотів про нього, які ширилися й поза сумівцями. Для більшості членів ЦК СУМ-у він був одіозною особою.

*
*   *

Період від І-ої Конференції до І-го Конгресу Спілки Української Молоді характерний закінченням основних організаційно-виховних позицій та найактивнішої експансії Спілки на всіх теренах українського поселення в Німеччині.

Незабаром після Конференції пустився в мандри по українських таборах, не дивлячись на переповнені залізничні вагони. Іноді був радій, коли щастливо стояло обома ногами на вагонній підлозі. Не було де угамувати голоду, - станційні буфети були завалені рюкзаками подо-

рожуючих.

Полагодивши сумівські справи в одному таборі, негайно виrushав до іншого. Там, де з упередженням ставилися до СУМ-у, скликав нараду з представників

місцевих організацій в обов'язковій присутності коменданта табору та голови льокального Українського Комітету. Терпеливо вислухував нарікання, щоб потім розвіяти їх, як безпідставні. Звичайно, такі наради кінчалися мирним полагодженням справи й прийняттям запропанованої мною резолюції.

Не було значного табору, якого я не відвідав би.

Озброївшись допоміжними матеріалами та інструкціями ЦК СУМ-у, С.Вожаківський формував осередки на англійській зоні.

Знаючи його педагогічний досвід, я йому довіряв.

*

* *

На одному з післяконференційних засідань ЦК СУМ-у оголосив намір виготовити нагрудні сумівські емблеми з неоксидуючої бронзи. Калинник попросив доручити йому те завдання, яке він виконає в німецькій фірмі, на що я дав згоду.

Згодом з'явився Калинник з готовими емблемами, вимагаючи від мене дві тисячі марок.

-"Давайте рахунок!"

-"Рахунку я не маю!"

-"Без рахунку фірма не маю права заплатити ані пфеніга!"

-"Тоді я не дам емблем!"

-"Знаючи німецькі закони, не може бути, щоб фірма не дала вам рахунку!"

-"Я ще доплачував маслом!"

-"Масло ви дістали з таборового харчового склепу і нікому за те не платили. Чому вимагаєте від ЦК СУМ гроші, які вам не належать?"

На те з озвірілим обличчям зареагував Калинник і з гнівом заявив:

-"Емблем не дам доти, доки не заплатите мені дві тисячі марок!"

З подібними аморальними шкурниками ніколи не доводилося мати справу...Що робити?

Подумав і написав фінансовому референтові ЦК:
— "Прошу виплатити О.Калинникові дві тисячі марок за
сумівські емблеми, які прийміть по акту!"
Радий успішному завершенню своєї афери, Калинник не-
гайно зник, ні з ким не попрощавшись.

ПЕДАГОГІЧНА РАДА

Щоб уникнути примітивізму й застарілих шаблонів у вихованні сумівців, прийшов до висновку в необхідності створити при ЦК СУМ-у дорадче тіло з досвідчених і висококваліфікованих педагогів, які мали б розробити раціональні методи сумівської діяльності,—приймі, давати фахову консультацію в складних справах. Тому мене цікавила не кількість представників педагогічної наради, а її високоякісний склад.

Як звичайно, не обійшлося без демегогії особи, яка уроїла з себе фахівця педагогічних справ, виходячи лише із права випадкового посідання становища керівника молоді. На щастя, присутній професор педагогічного інституту осадив його, вказавши на його не компетентність.

Нараду скликали в Авгзбурзі. Поміж присутніх були два члени проводу ЗЧ ОУНр — Ленкавський /педагог/ і Вовчук / теж педагог/, які уважно прислухалися до виступів промовців. Був і Рак, як офіційний представник і референт ЦПУЕ.

Оскільки мені належала ініціатива скликання наради, я відкрив її вступним словом з поясненням її завдань, тобто дав напрямні нараді.

Зараз після вступного слова попросив висловитися, незнаний мені суб'єкт, який наздав себе "професором"! І почав "поясняти" давно відомі елементарні істини. Те внесло певний несмак. На обличчях присутніх педагогів з'явилася тінь іронії й невдоволення. Одначе я, як головуючий, з причин тактовності, дав оратору розрядитися до кінця.

Решта промов була практично-ділового характеру. Нарада вибрала Голову Педагогічної Наради при ЦК СУМ досвідченого педагога Чуйка. З причин територіальної віддаленості, він не міг дати того, на що був спромо-

жний. Та все ж таки, і те, що він дав було цінним вкладом у розвій Спілки Української Молоді.

До членів Педагогічної Ради належав відомий і всіма шанований професор Г.Ващенко, з яким часто зустрічався й нараджувався. Він був "ходячою енциклопедією" в справах педагогіки й психології.

КУРСИ

Без освіченої й ініціативної молоді з позитивними моральними якостями та організаторськими здібностями задум творення СУМ-у приречений на невдачу. Лише з теоретично озброєними організаторами, з їхньою свідомістю своїх заувань можливий успіх перемоги.

З усією гостротою повстала проблема підготовки такої молоді, яка мала б бути притягальною силою, навколо якої формувалася б сумівська молодь. Звідси зародилася думка про підготовку провідних кадрів Спілки. Опираючись на наукові праці по питанню позаакадемічного виховання, курси мали б показати шлях до досягнення поставленої мети. Вони мали б з'ясувати головні не з'ясовані проблеми та дати мінімум необхідних знань для майбутньої діяльності.

З деяких причин члени Педагогічної Ради не змогли вчасно виробити учебових планів й учебових програм для запроектованих курсів по підготовці керівних кадрів СУМ-у. Довелося самому їх скласти.

- 1 - Аналіза програми й статуту СУМ-у, - М.Сердюк;
  - 2 - Виховний ідеал молоді, - Г.Ващенко;
  - 3 - Шляхи до організації сумівських гнізд, - М.Кравчук;
  - 4 - Методи осередкової й позаосередкової діяльності, - Г.Ващенко;
  - 5 - Рациональні форми самоосвіти, - М.Сердюк;
  - 6 - Можливі гуртки й форми праці в них, - Григор'їв;
  - 7 - Українська філософія та її філософи, - Г.Ващенко.
- Тягливість курсів розрахована, як мінімум, на два тижні. Відповідно до того розподілені години з позначеннями тем. Теми мали переводитися двома каналами: лекціями й семінарами. Форми обліку були рекомендовані - контролльні роботи курсантів зожної теми.

Вибір місця для переведення курсів мав не аби яке значення.

Мюнхен з українськими високими школами забезпечив би висококваліфікованою лектурою, але з іншого боку, Мюнхен уявляє з себе розбурхану й неугамовану стихію жахливої ворожнечі між двома сунівськими відламами, супроваджену неперебірливими й мало-етичними формами взаємопоборювання.

Після шукань, мій вибір зупинився на Приблійському великому таборі Міттенвальді, де комендант тaborу Дужий виявив розуміння ідеї курсів. Користуючись своїм поважним впливом, Дужий добув офіційний дозвіл на переведення курсів та повне утримання курсантів. Постава курсантів до навчання не бажала бути крашою. Досвід міттенвальдівських курсів дав стимул до організації ідентичних, але більш тривалих в Ашаффенбурзі з поширеною програмою.

ПРШІШКАЦІЇ

В найстарішому замко-

ві Баварії - Нойбайєрні оселилася невеличка громада українських втікачів. Тут були учасники Визвольних Змагань УНРеспубліки 20-років, емігранти з Польщі, Чехо-Словаччини, Австрії, а найбільше нових втікачів з українських земель - з обох боків Збруча.

На відміну інших таборян, ноєбайєрнці жили тихим спокійним життям. Працьовиті земляки не сиділи без праці, одні рибальчили, інші віддавались городництву, були й аматори квітництва. Кравці й шевці, завалені замовленнями, нічого не брали за свою працю. Мисці пензля мали велиki можливостi до творчостi. Були пристраснi комерсанти, перебуваючи в постiйних подорожах...

Зондуючи ґрунт для організації осередку СУМ-у, порадився з практичним й урівноваженим мг.Бойком та з енергійним Б.Стебельським. Обидва знали душу молоді, - визнали за конечне організувати її в СУМ-і.

Індивідуальна пiдготовка велась до скликання загальних зборів молоді, на яких М.Сердюк мав доповідь про СУМ. Як виявилось на зборах, молодь зацікавилася СУМ-ом, задавала багато питань, після чого більшість із присягних подали заяви про вступ до Спiлки.

Спомiж себе вибрали Комiтет Осередку.

В дiяльностi замкового СУМ-у допомагав Богдан Стебель

ський - приятель молоді, який переїхавши до Канади, при зустрічі зі мною "не пізнавав" мене, або хутко переходив на протилежний бік хідника.

Пригадую, за перших днів моєї появи в замку малі діти Стебельського виспіували, присвячені мені пісні, повні ворожнечі й злопихательства. А в приміщенні Розенгаймського Українського Повітового Комітету його секретар Гнат Білинський у присутності мг.Бойка оповідав про мене, як про бувшого коменданта московського табору. Білинський ніколи не бачив мене, як я ніколи не чув про існування загадкового московського табору. Так само, як Стебельський не мав морального права нацьковувати своїх дітей проти мене.

Тому, що обидві згадані персони належали до бандерівців, я звернувся до Проводу ЗЧ ОУН з протестом проти ширення наклепів, негідних порядних людей. Писемний протест передав до рук І.Вовчука.

Ні Б.Стебельський, ані Г.Білинський не могли мати до мене жодних особистих претензій, - хтось наштовхнув їх на ту провокацію.

Двома місяцями пізніше до приміщення ЦК СУМ-у зайдов мій знайомий сотник Козак і розповів, що до будинку, в якому міститься ЦК СУМ-у, прибув українець який в коридорі углядів мене й так перелякався, що не пригадує як він опинився на вулиці.

Чому? В моїй особі "пізнав" грізного капітана московської репатріаційної комісії, який всіх без розбору забирає на "родину"!

"Де саме, в якій місцевості діяв той капітан?"Запитав я. Сотник назвав якесь дрібне німецьке місто, по близу совітської зони, де я ніколи не був.

"Найкраще, приведіть того переляканого парубка сюди, хай те саме скаже мені!"

Козак пообіцяв, але того типа не привів, бо виявила-ся брудна провокація.

Після того, як провокація вилізла наверх, Вовчук заявив мені:

"Моя думка: - большевики не стануть розкидатися науковцями по репатріаційних комісіях!"

Так і до цього часу не знаю, хто був автором тих брудних провокацій. Напевне, про те могли сказати Б.Стебельський і Г.Білинський.

ЮВІАЛЕЙ

Мюнхенський єпископ Михайло писемно повідомив ЦК СУМ-у про 50-тирічний ювілей митрополита УАПЦ Полікарпа Сікорського й просив надіслати делегацію для привітання митрополита. На найближчому засіданні ЦК виділили від СУМ-у делегацію - Катерину Кохно, якій доручили піднести ювілянтovі китицю квітів і проголосити промову, Миколу Кравчука, Василя Петренка й мене.

У зазначений час ми в повному складі прибули до місця призначеного. На наше здивування майже вся зала була заповнена відомими громадсько-політичними й церковними представниками. Сподівався між присутніми зустрінути православних членів Головного Проводу ЗЧ ОУН, а головно, І. Вовчука. Та, ба! - марні сподівання. Вовчук не міг сплямувати чистоти своїх католицьких риз після того, як в "турка перевернувся". Він же при вінчанні в уніяцькій церкві склав присягу виховувати дітей своїх в католицизмові, що й сумлінно виконав, як личить янічарові.

Борис Ю. Андрієвський не міг прибути з Регензбургу, а Мироненко бавився в правовірного католика. Рябушенко найменше цікавився релігійними справами, хоча не негував їх, але й не захоплювався ними.

Змістовну промову виголосив мій приятель, член Проводу ЗЧ ОУН Володимир Павлович Стаків. Це культурна, розумна й освічена людина без найменших надшерблень від галицького загумінку.

Чи не найкраща своїм змістом і патосом була промова Катерини Кохно. Срібноволосий ювілят розчулено поцілував голову нашого оратора.

Вихований у толерантному ставлені до будь-якої релігії, не лише до християнських фракцій, - мені був незнаним і чужим релігійний фанатизм. Однаке, коли дістав запрошення прибути на урочисту зустріч уніяцького єпископа Івана Бучка, без найменшого вагання вирішив ігнорувати ту зустріч, як члени проводу ЗЧ ОУН з'їгнували ювілей митрополита УАПЦ.

Наступного дня Вовчук, не приховуючи невдоволення, запитав, чому я не був на вчорацькому прийнятті? І не очікуючи на відповідь, додав:
- "Недобре, дуже недобре ваше поступовання!"

Ніколи не проявляв зневаги чи погорди до релігій, як ніколи не принижував своєї гідності плавуванням перед чужою вірою. Гидко Й моторошно спостерігати як О.Калинник в гурті уніятів ліз на колінах до воріт Авгзбургського табору на зустріч греко-католицькому візитаторові Вояківському, тим більше, що ніхто його не приневолював.

ЗАМАХ

Щоденно їздив залізницею до Мюнхену, а після праці в ЦК СУМ-у повертався до Ноєбайєрну. Від-

далъ від замку до станції не перевищувала чотирьох кілометрів. Іти було приємно по мальовничій місцевості, навіть тоді, коли був стомленим і голодним. Переходив міст через неспокійний і холодний, як крига, Інн, а далі широкою дорогою через ліс, або бічною вузенькою стежкою через лісові гущавини з багатьма закрутами. Така щоранкова Й шовечірня "прогулянка" складалася б з суцільного задоволення, коли б на поворотній дорозі після праці не підніматися на круту й височезну замкову гору.

Одного ранку біля таборової поліційної будки, що стояла на вхідних і вихідних воріт, на мене очікував поліціст Андрій Царик, син моїх добрих знайомих.
— "Я також спрямовуюся до Мюнхену... Разом підемо до станції!" — поінформував мене Андрій.

Перед іннівським мостом, як ніколи, зійшлося багато німців з усіх доріг, маршируючи до станції.

Ранок був холодний і дуже росяний.

Зараз ліворуч за мостом простидалася пішоходна стажка. Я не звернув з битої дороги на стежку, а продовжував прямо.

- "Краще підемо стежкою!" — енергійно запропонував Царик
- "А тож чому?"
- "Стежка коротша та Й присмішча за дорогу"
- "Присмішча в жаркий день, а не в холодний і росяний ранок!"
- "Бостеся розкиснути?" Не без злісної іронії процідив Царик.
- "Для мене суха дорога привабливіша. Я йду дорогою!" — категорично заявив я.

Раптом Царик зам'явся...

-"Маю пеха: забув дуже важливу річ, без якої не смію показатися в Мюнхені... Мушу повернутись до замку!"

У Мюнхені поблизу входній дверей до будинку, на Дахауерштрассе 9, на хіднику розмовляли два ограйно одягнені молодики. Одного з них знов як керівного члена СБ, який постійно прихильно ставився до мене, побувавши в Києві 1941-42 роках.

Моя поява викликала на їхніх обличчях чимале здивовання:

-"То ви ще живі!? З неприхованним здивованням звернувся до мене есбіст.

-"А хіба мусів бути мертвим?" Не без іронії запитав я. Зрозумівши мою непоінформованість, есбіст розповів про змову Б.Сербина й А.Царика забити мене.

Аж тоді зрозумів причину настирливого бажання Царика повести мене лісовою стежкою. Про що розповів моєму співрозмовникові.

-"Напевне в лісі чекав на вас Сербин"...

-"А хіба Царик не міг сам забити!?" Втрутівся в розмову незнайомий юнак...

Та мене найбільше цікавило інше:

-"Чому ви не попередили мене?

-"Лише півгодини тому довідався про заплянований замах"

-"Але ті, від яких ви довідалися, напевне знали бодай одним днем раніше. Чому вони не попередили?!"..

Декілька тижнів пізніше мав нагоду розповісти про ту пригоду І.Вовчукові. З самого початку розповіді Вовчук обірвав:

-"Знаю, хотіли мати вашу шкірянку й золотий годинник!"

-"А чому вчасно мене не попередили?"

-"Того не знаю!"

Не мав сумнівіù, - Вовчук знову згадав причину непопередження. Було ясно: хтось з оунівських "вождів" жадав моєї смерті, бо ніхто з злочинців замаху не був покараний.

На провесні 1947 року я з родиною моого приятеля М.І.Щербака переїхав до сусіднього українського табору Стефанськірхену, розташованому на узліссі. Не було гори, яка забирала багато сили, та й станція ближче до табору.

Мій приятель студент Василь Омельченко щойно повернувся з Мюнхену. Викликав мене на бік:

-"Мені доручили попередити вас, щоб ви цієї ночі не ночували дома!"

На мое питання: - хто вам доручив? Омельченко мнявся, - так і не відповів.

Однака, тому не надавав великого значення, спокійно сів за стіл і повечеряв. Не встиг встати із-за столу, як до мене зайшов комендант таборової поліції Довбуш, він же й есбіст.

-"З Мюнхену прибув наказ, щоб цієї ночі ви не ночували дома... Підемо до мене, там буде вам небезпечно..." Світли не світив. Довбуш поклав біля себе зарядженого пістоля.

Бранці дізнався, що кущовий Дзюндзя, референт таборового СБ Винник разом з іншими есбістами ходили до станції зустрічати непропущених "гостей" з нічного потягу. За наказом Дзюндзя й Винника прибулих оточили й на казали негайно виїхати геть першим потягом. Перелякані полюванальні на мене з поспіхом від'їхали.

Перший намір звести мене зі світу був заплянований бувшим польським чабаном Василем Матієвим. Але не міг того доконати з двох причин. Перша, - моя популярність серед тaborян, особливо, серед війсковиків. Друга, - мій несподіваний виїзд з Гайденаву до Баварії. Те було в лютому 1946 року.

ЕКСПАНСІЯ

Проміжний період між I-ою Конференцією й I-им Конгресом СУМ-у характерний інтенсивною експансією Спілки Української Молоді на всіх теренах Західної Німеччини.

Коли під час I-ої Конференції англійська зона не мала ані одного сумівця, то після Конференції там почався успішний фронтальний наступ СУМ-у.

Вже I-ий Конгрес репрезентував велику армію організованих і здисциплінованих сумівців - 4350 осіб з 48-ма активно діючими осередками, - то була потужна національно-об'єднана сила!

Згідно ухвали ЦК СУМ-у, Перший Конгрес відбувся 22-го й 23-го березня 1947 року в Мюнхені у приміщенні Фюріхшуле.

За безвідповідальною і спотвореною інформацією "СУМ на чужині"/ст.13/, І-ий Конгрес продовжувався аж п'ять днів: - "20-24 березня 1947 року" Із малограмотної писанини "СУМ на чужині" виходило, що І-ий Конгрес відбувся в Авгзбурзі, а не в Мюнхені.

Чия вина у фальшуванні історичних фактів?

Очевидного, головного інформатора й діючого тоді голови ЦК СУМ-у Олекси Калинника, відповідального за те жа люгідне видання.

Чим же пояснити ту свідому неправду? Силою успадкованої чи придбаної звички, може моральною пусткою, або іншими від'ємними феноменами?

Делегати Конгресу з винятковою уважністю вислухали звіт Голови ЦК СУМ-у інж. М.Сердюка. Одноголосно затвердили складену й запропоновану ним програму СУМ-у яка й по сей день не зазнала жодних змін. Конгрес прийняв постфактум емблему СУМ-у в мистецькому оформленні славного мисця Вадима Добролежа. Затвердив статут та інші виготовлені ЦК СУМ-ом проекти.

Присутні ентузіястично вітали появу періодичного пресового органу ЦК - "Авангард", його перші три числа, редактовані Миколою Щербаком.

Резолюція Конгресу визнала "пророблену ЦК СУМ-ом велику й складну роботу, яка заслуговує на подив і захоплення!"

Поверхова культурність з надщербленою мораллю постійно викликала у Вовчука надмірно хворобливі амбіції. Він ніяк не міг забути непослуху інж.М.Сердюка "не зачіпати Бога", тому кожної слушної нагоди намагався позбутися його. В позаконгресових лаштунках снувалося павутиння вовчукових інтриг. На нараду номінаційної комісії не запросили інженера, що визначало він --"нен персона грата". Настирливо "сватали" С.Вожаківського на Голову ЦК з тим, що б він переїхав до Мюнхену. Виходячи з родинних умов, Вожаківський відмовився від тієї пропозиції, а домагання Калинника очолити ЦК-а, викликало здивування у переміш з іронією. Однаке, комісія наполягала на кандидатурі інж.М.Сердюка. І так, Конгрес одноголосно обрав його Головою ЦК СУМ-у. Протегований партійним босом, Калинник був всунутий до складу ЦК-а, як примусове навантаження, як обов'язковий апендікс, - другим заступником Голови ЦК-а.

Першим заступником Голови ЦК СУМ-у обрали С.Вожаківського. Секретарем ЦК - Галину Турчик, Керівником Оргвідділу - Миколу Кравчука, Керівником Відділу Преси - Петра Карпенка-Криницю, Керівником Відділу Доросту - Миколу Щербака, Керівницею Відділу Жіноцтва - Катерину Кохно, Скарбником - Василя Петренка, Керівником Спортивного Відділу - Василя Смельченка.

Були й такі обранці, яких ніколи їх не бачили після Конгресу.

КУМ К СУМ

Вожаківський повідомив ЦК СУМ про рішення Якова Ємця та всіх його кумівців, тобто членів Клубу Української Молоді, організовано всім влітися в СУМ, виходячи з недоцільності існування двох юнацьких об'єднань з ідентичними завданнями, - просив Голову ЦК СУМ-у інж. М.Сердюка приїхати до Ганноверу для переведення акту переходу кумівців до Спілки Української Молоді.

Територіально Ганновер належав до англійської окупаційної зони Німеччини, отже, той акт міг би успішно довершити Вожаківський, як Уповноважений від ЦК СУМ-у на згадану зону. Але кумівці поставили умову довершення того "ритуалу" Головою ЦК СУМ-у.

Хоч Голова ЦК був докраю навантажений працею в ЦК-а, але мусів їхати до далекого Ганноверу.

Щоб унезалежнити свою діяльність, ініціативні кумівці власними силами й власним хистом побудували чепурне й просторе приміщення для свого Клубу. Мистецькі його оздобили, надавши виразно українського характеру. Головою КУМ-у був Михайло Ковалевський, який робив позитивне враження. Особливо культурную й знаннями виділялися брати Поштарі, які залишили про себе приємні й милі спогади.

Перехід кумівців до СУМ-у був цінним надбанням, бо дай тому, що то була студіюча молодь, яка не марнувала часу своєї молодості, а готувала собі перепустку до кращого майбутнього.

Внедовзі Я.Ємець був затверджений ЦК СУМ-ом редактором сумівського часопису "Соборник", який після

успішного виходу першого числа припинив своє існування з причин недоброзичливого наставлення Вожаківського до нього. Він "побачив" скривлення "політичної" лінії в дописах "Соборника".

Насправді редактор Ємець вів патріотичний, але надпартійний курс, згідно настанов ЦК і діючої програми СУМу. Поскільки газета виходила на терені англійської зони, формально підлягала зональному Уповноваженному-Заступникові Голови ЦК СУМ-у С.Вожаківському, який фінансово утримував її. Фактично була незалежна від нього.

Зональний провідник ОУН англійської зони мав ушкоджену голову й непомірно великий портфель не міг "дозволити", щоб непартійний Ємець, який йому не підлягав, редактував пресовий орган. Порадившись з Вожаківським, позбавили газету фондів.

ЗДЕНІГ

Після візити найбільших і найактивніших таборових осередків СУМ-у, уважно переглядав останні звіти сумівських Комітетів. Переконався в моральній дозрілості сумівських об'єднань, розпорощених по широких просторах Західної Німеччини. Видимо, настав сліщний час вийти СУМ-ові "на люди", щоб показати себе, свої творчі здібності й почуття оцінку громадянства про "загадковий" СУМ. Інакше кажучи, тримати прилюдний іспит на починоцінного політичного емігранта.

Складав деталіовану інструкцію по підготовці сумівських свят. Для проби зупинив увагу лише на п'ятьох сумівських осередках: Ашаффенбургському з його чотирма осередками, Байротському з сумівцями Ерлянгеру, Фрайманівському з сумівцями Шльосгайму та Розенгайму, Авгзбургському з сусідніми осередками та Регензбургському, з п'ятьма осередками. ЦК СУМ-у затвердив мій проект інструкції й розіслав по Комітетах.

Сумівці радо прийняли нашу ініціативу, по всіх осередках закипіла підготовка, повна ентузіазму.

Наслідки були понад сподівання.

Глибиною змісту й художнім виконанням масових сцен ашаффенбургські сумівці заворожили глядачів й затемніли інші мистецькі виступи в Авгзбурзі.

Зразу після успішно переведених сумівських свят-здвигів у зазначеніх теренах, наче за законом ланцюгових реакцій, подібні свята відбулися в Ляндаву, Ділінгені, Ганакері та по багатьох місцях англійської зони.

Мені, як Голові ЦК СУМ-у, довелося виступати з промовами в Регензбурзі, Авгзбурзі та Фраймані.

Порівняно з іншими осередками, Авгзбургський стояв на ар'єргардних позиціях, нічим себе не проявив, хібащо 100% "чистотою" галицького осередку. Навіть, на Авгзбургському святі СУМ-у провідну роль вели ашаффенбургські гості. / Читай "Авангард" Ч=4, ст.6-9/.

Щож з цього приводу пише неперевершений брехун на сторінках "СУМ на чужині"/Ст.13/?

- "В серпні 1947 р. в Авгзбурзі відбулося МАСОВЕ /?/ свято сумівської молоді АМЕРИКАНСЬКОУ ЗОНИ Німеччини".? А декількома рядками нижче малодумний писака, який неспроможний зв'язати докупи двох простих думок, заперечує раніш написану неправду:

- "Відбувся у вересні 1947 року в Мюнхені, на Фраймані ПЕРШИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗДВІГ СУМ-у".

До речі, у вересні 1947 р. ніякого сумівського свята-здвигу не було. Він відбувся пізніше, - в листопаді. Ось так Калинник роздув скромну Авгзбурзьку лъокальну подію з участю запрошених гостей до розмірів всезонального характеру.

Оскільки американська зона Німеччини не мала потреби в існуванні Крайового Комітету СУМ-у, тому акти зонального характеру були прерогативою одинокого Центрального Комітету СУМ-у, а не звичайного Авгзбургського осередку.

Згідно інструкції ЦК СУМ-у "по підготовці сумівських свят", Авгзбургський осередок був одним із багатьох районових точок американської зони, в яких мали бути переведені свята сумівської молоді. Так воно й було в дійсності.

Переведені по згаданих місцевостях свята сумівської молоді були лише пробою сил і разом з тим підготовкою до запланованого ЦК СУМ-ом імпозантного загальнозонального масового свята СУМ-у в Мюнхені на Фраймані, яке величаво пройшло 8 та 9 листопаду 1947 року.

+
++   ++

Пообіді 7-го листопаду 1947 року до головного Мюнхенського вокзалу почали прибувати поспіль один за другим спеціальні ешальони, льокомотиви яких були прикрашені великими золотими тризубами з українськими й сумівськими прапорами. З вагонів виходила уніформована сумівська молодь, повна молодечого запалу, радості й надій.

Зацікавлені німці-залізничники були здивовані небувалою організованістю прибулої української молоді, про яку ще недавно говорили, як про півдикіх остиців-унтерменшів. Їхнє здивування збільшилося, коли вчасно прибулі десятки автобусів організовано, без метушні чи заволікання, наповнялися приїзджою молоддю при участі так само уніфікованих розпорядчиків транспорту. Автобуси караванами від'їздили до кінцевого призначення -Фрайману.

*
*   *

Крім німецької преси, більшість українських періодичних видань позитивно інформували про величавий сумівський здвиг. Пресові органи ЦК СУМ-у "Авангард" та "Сумівець" також писали про здвиг та спільно видали окремий кишеньковий фото-альбом "Великої паради сумівської молоді в дніах масового свята СУМ-у 8-9 листопаду 1947 року у Фраймані", яким задокументували лише окремі фрагменти зі здвигу.

Призначений мною командант здвигу Рицар, представник найкращої групи сумівських осередків Ашаффенбургу, вповні справувався з покладеним на нього завданням. А сумівська духова оркестра Ашаффенбургу була прикрасою здвигу. Понад дві тисячі прибулих сумівців і сумівок та біля п'яти тисяч глядачів і гостей лишилися з незабутнім враженням від небуденого здвигу.

ВЕЛИКА ПАРАДА

СУМІВСЬКОЇ МОЛОДІ В ДНІ МАСОВОГО СВЯТА
СУМ'У 8-9 ЛИСТОПАДА 1947 РОКУ У ФРЛЙМАНІ.

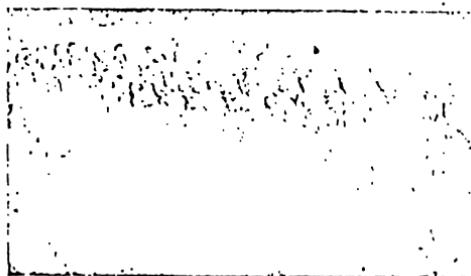

ФОТО - АЛЬБОМ

Так виглядає обкладинка фото-альбома

Всезональним святом-здвигом ми продемонстрували високу організованість, виняткову мобільність і національно-духову міць.

Зміст двоеденного масового здвигу заманіfestував органічну єдність української молоді діаспори з уярмленими, але нескореними братами й сестрами поневоленої москалями України.

Здвиг викликав у сумівців і старшого громадянства національну гордість за свою Спілку Української Молоді.

Ніяка інша чужинецька народність не була спроможна бодай наблизено дорівнятися до моральних показників і фізичної готовності української молоді. Як ніяка інша українська молодечча асоціація не була в силі піднятися до здобутих висот СУМ-у.

Чужинцям довели, що ми не безідейна юрба, а зцементована спільнота з високими морально-етичними ідеалами.

Не дивлячись на перешкоди, СУМ за дуже короткий час виріс у потужну політично-моральну силу, з якою слід рахуватися друзям і потайним недругам.

ГСЛСД

Напередодні чергового засідання

Центрального Комітету Спілки Української Молоді Галина Турчин - секретар ЦК разом зі

мною складала повістку денну, до якої я вніс "відзначення 15-ої річниці голоду в Україні, організованого Москвою!"

Оскільки до засідання не мав часу побачити решти членів ЦК, щоб переконати в потребі такої ініціативи, тому поставив те питання останнім, в надії переговорити з кожним на перерві між засіданням.

Відкриваючи засідання ЦК, оголосив порядок його. Не встиг додати пояснення до останнього пункту, як Керівник Організаційного Відділу ЦКа Микола Кравчук енергійно заatakував:

— "Крути - панахида, Базар - панахида, Листопад - панахида, Коновалець - панахида... і так без кінця-'краю' самі панахиди! А ви пропонуєте ще одну панахиду. Ми, українці, нічого більше не робимо, лише справляємо панахиди, і до того привчаємо молодь, чим деморалізуємо її. Ми - панахидна нація: скіглимо й справляємо свої поразки... Чи не досить нам цих панахид?.. Я проти останньої точки!"..

Щоб не провалити справи, мусів негайно реагувати.

— "Вибачте, п.Кравчук, адже ніхто не ставить питання про панахиди. Справа значно глибша: Україна не сприйняла московської окупації. Вона чинила шалений опір Москві на всіх можливих відтинках. Кремль вирішив приборкати її штучно створеним голодоморством. Тоді державні зерносховища, бережені енкаведистами, тріщали від добротного українського збіжжя. Москалі об'їдалися нашим хлібом, а українські селяни пухли й конали з голоду. Не село, чи район, не повіт чи область а вся Україна була обложена голодом з волі захланної Московії. Українські жертви голоду 1932-33 років умопотрясаючі - вісім мільйонів!!!

Вісім мільйонів не паразитів, не злочинців, а чесних і благородних трудівників з діда-прадіда, разом зі

своїми дітьми, жінками й немовлятами... Вільний світ не знає про це. Знають лише одиниці. Наше завдання - якнай ширше та якнай голосніше розповісти правду про нечуване й незнанне в історії людства варварство Москви. Жертвами Крут, Базару, Листопадового зриву не здивуємо світ, бо в збройній боротьбі постійно бувають жертви, а 1933 рік - цілком інше. У безоборонних селян відбирають останню крихту хліба, свідомо прирікаючи їх на голодну смерть, боячись, щоб вони не повстали й не розвалили Московську імперію. Це був незрівняний по своїй дикості й жорстокості злочин московського деспотизму... Тому за всяку ціну, пробиваючи мур перешкод, мусимо розповісти світові всіма доступними нам засобами. Не виключена можливість прилюдних панаход, але не як самоцілі, лише як засобу до нашої мети... Мусимо всю еміграцію підняти до цього. До того зобов'язує пам'ять Великих Мучеників нашої землі..."

На це Кравчук вже спокійно запитав:

- "Чому ЦК СУМу мусить братися за цю складну справу? Не розумію. Це справа ЦПУЕ, наших партій, церков, різних об'єднань. Хай вони й беруться за неї!"
- "Коли згадані вами організації до цього часу не порушили проблеми московського голodomорства, слід пропускати, що вони злегковажили її. Пан Сосна з Регензбургу оповідав мені, що він двічі говорив про те з І.Вовчуком та представниками ЦПУЕ, але реакція, як бачите, - могильна мовчанка... Та якби воно не було, - не бачу найменшої рації випускати зі своїх рук переведення в життя нашої шляхетної ініціативи!"
- "Ми не піднімемо цієї справи. Нас можуть не підтримати!" Не здавався М.Кравчук.
- "Ви не знаєте сил Спілки Української Молоді. Ми піднімемо справу "голоду" разом з нашим еміграційним громадянством, і вийдемо з честю!"
Першою з членів ЦК Катерина Кохно рішуче стала в обороні справи.
- "Молодь кожної нації є найбільш динамічною та творчою, тому, коли ми є дійсно такою, не сміємо перекладати на плечі старших те, що по праву належить нам... Слід вітати вчасну ініціативу голови ЦК-а, вислухати його плян та приступити до його реалізації, щоб від-

значення було гідне жертв нашого народу. Часу маємо досить, за півроку встигнемо належно підготовитися... Пропоную плян засідання ЦК СУМ-у затвердити без змін!"

Решта членів ЦКа погодилися на пропозицію К.Кохно. Вирішивши всі чергові проблеми, крім останнього питання, зробили коротку перерву.

Член ЦК Василь Петренко з властивою йому прямотою, переконував Кравчука у важливості "голодового" питання. Те до краю роздратувало Кравчука, який не гірше на с розумів вагу справи, а в душі цілком розділяв нашу думку, але, будучи найбільш за останніх Керівників Відділів навантажений сумівськими обов'язками, не міг переобтяжувати себе надто складною й досить відповідальною справою, яка, логічно, мала лягти на його плечі, як Керівника Організаційного Відділу ЦКа.

"Ти, Петренко, не гай даремно часу, а краще візьми цю справу!"

"А чому я мав би братися за не свою справу? Ти, а не я, Керівник Оргвідділу!"

Це підлело оливі до вогню.

"Я так і знат! Вони вирішать, проголосують, а доручати Кравчукові, щоб пізніше критикувати мене. Зрозумій, фізично не можу розірватися на троє!"

"Ви помиляєтесь, друже, так справа не буде поставлена", втрутився я.

"Обов'язки будуть розподілені між усіма членами ЦКа, починаючи від мене. Вам припаде лише те, що ви самі, з своєї волі, візьмете!"

Після перерви засідання почалося в атмосфері дружньої однозгідності. Члени ЦКа охоче прийняли всі запропоновані їм обов'язки.

Карпенко-Криниця мав скласти відозву до вільного світу та потурбуватися про її переклад на німецьку й англійську мови. Йому доручили приготувати дві листівки з нагоди річниці голоду, а також подбати про відповідне відзеркалення нашої акції на сторінках журналу "Авангард". Тоді Карпенко-Криниця був Керівником Пресового Відділу ЦК СУМ-у.

І відозва і листівки були надруковані великим тиражем трьома мовами.

Редактор "Сумівця" М.Щербак мусів голосно заговорити через пресу, мобілізуючи сумівську молодь та все, без

виятку, наше громадянство до імпозантного відзначення трагічної річниці.

В.Петренко пообіцяв написати статтю, насичену фактами голodomорства 1933 року, що досить вдало виконав. К.Кохно з своєї ініціативи пообіцяла домовитися з маєстром Городовенком, славним диригентом знаменитого хору, якому не було рівного на еміграції. Він чудово виконав панахидні співи у соборі св.Луки, найбільшого в Мюнхені церковного приміщення. Спів хору викликав подив і захоплення у чужинців.

На мене припали обов'язки домовитися з ЦПУЕ та іншими організаціями про участь в нашій акції, добути документальні фотографії голоду, скласти інструкції до всіх сумівських клітин в справі підготовки та переведення нашої ініціативи, ще ряд організаційних обов'язків та контроль ходу підготовки.

Засідання закінчилось в ентузіастичному піднесенні. Всі члени ЦК-а загорілись бажанням найкраще перевести заплановану акцію, яка в дійсності пройшла на досить високому рівні: - величаво з урахуванням найменших дрібниць. М.Кравчук не став збоку, а взяв на себе значну долю тяжкої організаційної ділянки, яку успішно довів до самого кінця.

Другого дня візіслали інструкції до всіх діючих осередків, а С.Вожаківському ддав до інструкції листа. В інструкції наполягав на організації "Громадського Комітету по переведені акції "15-річниці голodomорства" з обов'язковою участю представників таборового комітету, таборової управи, наукових, професійних та всіх існуючих організацій на терені табору.

Пообіді зайшов до Вовчука й розповів про ухвалу ЦКа щодо відзначення трагічної річниці, в надії почути схвалення й підтримку нашої ініціативи, але..., на мое здивування, Вовчук обійшов мою заяву цілковитою мовчанкою, наче я нічого про те не говорив йому. Реакція невдоволення з його боку мене ніскільки не зламала, навпаки, - ще більше наелектризувала до реалізації поставленої мети.

Не відкладаючи часу, відвідав канцелярію архієпископа Михайла, попа та старосту церкви на Дахауерштрассе 9. Проф. Веселовський пообіцяв доклади про те арх. Михайліві, але попередив, що арх. великий боягуз, він лишив

родичів в Україні, тому безпосередньої участі в акції не прийме. Жаль обгортав серце за таких християнських єпископів.

Староста Покровської церкви УАПЦ Лютий-Лютенко та піп пообіцяли найширшу підтримку. Внедовзі енергійний та рішучий Авгзбурський арх.Ігор побажав нам успіху та гарантував особисту участь в урочистій панахиці 14-го березня - в день відзначення 15тиріччя.

Наші спроби домовитися в цій справі з представниками греко-католицької церкви, не увінчалися успіхом. Ні візитатор, ані спис. Іван Бучко своєї згоди нам не дали з двох причин:

- 1 - Ватикан забороняє уніятам молитися за схизматиків-православних християн;
- 2 - ні Ватикан, ані Москва не зациклені в популяризації голодоморства в Україні.

Організація українських Націоналістів під проводом полковника А.Мельника цілком позитивно поставилася до "голодової" акції. Вона визначила двох промовців, - одного в англійській мові, другого - в німецькій, видрукувала на добром папері відозви до чужинців в їхніх мовах, які разом з відзвівами ЦК СУМ-у роздавались скрізь і всюди в день Великої Маніфестації 14-го березня 1948 року. Всі численні потяги, що прибували й від'їздили з Мюнхену засипались цими летючками.

Гарно видруковані відозви ОУНи були анонімними, тому для солідності поставили ім'я ЦК СУМ-у, на що дістали згоду від представників ОУНи.

Німецький "уряд", у погодженні з американською окупаційною владою, дозволив лише релігійну маніфестацію, категорично заборонивши прилюдні промови. Тому вони були виголошенні після панахиди Ігорем і Генадієм у соборі Луки. Перша коротка, але зворушлива промова арх.Ігоря, потім арх. Генадія, а за ними - з бічних балконів собору говорили останні два промовці в німецькій та англійській мовах перед декількома тисячами слухачів.

Завдяки І.Вовчукові, Головний Провід ЗЧ ОУН зовсім не готовувався до відзначення голодової акції, але силом обставин був примушений з поспіхом випустити в день маніфестації декілька неохайно відбитих на найгіршому папері цикlostилевих відозв в українській мові, що не робило позитивного враження. Та й кому були потрібні сла

бенікі за змістом листівки ЗЧ ОУН в українській мові!? Адже все українське громадянство і без того було поінформоване про московське голодоморство й знало більше за зміст вовчукових листівок. Маніфестація була розріхована в першій мірі для чужинців.

С.Бандера доручив І.Вовчукові керувати зовнішньо-громадським сектором, тому вся відповідальність за злочинне ігнорування голодової акції лежить на Вовчуко-ві.

Де причина?

Їх може бути дві: перша, - в догоді большевикам; друга - в догоді Ватиканові.

Ми припускаємо другу причину. Будучи з природи безпринциповим хамелеоном, скотився до свідомого янічарства, викликаного рабськими інстинктами скаліченої душі.

Приготувавши проект інструкції для ЦПУЕ в справі підготовки та переведення 15-ої річниці голоду, поїхав до Авгзбургу, місця осіду ЦПУЕ.

Василь мудрий, тодішній голова представництва, рішуче відкинув мою пропозицію, мовляв, відзначення голоду є політичною акцією.

- "Пане голово, чи ви очолюєте ПОЛІТИЧНУ українську еміграцію; чи кримінальну, як говорять про нас москали?"
- "Але я дав слово американському окупаційному уряду не встрювати в політику, і того дотримуюся!"..
- "Сам факт існування ЦПУЕ є політичним актом!"..
- "Не можу дозволити, щоб не зачинили ЦПУЕ!"
- "Даруйте, але це не 1945 рік, коли нас силою зброї від давали на забій москалям. Тепер цього більше не практикують, тому ЦПУЕ не зачинят, як не заборонять ЦК СУМ-у, організатора акції!"
- "Це ви так думаете, а не я", - невдоволено закінчив розмову В.Мудрий.

Наша зустріч відбулася у листопаді 1947 року.

Оскільки В.Мудрий дістав головство в ЦПУЕ дякуючи бандерівцям, тому був слух'яним знаряддям в їхніх руках. Видимо, дістав вказівки від Вовчука..

Жаль огортає душу за наше тубоге духом представництво та його немудрого Мудрого. Тому, будучи делегатом Другого З'їзду Української Еміграції в Ділінгені, голосував проти кандидатури Мудрого, підтриманий іншими делегатами, зокрема Володимиром Павловичем Стаковим.

Повертаючись з Авгзбургу до Мюнхену, в потязі перебрав інструкцію ЦК СУМ-у в такому сенсі, щоб Тaborovі Комітети й Тaborovі Управи прийняли найактивнішу участь в "голодовій" акції.

Сумівські осередки, сумлінно виконуючи наші вказівки, створили настільки авторитетні Комітети по переведенні голодової акції, що вони крім моральної підтримки дали матеріальну допомогу, що гарантувало імпозантність відзначення трагічної дати.

Більшість тaborів не обмежились своїм тaborовим гетто, а перевели маніфестації з мітінгами по німецьких містах з широким розголосом у німецькій пресі. За незначним винятком, ніхто не чинив перешкод нашим місцевим демонстраціям.

Таким чином В. Мудрий з І. Вовчуком лишилися за бортом подій.

Об'єзджаючи найбільші місця українського скупчення з метою ознайомлення зі станом підготовки до відзначення річниці голоду та з усією діяльністю місцевих осередків СУМ-у, пошукував за документальними фотографіями голоду. На мос щастя, їх здобув у Штутгартському тaborі. Фота були зроблені у тодішній столиці України - Харкові. Частину опублікували в "Сумівці", решту - в "Авангарді" Ч=9 /березень 1948/.

Виконуючи ухвалу ЦК СУМ-у про створення книги з документів большевицького панування, а особливо про голод 1932-33р.р., Петро Карпенко-Криниця, узгіднивши зі мною, написав відозву про те від імені редакції "Авангард" та разом вмістив і свою статтю "1933" у лютневому числі 1948 року "Авангард".

Карпенко-Криниця й М.Щербак зібрали чимало цінного й унікального матеріалу для запроектованої книги, але на Другому Ювілейному Конгресі СУМ-у ні Карпенко-Криниця, ані Щербак не були обрані до Центрального керівного органу СУМ-у з волі оунівських наглядачів, типу вовчуків. Вони передали свої справи новому керівникові преси Петрові Кізкові, який виявився занадто слабим для тієї не посильної для нього справи, тому книжка так лишилася не виданою. А "Авангард" почав грішити неточностями поважних історичних фактів.

*
* *

Наближався призначений ЦК СУМ-ом день маніфестації - 14 березня 1948 року. Свідомі своєї відповідальності, члени ЦК з хвилюванням і тривогою зібралися у своєму приміщені. Кожний перевіряв давно призначену ділянку справи. Прибуло 158 величезних, двометрових, вінків від різних організацій та від різних міст з написами на їхніх стрічках. Біля кожного вінка було четверо осіб - двоє несло, а інших двоє на зміну їм. Ті вінки мали пронести через усе місто в повному організованому порядкові.

Німецькі часописи писали: - "Могутня демонстрація в Мюнхені з приводу 15-ої річниці жахливого голоду в Україні, штучно організованого варварами московської окупації, стрясла містом..."

Перевівши Велику Маніфестацію 14-го березня 1948 року, Центральний Комітет СУМ-у свідомо не претендував на загальне визнання цієї дати, як постійної, назавжди визначеної, тому просив УВАН, як єдино-компетентного, устійнити день пам'яти жертв московського геноциду в Україні 1932-33 р.р., про що було надіслано відповідно го листа від ЦК СУМ-у до Президента Академії Ветухова.

-+-

- 1 - Своєю ініціативою вперше відзначити забуту всіма політичними, релігійними, громадськими та науковими організаціями річницю московського голодоморства в Україні 1932-33 р. - подію виняткового політичного значення - ЦК СУМу задокументував свою політичну й національно-духову зрілість.
- 2 - У своїй умілій підготовці Спілка Української Молоді гармонійно співпрацювала з усіма політичними й громадськими організаціями, чим довела свою органічну надпартийність та виявила пошану до всіх конструктивних антибольшевицьких українських корпорацій, які об'єднала навколо цієї загально-української акції.
- 3 - Зразковим переведенням величавої багатолюдної маніфестації з виразним політичним забарвленням її у Мюнхені - центрі всіх антикомуністичних емігра-

ційних національностей - Спілка Української Молоді після двох років свого існування склала прилюдний іспит на право Українського Політичного Громадянства та добула визнання де-юре німецькою та американською владою

- 4 - Реалізацією "голодової" акції Центральний Комітет СУМ-у виправдав високе довір'я не лише своїх сумівців, а й цілої української еміграції. Чи не тому наступний Другий Конгрес СУМу, що відбувся сорока днями пізніше, був самим проміністичним в історії еміграційного СУМ-у!?
- Він одержав привітання з побажанням успіху від усіх існуючих тоді керівників політичних партій, обох наукових об'єднань, ВУАН та НТШ, високих українських шкіл та гімназій, ЦПУЕ та багатьох обласних та тaborovих Рад та Управ, Союзу Українського Жіноцтва, різних Військових Об'єднань, Пласту, студентства, Ліги та Товариства Політичних В'язнів, Журналістичних асоціацій, редакторів часописів та журналів, а також від багатьох Сумівських Комітетів, професійних, громадських та добродійних інституцій.
- 5 - Цією акцією СУМ та її ЦК придбали признання та авторитет в очах чужинецьких народів в діяспорі.
- 6 - Успіх маніфестації зміцнив віру сумівців у свої сили та став потужним стимулом до розвою свого членства.

Вовчукови АФЕРИ

Якщо людина не знаходить внутрішнього задоволення в ісповіданій вірі, вона шукає іншої релігії з досконалішими доктринами. А знайшовши, на її думку, краще віровізнання, переходить з почуттям морального задоволення до новознайденої віри. В тому нічого лихого... Коли ж людина духовно спустошена, морально знівельована, тоді для улаштування матеріальних благ прилипає до чужої віри своїх хлібодавців.

Вовчукове окатоличення стимульоване спекулятивними мотивами аморального характеру. Йому начхати з висоти Ейфельової вежі на римського папу, головне, щоб не втратити корита.

Завдяки демагогічним здібностям, Вовчука піднесли до рангу "непомильного партійного пророка". Будучи обмеженим в мисленні, Вовчук повірив в те лескотливе безглаздя. Тому, що не мав ніяких пророчих здібностей, пильнував вияву до себе низькопоклонства. Вовчук мстив порушникам почитання його уроюної величині.

Наука давно довела, що мстивість - плебейське почуття, властиве малорозвинутим і відсталим в культурному відношенні людям. Моральним комнезамам чуже й незнане благодітство широти й прямолінійності. Іхній духовий харч - інтриги, підступ і неправда.

Як відомо, Вовчукова помста - позбавити інж. М.Сердюка керівництва СУМ-ом, зазнала поразку на І-му Конгресі СУМ-у. Тепер, після, понад сподівання, успішного сумівського здигну без участі незапрошеноого Вовчука, гостро-та помсти піднялася до точки кипіння, і він завчасно почав снувати плян усунення небажаного М. Сердюка.

Імпозантна голода в акція, блискуче переведена СУМ-ом без допомоги й проти волі Вовчука, підлила оліви до во-гню. То була найбільша й найболючіша Вовчукова поразка.

Одиноке рішення проводу ЗЧ ОУН могло поставити інж. М.Сердюка поза СУМ-ом, але до того не було найменших підстав. Вовчук добре усвідомляв, що ніяка його інтрига чи провокація не досягне свого призначення на фору-мі Головного Проводу ЗЧ ОУН, бо проф.др. Б.Ю.Андрієвсь-кий знав М.Сердюка ще змолоду за гімназіальних часів,

а проф. інж. Олійніченко та математик Рябушенко разом з ним працювали задовго до II-ої світової війни й добре знали один одного.

Засліплений жадобою помстви, Вовчук втратив почуття реальності, почав переговори з І.Багряним, маючи на думці одним пострілом забити двох зайців: позбутися М.Сердюка та прибрести до бандерівських рук молодь, яка горнулася до УРДП. Переговори велись у великій таємниці від інж.М.Сердюка задовго до II-го Конгресу. Подібні форми дій виключали будь-які ідейно-політичні мотиви й стверджували наявність гидаєнських інтриг, властивих Вовчукові.

Багряний вчасно розгадав Вовчукове підступство, тому наприкінці II-го Конгресу ультимативно вимагав через своїх уловноважених головства для В.Гришка та організаційної референтури для Степаненка в майбутньому коаліційному Центральному Комітетові СУМ-у.

Втрата двох ключових позицій ЦК СУМ-у визначала передачу СУМ-у в руки УРДП.

На позаконгресовій нараді під кінець II-го Конгресу під тиском впливових інтелігентів, Ленкавський примушений був відкинути Вовчуковий плян.

Так з причин Вовчукового недомислія, запроектована ним коаліція не перетворилася в дійсність.

Неширість і підступство І.Вовчука, викликані ширенням моєї популярності, часто проривалися в його поступованиі до мене.

Чомусь моя стаття про молодь не з'явилася на шпалтах чергового числа "Української трибуни"! Зайшов до редактора газети, щоб запитати про причину її непояви. Редактор мовчки подав мою статтю, три чверті якої були пепрекреслені олівцем і то головний зміст її.

"В такому скаліченому стані стаття втратила свій зміст. Невже ж ви думаєте друкувати її огризки?!".

Редактор мовчав.

"Миколо Миколаєвичу, хотів би знати, якими міркуваннями керувалися при скорочуванні?!"..

"Краще запитайте Вовчука..."

В цей саме час зайшов Вовчук.

"Іване Федоровичу, автор статті протестує проти її скорочення!"

Не приховуючи свого обурення, після виявлення автора того злоторного скорочення:

-"Подібне скорочення можна пояснити єдиним бажанням - позбавити статю її змісту!"

Вовчук вже тримав у своїх руках аркуш з моїм дописом. Робив вигляд наче вперше його бачить. Але усвідомив, що далеко зайшов, і по-єзуїтські заключив:

-"На мою думку, її можна надрукувати без скорочення!"
І стаття була надрукована без жодних змін чи скорочень.
Що сталося?

М.М. Глобенко після Вовчукової цензури дістав разом з моїм дописом купу інших. Зрозумів нечесне поступовання цензора, вирішив довести до мого відому, бо хотів її опублікувати в первісному стані...

+
+   +
+

Щоб обмежити мою активність і сферу моого впливу, Вовчук вирішив зануздати мене бандерівськими комісарами.

-"Щоб полегшили вашу працю, вирішили прикріпити до ЦКа СУМ-у Лозинського й Микиту, які будуть вам допомагати..."

-"Ваших комісарів я не потрібую! З ними не буду працювати ані єдиної хвилини. Від комісарів я втік... Мені потрібні досвідчені педагоги!"

Бачучи мою рішучість і обурення, Вовчук поліз назад:

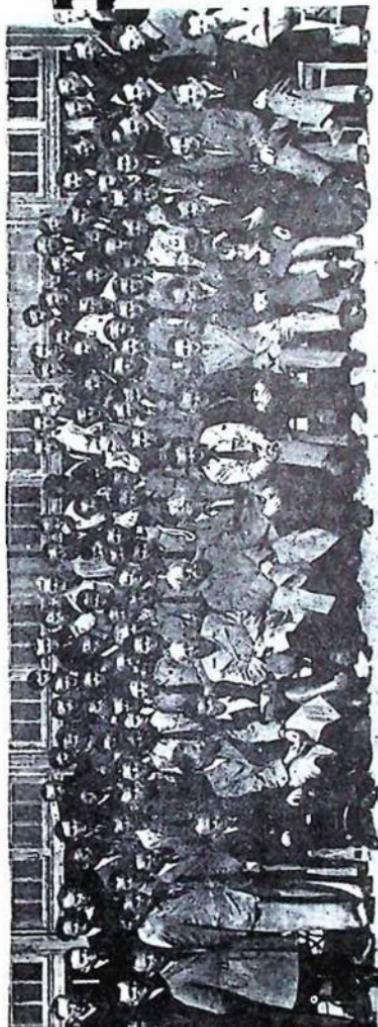
-"Коли вважаєте їхню допомогу зайвою, то хай буде так, як є!"

-"А що можуть дати правники польського права?!".

*

Щоб позбутися інж. М.Сердюка, І.Вовчук наказував членам ОУН, які були членами ЦК СУМ-у, натискати на Сердюка, щоб останній поспішив зі скликанням чергового Конгресу. Хоча, за тодішніх статутарних умов, каденція керівних органів ЦК СУМ-у не була вкладена в тверді часові норми, але Вовчукові дуже нетерпілося з реалізацією своїх підступних задумів. Інж. М.Сердюк був кісткою в горлі Вовчука.

ДРУГІЙ КОНГРЕС

Учасники 2-го Конгресу СУМ-у

Проміністрий Другий Конгрес Спілки Української Молоді був скликаний у другу річницю свого славного існування — 24-25 квітня 1948 року. Після нього не було жодного сумівського конгресу, який бодай трохи дорівнювався до його імпозантних осягів.

Своєю творчою діяльністю з глибокою продуманістю, відновлена Спілка по праву посіла одне з найчільніших місць в українському еміграційному суспільстві. Реальність запланованого з врахуванням всіх можливих обставин, гарантували успіх масовості та популярності демонстрації у 15-ту річницю большевицького голodomорства. Майстерно переведена демонстрація поставила СУМ у перші ряди творчих сил діяспори. Ніяка суспільна одиниця не була спроможна довершити того, що успішно довершив СУМ. Ні церковні організації, ні партійні формациі, ні наукові асоціації чи інші об'єднання з гучними назвами й претенсійними.

Президія 2-го Конгресу СУМ-у

деклараціями не зуміли зображені головного в аспекті української політичної місії діяспори.

Без перебільшення слід ствердити: - честь нашої національної еміграції спасла Спілка Української Молоді, організувавши грандіозну й голосну антибольшевицьку демонстрацію з нагоди 15-ої річниці голodomорства.

Другий Конгрес знамений своєю організаційною довершеністю й ідейною вирізбленистю. Він репрезентував 6347 членів з 72 осередків європейського континенту. Майже всі осередки мали власні книгозбирні-читальні. 42% сумівців належали до студійної молоді вищих, середніх та ремісничих шкіл.

Єдність сумівців з усіх великих просторів України ще не зазнала згубної корозії, тому делегати II-го Конгресу репрезентували, здавалося, непорушну монолітність.

Безпідставне обвинувачення молоді з центральних земель України культурно-освітнім референтом ЦПУЕ Білецьким, викликало спонтанну реакцію обурення делегатів як з Наддніпрів'я, так із-за Збруча.

Але, на жаль, то була "лебедині пісні" нашої єдності.

Делегати ІІ-го Конгресу слухають доповідь
Голови ЦК СУМ-у інж. М.Сердюка

Внедовзі після ІІ-го Конгресу почався довгий лан-
ци є панахид по родичах замордованих голодом. Сумівці,
незалежно від свого територіального походження й ре-
лігійного вірування, приймали живу участь в них...
І раптом прийшов наказ з Ватикану, за підписом єпис-
копа Івана Бучка, з категоричною забороною для греко-
католиків приймати участь в тих панахидах, або, бо-
рони Боже, відправляти панахиди по схизматиках-жерт-
вах мучеників.

Зрозуміло, те витворило негативний фермент.

Нерозважні таборові гр.-кат. попи прилюдно захищали
неоправданий антиукраїнський вчинок Бучка, прикрива-
чись Христом, "непогрішністю" папи, як "намісника Бога"
та церковними канонами. Деякі слабоумні фанатики бо-
ронили нездоровий об'єкт розбрата, що вів до атоміза-
ції єдиної української нації,

Так після ІІ-го Конгресу почався відплів від СУМу
молоді з центральних земель України.

Було б не об'єктивно промовчати імена шляхетних
представників галицької еліти, які не поділяли анти-
національного вчинку Бучка. Вони з обуренням згадува-
ли польського "святого" Йосафата Кунцевича, Ватика-
ном накинутого українцям. То були мої приятелі сл.п.
Д.Чайковський, В.П.Стахів та М.Сосновський.

*

* * *

До остаточного закінчення праці Конгресу лишилася одинока проблема: вибір керівних органів Спілки Української Молоді. Але номінаційна комісія, яка півдня нараджувалася до непритомності, не могла закінчити своєї, як пізніше виявилося, надто складної справи. Довелося робити перерву...

Нарешті з'явився до краю напруженій голова комісії. Виявилось, після провалу запроектованого Вовчуком альянсу з УРДП, Линкавський висунув на голову ЦК кандидатуру Калинника-Самійленка, фаворита Бандери. Вовчук добре знав, чого вартий той пройдисвіт, але він не болів добрим СУМ-у, будучи засліпленим особистими справами - за всяку ціну позбутися М.Сердюка. Члени номінаційної комісії одноголосно відкинули кандидатуру О.Калинника й виставили кандидатуру відомого їм інж. М.Сердюка на голову ЦК СУМ-у. Наслідком чого Центральний Комітет СУМ-у очистився від зайного балясту - неосвіченого, некультурного й аморального Калинника.

Так в атмосфері національно-духової величини й організаторської майстерності відбувся ювілейний Конгрес Спілки Української Молоді.

Кому було під силу в тих надзвичайно скрутних умовах випустити друком ілюстровану газету "Сумівець" спеціально призначену ювілейному Конгресу?!

Лише організатори Конгресу, силою свого небуденного хисту, зуміли так урочисто й величаво обставити історичний Другий Конгрес!

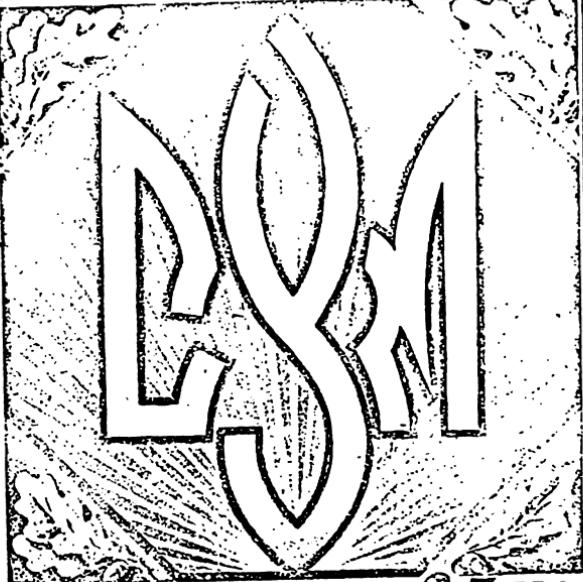
Кожний делегат,крім "Сумівця", дістав пропам'тний нагрудний жетон та ювілейні листівки з нагоди дворіччя Спілки.

Дещо з ухвал Другого Конгресу Спілки Української Молоді.

З причин масового виїзду молоді до віддалених країн нового поселення, Спілка повинна будувати свою діяльність залежно від місцевих умов, але в усій творчій праці має стояти на першому місці українська на-

2-річчя
Спілки Української Молоді

Ювілейна листівка
видана з нагоди
дворічного існу-
вання СУМ-у й по-
дарована всім де-
легатам Другого
Конгресу Спілки.

25. IV. 25. IV.
1946 - 1948

ціональна ідея, як рушійна сила нашого визволення.
Ніякі труднощі для СУМ-у не повинні здаватися страш-
ними чи неподоланими. Немає вищої честі за служіння
своєму народові.

Конгрес звертає особливу увагу на небезпеку з боку
московських чорносотенців: монархістів, НТСівців, вла-
совців, які найпідлішими засобами намагаються розкла-
сти українців. Конгрес підкреслює відсутність наймен-
шої різниці між білою й червоною Московією. Вони пра-
гнуть того самого: мати Україну своєю рабиною.

1948

рік позначився масовим виїздом українців з Німеччини за океанські країни, головно до США та Канади. Почалася лихоманка. Розмови в бараках, на дворищах, по вулицях, в потягах і трамваях починалися про еміграцію й кінчалися нею.

Двері ЦК СУМ-у не зачинялися відвідувачими. Одні просили порад та інструкцій по організації сумівських клітин в країнах нового поселення. Другі - офіційних уповноважень від ЦК, щоб ніхто не перешкоджав та не обвинувачував в самозванстві.

Особливою притягальною силою були США, куди найбільше спрямували свої стопи наші сумівці та ті, які в Європі ніякою особливою активністю в СУМ-і не відзначалися, хоча формально належали до Спілки, - як наприклад В.Давиденко, Коваль та інші, їм подібні.

На черговому засіданні ЦК-а вписав до повістки ден ної про умандатування Василя Омельченка представником ЦК СУМ-у в США. Хоча були опозиціонери проти його кандидатури, однако пощастило переконати у потребі уповноважети його мандатом від ЦК.

Претендентів на уповноважених від ЦК-а СУМ-у до США було досить, але ні один не відповідав тим вимогам, які, на мою думку, були конечними. Омельченко не був ідеалом довершеності, але найкращим поміж запропонованих кандидатів.

Позбавлені об'єктивності, автори "СУМ на чужині" /Лондон, 1954р./ на ст.228 намагалися затушувати позитивну роль, яку Василь Омельченко відограв у Формуванні СУМ-у в США. Творцям "СУМ на чужині" бракувало мужності признатися до правди, що в серпні 1949 року Омельченко сформував Організаційне Бюро СУМ-у в США. Щоб не назвати ініціатора і творця Оргбюро СУМ-у в США "історики" не історичного "СУМ на чужині" по-єзуїтському прорекли:

"...створили Срг.Бюро СУМ-у в США, до складу якого ввійшли: В.Омельченко - голова..."

А далі:

"...6-7 травня 1950 року відбувся I-ий крайовий з'їзд СУМ-у в США. Обрали Головну Управу в такому складі: В.Омельченко - голова, ..."

Повстає логічне питання:

Поперше, - хто перевів підготовчу працю, яка дозволила сформувати Оргбюро, - тобто поклав початок організованому життю Спілки Української Молоді в США?

Подруге, - хто зумів поставити конструктивну передз'їздову діяльність, яка забезпечила появу сорока делегатів на першому краївому з'їзді СУМ-у?

Відповіді на поставлені питання умисне промовчані, щоб знецінити значну творчу працю В.Омельченка. Ось цікава деталь того самого антиетичного прояву авторів твору: на ст.109-ій "СУМ на чужині" вміщене фото акту передачі сумівського прапору у Філадельфійському осередку. у приявності Голови КУ СУМ-у Омельченка.

I що ж?

Під фотом зазначене ім'я того, хто передає і того, хто приймає прапір, але про Голову КУ СУМ-у ані слова, наче там стояв припадковий чоловік, який ніякої дотичності до того акту не мав.

Чи не большевицький стиль? Чим горщик накипів, тим від нього тхне.

ГІМН І МАРШ

Після багатьох зусиль нарешті у січні 1949 року з'явився сумівській гімн і сумівський марш, покладені на ноти композитором Біленським. Апробаційна Комісія, покликана ЦК СУМ-у із компетентних осіб, схвалила видати їх друком після III-го Конгресу СУМ-у.

З причин мого від'їзду до Венесуели, ухвала лишилася без найменшої уваги, притрущена пилом забуття. А гроші, призначенні на видання, були використанні О.Калинником і Гергелем на самочинну підвищку своєї платні. Так аморальне шкурництво заступило їхній удаваний патріотизм.

ШРОМЕНІСТЬ

Спогадів, що глибоко врізається в мою пам'ять, була зустріч з Його Світлістю Гетьманничем Данилом Скоропадським - нащадком Всеукраїнської Булави.

Одним із незабутніх

У багатолюдному Мюнхенському таборі "Соммер-Касерн" винятково урочисто зустріли Гетьманича - аристократа по крові й по національному духу.

Переповнена заля майже в абсолютній тиші жадібно ловила кожне слово, ба кожний віddих небуденого гостя. Невимушена манера триматися перед авдиторією без найменшої тіні награної театральщини, високо підносила його в очах присутніх.

Неспотворена жодними провінціалізмами рідна мова спокійно й упевнено лилася, заворожуючи слухачів.

Непересичана культура виховання й глибинна освіта викристалізувала Гетьманича до стану незаперечного вождя нації та її держави.

Під час бенкету, здавалося, безкінцеві привітання на честь гостя. Як не дивно, навіть наші невірні соціялісти піддалися загальному настрою, - вітали спадкоємця Всеукраїнського престолу.

Згідно бажання гостя, мене посадили візаві за одним столом з гетьманичем, який цікавився нашою молоддю. Зацікавлення гостя було глибоке й всебічне. Його не задовольняли сухі, хоча й промовисті, статистичні дані, хотів знати прагнення української молодої генерації..

Час нашої двогодинної розмови хутко пролетів. Видимо, його мало цікавили привіти, які дуже скидалися на утириовану алілуйщину. Жаль було розлучатися з напричуд приємним і розумним розмовником. Навіть не клав собі до голови, що востаннє бачив велику людину державницького маштабу, до якого не дорівнюється жоден сучасний монарх світу.

Будучи успадкованим носієм своїх варварських інстинктів, московський вампир за віковою звичкою випив чисту кров Великого Гетьманича.

У повному розквіті своїх сил, на 53-му році життя, зупинилося найблагородніше серця Великого Українця.

СЛАВНІ

Незабутнє враження лишили в моїй пам'яті сумівці з осередку Нортгайму своєю високом національною свідомістю без релігійного різничкування, родинною єдністю, зразковою дисциплінованістю, практикою культурно-вітчизняних традицій, пошаною до старших, увагою й опікою до молодших, - чим вигідно відрізнялися чудесні сумівці Нортгайму. Без перебільшення, - це був знаменно-відмінний осередок Спілки Української Молоді!

Голова осередку Дмитро Купратий, члени комітету - Микола Пінкас, Степан Лисенко та Дмитро Кольчук були уосібленими носіями позитивних національних прикмет. Не випадково Нортгайм став історичним місцем Першого Крайового З'їзду СУМ-у англійської зони 29-го серпня 1947 року. Крашого місця для зонального з'їзду Спілки не можна було знайти.

Хоча Гайденавський осередок кількісно перевищував славних нортгаймівців, але якісно далеко відставав від них. У ГАЙДЕНАВІ були випадкові особи, які внедовзі відсіялися, як полова від зерна.

Хоча був завалений важливими справами, але не міг не відвідати привабливе гніздо нортгаймівських сумівців,-гостинних господарів Крайового З'їзду СУМ-у.

Σ ΚОНФЕРЕНЦІЯ

Спілки Української Молоді, яка відбулася 19-20 лютого 1949 року на Фраймані, відрізнялася від I-ої тим, що мала, головно, академічний характер з обговоренням проблем ідеологічного характеру, які силою об'єктивних обставин, повстали перед ЦК СУМ-ом.

Тоді, коли I-ша Конференція мала організаційне цілеспрямовання з авдиторією масового представництва молоді, - II-га Конференція проходила при обмежено-вибраний авдиторії, підготованій до висоти розв'язки ідеологічних проблем. Ось чому на ній не було О.Калинника та осіб його інтелектуального рівня.

В той час на сторінках УРДП-івської періодичної преси провадилася галаслива ґlorифікація Володимира Винниченка.

Коли лідер партії І.Багряний /Лозов'ягін/ поділив Винниченка на письменника й політика та закликав до його пошані як письменника, промовчуючи його ганебну політичну діяльність. Негайно озвався сам Винниченко енергійно протестуючи проти багрянівського поділу, запевняючи, що він неподільний.

В атмосфері витвореної ситуації студенти-сумівці хотіли знати не лише позитивну чи негативну поставу ЦК СУМ-у до В.Винниченка та його творів, але й обґрунтовану причину: "чому так, а не інакше?"

Наша відповідь: В.Винниченко, а не Багряний дає вірну поставу проблеми. Не можна й не слід відмежовувати творів письменника від його політичних поступований. Його тритомний твір "Відродження нації" характерний вульгарністю й безмежним примітивізмом думки. Зміст твору - незаперечне свідоцтво довершеного кретинізму автора. З усіх трьох томів виглядає відщтовхуюче обличчя аморального ренегата. Від винниченківського москофільства несе отруйним смородом морального й фізичного розкладу.

В часи нашого державного відродження В.Винниченко виконував юдину роль кастрата української нації. Він був ворогом мілітаризації, як головної умови нашої державності. Винниченко закликав до капітуляції перед Москвою.

"Відродження нації" є настільною книгою кожного україnofоба й московського шовініста як з-під двоголового орла, так і з-під серпа з молотом.

Інші твори Винниченка - це плоди хворого сексуаліста духовоспорідненого з москалем Арцибашевим - автором сексуально-дегенеративного твору "Санін".

Очевидно, винниченкові твори не можуть формувати морально-етичних позитивів нашої молоді.

Друга проблема: чи слід вважати юнака повноцінним патріотом, якщо він не належить до української еміграційної партії?

Наша відповідь: назвіть, бодай, одну партію, яка складалася б виключно з високоморальних патріотів, а її дії були б гідні наслідування?

Такої партії не назвите, - її не існує в природі.

Ніяка дивина, що юнак з загостреною вибагливістю підходить до вибору партії і, не находячи такої, яка була б співзвучна йому, лишається поза нею.

Юнак такого типу безсумнівно належить до повноцінних патріотів. Але юнак з літеплім, напіватрофованим почуттям патріотизму не може належати до повноцінного українця.

Яким же, на нашу думку, має бути юнак?

Перш за все, український юнак мусить бути вирізбленим націоналістом, в кращому розумінні цього слова, а не в спотвореній уяві партій з націоналістичною назвою, але без націоналістичного змісту.

Псевдонационалісти, з причин меншовартої, своє унітство видають за католицизм, а папу римського за намісника Бога, - того папу, який українців не визнає за націю, вважаючи їх за гітлерівським зразком, унтерменшами.

Учасники II-ої Конференції СУМ-у
19-20 лютого 1949

Армян значно менше за українців, але вони мають свого уніяцького патріярха. Їх папа не вважає за польських рабів і не каже їм "до відзення!"

Юнак-націоналіст ізо-дня-в-день удосконалює рідну мову рівнобіжно з вивченням української історії, літератури та духової й матеріальної культури.

Ні з якими космополітами, на зразок ватикану, чи інтернаціоналістами, на зразок КПСС, не спілкує, як заpekлими ворогами національної державності.

Він ні на мить не забуває, що його батьківщина в неволі, тому всім, чим може, допомагає визволенню України з-під московської кабали.

Є ще категорія пустопорожніх хвастунів. На словах вони "найбільші патріоти", а насправді - менші за ніщо. Вони приносять велику шкоду українській справі.

У схематично наведених прикладах показаний характер ферментування актуальних проблем у студіючих сумівців.

На Другій Конференції Спілки Української Молоді вперше виплило на поверхню найбільш драстичні питання недоброзичливого наставлення наддніпрянських сумівців до сумівської більшості з бандерівськими симпатіями й католицьким фанатизмом.

Згадані антагонізми двох непримиримих груп без перспективи компромісу привели до відходу наддніпрянської меншості з СУМ-у, з її найбільш ініціативних і освічених індивідуумів.

Преса

Чи можливо уявити розвій щойно народженої Спілки Української Молоді без власного пресового органу??!

Задовго до появи перших чисел "Авангарду" й "Сумівець" розпочав мобілізацію популярних молодих письменників та журналістів. В тому найбільше допоміг мені поет-педагог М.Щербак та визначний письменник Петро Карпенко-Криниця, знаний ще з табору Гайденаву з 1945 року. На наш заклик з певними симпатіями до СУМ-у поставився енергійний поет Леонід Полтава, надіславши до за-проектованого журналу свого цінного вірша "Капітан", присвячений Великому Петлюрі, забутого еміграційною пресою післявійськового часу.

В унісон Л.Полтаві, Михайло Брик подарував чудесний спогад ляпляндця про Петлюру.

Сумівець, ще з України, Юрій Фесенко /Б.Байда/ з неприхованою радістю вітав відроджений СУМ, будучи безнадійно хворим.

I обдарований Яр Славутич, нащадок аристократичного українського роду, не стояв осторонь, - присвятив вірша, оспівуючи героїку славних борців Базару в "359". Один із поважних дослідників нашої праісторії письменник Ол. Степовий прихильно ставився до Спілки, як до бажаної й необхідної організації.

Жодна нація світу не має стільки чудесного гумору, як українська, навіть тоді, коли жаль стискає серце. То ж не диво, що й наша молодь мала своїх гумористів. Талановитий фейлетоніст Степан Підкова / Іван Яценко/, гумуресками якого зачитувалися сумівці. Із під пера М.Гуля виходили дотепні фейлетони, від яких намагався не відставати Василь Петренко.

Молодий професор Григор'їв без вагань був постійним співпрацівником нашої преси.

А Юрко Буряківець боязко тулився до СУМ-у.

Доцент М.Шульга з задоволенням писав до спільчанської преси.

Відомий письменник і визначний мовознавець Василь Чапленко дописував до "Авангарду".

Іван Гайдай, дослідник Визвольних Змагань часів УНР, не стояв осторонь в позі пасивного спостерігача. Мовознавець наукової харківської групи Д.Ш.Іовлев-Києвська теж дописував до сумівської преси.

Особливу честь робив нам університетський професор психології Григорій Вашенко /Юрій Горовий/ та славний неоклясик Юрій Клен / Бурггардт/, вмішаючи свої твори в нашу пресу.

Сумівці пишалися з участі в сумівському журналі уславленого героя Визвольних Змагань УНР генерала Петрова та участника нашого Державного Відродження полковника Євтимовича.

Ми були горді з співпраці легендарного героя Української Повстанчої Армії майора Байди-Миколинка, який успішно з боїми провів свою частину через декілька ворожих теренів, довівши її до Західної Німеччини, окупованої американським військом! То був небудінний стратег і хоробрій командир.

Навіть бувший прем'єр-мініster УНР, проф. Мартос вважав своїм обов'язком вітати наш Конгрес.

Як виняток, першим із західно-українських земель педагог-мистець Богдан Стебельський під псевдомом Б. Голинський, дописував до нашої преси. Він був добрым педагогом і ширим другом молоді.

Ще багато більше наддніпрянської інтелігенції приймали живу участь в сумівській пресі.

Щоб прискорити появу сумівської преси, вніс до резолюції Першої Конференції СУМ-у восьму точку:
- "Зобов'язати Центральний Комітет розпочати видання молодечого громадсько-виховного та літературно-мистецького журналу, як органу централі СУМ-у!"

У вересні 1946 рокуувесь матеріал до першого числа "Авангарду" був продедагований М.Щербаком і готовий до друку. Секретар православної консисторії волиняк погодився видати його циклостилевим способом за тисячу маловартісних німецьких райхсмарок, яких тоді ЦК не мав. Тому, що друкування не було основною працею для секретаря УАПШ, він не був спроможний виготовити більше двох сторінок денно, а інколи - ні одної.

З-понад двомісячним запізненням у грудні народив-

ся наш перший пресований орган "Авангард".

Під мою розписку Є.Лозинський позичив тисячу марок, які негайно доручив друкареві журналу.

Повертаючи позичку, забув відібрати своєї розписки, - з мого недбалства скористав Лозинський, вимагав вдруге повернути давно повернуті гроші.

Тираж "Авангарду" мав бути сто, але друкар виготовував трохи більше. За надвишок не взяв платні.

Поява журналу розв'язала чимало проблем, а найголовнішу фінансову.

Розповсюдивши увесь наклад, нам не було сутужно випустити наступне число.

На наше щастя, редактор першого юнацького журналу "Через терни" Яків Ємець вирішив працювати в СУМ-і й для СУМ-у. Журнал "Через терни" був першою ластівкою українського друкованого слова післявоєнного часу на терені Західної Німеччини.

Досвідчений редактор, яким був Я.Ємець, нам був потрібний, тому ЦК СУМ-у затвердив його головним редактором "Соборника".

Зміст дописів "Соборника" був понадпартійним, але безсумнівно патріотичним, протів чого повсталі ганноверські бандерівці, підіджені Вожаківським.

Будучи органом ЦК, редактор "Соборника" не підлягав Крайовому Комітетові СУМ-у бритійської зони, що уширяло хворі амбіції голови КК-у С.Вожаківського. І він вживав закулісної дипломатії до ліквідації "Соборника".

Наша кардинальна помилка полягала в надмірному довірі до фінансових відрахувань Крайового Комітету англійської зони для ЦК СУМ-у, що й призвело до трагічних наслідків для "Соборника".

Старша генерація письменників, об'єдна - ні в МУР-і, замість прийти на допомогу нашій молоді, вороже поставилися до неї в самозакоханому зазнайстві

- "Впершу чергу МУР ставився вороже до літераторів молодої генерації. Ю.Шерех, - один з провідних авторитетів МУР-у, спеціалізувався не тільки на "знищенні" цілком здорової в своїх тенденціях літератури, а й на скаженій компромітації її молодих представників!" - П.Карпенко-Криниця.

Позбавлений благородної об'єктивності, Ю.Шерех-Шевелев з групою однодумців підходив до аналізи творів молодих авторів, як парубок до повітки нелюбої йому дівки Й, устромивши квача в мазницю, з насолодою обмазував їх дьогтем своєї "критики".

Тому виникла ідея створення Асоціації Українських Письменників "Авангард", яка була очолена талановитим і популярним поетом Петром Карпенком-Криницею, що, здавалося, гарантувало успіх справи.

Але 1-го травня 1949 року ЦК СУМ-у оцінився у фатально-трагічній ситуації, завдяки появлі Калинника з культурою троглодита. Молоді письменники, які охоче співпрацювали з "Авангардом" і горнулися до СУМ-у, розбіглися, як руді миші, при появлі горезвісного Калинника. Одинокий початківець Петро Кізко, як Дем'ян Бедний, лишився придворним прислужником Калинника за мізерні подачки. Кізко не мав іншого виходу, його Й Манила не прийняли до Асоціації Письменників Авангард. Так закінчила своє не фортунне існування новостворена Асоціація. Після відредактування 15-го числа журналу "Авангард" відійшов і його головний редактор П.Карпенко-Криниця під тиском інсінуаційно-компромітуючих поголосків Калинника. Непідкупний П.Карпенко-Криниця відмовив Калинникові в друкуванні неправдивих тверджень, що спотворювали б історичні факти та вивищували б його невігластво. .

Будучи малописьменним й неосвіченим, Калинник не міг зображені, що сумівська молодь потребує фундаментальної освіти, бодай в межах програми-мінімум українознавства:- української мови, її літератури, історії укр.культури, економіки, географії..., а не пропагандивно-вишкільної писанини партійного характеру, що суперечило програмовим засадам СУМ-у. Так почала згасати сумівська преса в Європі. А в США закономірно хиріли "Крила" після відходу П.Карпенка-Криниці. Безпорадний В.Давиденко не міг оживити конячі "Крила" й мовчки в сутінках осінньої ночі похоронив їх без сліз і тяжких зітхань.

НАПЕРЕДОДНІ

Задовго до III-го Конгресу Спілки Української Молоді оприлюднив рішення про зміну свого побуту на заокеанську країну Південної Америки, щоб мали час підшукасти кандидатуру на моого заступника.

На мою заяву Вовчук реагував неприхованою радістю, маючи на те достатньо причин.

Завдяки демагогічним здібностям Вовчука, С.Бандера зробив його другою особою в провідництві ЗЧ ОУН. Тому, що Бандера прилюдно нігде не показувався, Вовчук узурпував прерогативи фюрера, майже з усіх галузей діяльності ЗЧ ОУН. Бандерівська пересіч складалася з селянських чабанів, з роздявленими ротами молились на бандерізованого божка.

Не маючи найменших даних до провідництва,крім зовнішньої імпозантності з бородою, Вовчук, завдяки обмеженості, повірив у свою уроєну велич.

Моя ні від кого незалежна лінія творчої діяльності Спілки,-самостійні рішення ЦК СУМ-у без дозволу Вовчука , а часто проти його волі *) чимало дратували його. Вовчук вважав себе "непогрішимим" знавцем підсвітської молоді, хоча факти промовисто те заперечують

Масовий виїзд українців з Німеччини невпинно зростав, а разом з тим зменшувалася кількість таборів. Ті, що тимчасово залишилися, як на залізничній станції, сиділи на своїх мішках з убогими пожитками в очікуванні черги на виїзд. Не пропорційно багато виїхало молоді, завдяки чому проблема моого заступництва повстала з усією гостротою.

Калинник-Самійленко обшивав пороги Бандери, просив рекомендувати його на голову ЦК СУМ-у.

Делегати Конгресу були настільки політично дозріліми, що могли самостійно без стороннього втручання чи авторитетного тиску вирішувати свої справи. Шанси Калинника на голову ЦК СУМ-у були менші за зеро.

*) Ідеологічна програма СУМ-у з вірою в Бога; відзначення голоду в Україні; моя відсутність на бенкеті-прийнятті сп.Ів.Бучка і т.п.

Калинник ніколи не викликав Вовчукових симпатій, але, щоб будь-як заповнити порожнечу, пішов на характерну для Вовчука нечесну й не етичну комбінацію: запропонував С.Вожаківському на маріонеточного голову ЦК-а, а Калинника заступником, щоб останній після Конгресу став би безконтрольним господарем СУМ-у, а головно його фінансів. Вовчук добре знов, що ні я, ані Конгрес не відкинемо кандидатури Вожаківського. На мое велике здивування, С.Вожаківський погодився перетворитися на безголосого сумівського манікена.

Яка не етична безхребетність в непошані власної гідності - добромільно погодитися на становище фіктивно-підставної особи, щоб своїми плечима затулити інтелектуальну нікчемність морального хама! А що більше: ввести в блуд всіх делегатів III-го Конгресу, яких не повідомили про запляновану аферу.

Успішно вживаючи випробованих большевицьких методів: - "мета виправдує засоби", - СУМ опинився в нечистих руках Калинника за допомогою С.Вожаківського й потурани І.Вовчука.

Напередодні III-го Конгресу редактор "Авангарду" П.Карпенко-Криниця потребував триста марок для викупу журналу з Регензбургської друкарні. Те число було спеціально присвячене III-у Конгресові. В касі ЦК-а не було ані пфеніга на конті пресового фонду.

Щоб забезпечити вчасну його появу, я попросив нашого скарбника сотника І.Галушку позичити пресовому фондові триста марок з рахунку моєї зарплатні, яку мав дістати за перший квартал /січень, лютий і березень/ з тим, щоб після розповсюдження "Авангарду" Ч-14 позичка має бути повернута. Майже увесь наклад журналу розійшовся на Конгресі. Кожний делегат придбав не лише собі, але й для членів свого осередку.

Після Конгресу, коли каса ЦК-а поповнилася грішми пресового фонду, я зажадав від Калинника повернення моєї позички, на що дістав категоричну відмову.

- "Це ж грабіжництво, негідне порядної людини! Ви не законно привласнююте мої чесно зароблені гроші!..."

На те Калинник з піною у роті:

- "Я висловлюю вам своє політичне недовір'я!"

- "Хто ж ви такий, пане Калиннику, що посміли вислови-

ти мені недовір'я? Чому мовчали на Конгресі, коли делегати одноголосно винесли мені подяку?".

Згодя дізнався від сотника І.Галушки, людини надзвичайно чесної, про Калинниківське самочинство у підвищенні своєї платні за рахунок пограбованих грошей.

Ось так почав своє царювання пройдоха-авантюрист, яке тяглося аж дванадцять років, доки не розкололи цього гіркого овоча.

Делегати III-го Конгресу творили приємне враження. Авдиторія Конгресу складалася з політично-дозрілих і культурно ошліфованих сумівців. За три роки перебування в СУМ-і на відповідально-виборних становищах воно духовно зросли, значно піднялися над пересіччю. Приємно було пізнати промінлючий розум з очей рідних мені делегатів. Розлука з ними болюче стискала серце. Хотілося обняти кожного з них і міцно потиснути їхні шляхетні руки, щоб відчути всю глибину нашої спорідненості.

Після моїх коротких прощальних слів, помітно заметушилися присутні, перемовляючись між собою. Із їх гурту виступив Організаційний Референт ЦК-а Микола Кравчук. На його пропозицію Третій Конгрес одноголосно схвалив:

"подяку уступаючому Голові ЦК СУМ-у інж. М.Сердюку за відроджену ним Спілку Української Молоді та за велику й жертвену працю в розвоєвому процесі Спілки Української Молоді!"

ФАЛЬШ

Бацилі большевицької брехні й фальшу так опанували Калинником вим обмеженим мозком, що не лишили й крихти не ушкодженої мозкової матерії. Логічно,— не міг "СУМ на чужині" /Лондон, 1954 р/ не позначитися Калинниковою патологічною ментальністю.

Звернімо увагу, нігде в згаданій книжці не наведені документальні дані першоджерел, щоб дати необмежену волю брехні.

На ст.225-ій надруковано:

—"1-го травня 1949 року в Тюртені відбувся третій Конгрес СУМ-у..."

Поперше, — III-ій Конгрес проходив два дні : 30-го квітня й 1-го травня.

Подруге, — ніколи в Тюртені не відбувався Конгрес, він відбувся в Піртені, поблизу Розенгайму.

Далі читаємо:

—"Конгрес обрав Анну Калинник на керівника жіноцтва".

Поперше, — в реєстрі сумівців Німеччини її ім'я ніколи не значилося, як не було її поміж сумівками, які дістали членські квитки СУМ-у.

Подруге, — Анна Калинник не була присутня не лише між делегатами Конгресу, а навіть у Піртені.

Потретс, — на декількох фотоах делегатів і гостей III-Конгресу, де виразно видне кожне обличчя, Анни й під мікроскопом не видно.

Почетверте, — коли б хтось запропонував її до складу ЦК-а, я негайно запротестував би, вказавши її непричастність до СУМ-у.

З ау в а ж е н н я. Голова Авгзбургського осередку СУМ-у оповідав про її персональну приязнь до місцевого сумівця, але не згадав про її особисте сумівство.

Про обрання мене голововою Контрольної Комісії Калинник умисне в книжці не згадав. А щоб, борони Боже, не прибув на передконгресову контролю й не виявив його сумнівних махінацій, особливо фінансових, Калинник взагалі не повідомив мене про заплановану дату ІУ-го Конгресу, чим брутально порушив право-етичні норми. Відсутність будь-якої згадки про ІУ-ий Конгрес у "СУМ

на чужині" слід припустити, що ІУ-го Конгресу СУМ-у, як такого, ніколи не було, його заступила видумка буйної фантазії Калинника.

Із ст. 223-ої виглядає foto П.Кізка, а під ним читаємо:-"П.Кізко, перший редактор органу ЦК Сум-у "Авангарду" /1946р/".

I - у 1946-му році й першій половині 1947 року Кізко безвійзно перебував у таборі Гайденау, поблизу Гамбургу /англійська окупаційна зона Німеччини/ на віддалі тисячі кілометрів від Мюнхену/.

II - Він прибув на американську зону й оселився в Авгсбурзі на початку липня 1947 року.

III- Першим редактором "Авангарду" був письменник Микола Щербак. Під його редагуванням вийшло перше число "Авангарду" за грудень 1946 р.та подвійне, друге й третє, число за січень-березень 1947 року.

IV - П.Кізко почав редагувати четверте число за допомогою досвідченого журналіста Петра Карпенко-Криниці. З п'ятого до тринадцятого числа самостійно редагував "Авангард".

V - "Авангард" Ч=14 та Ч=15 редагував П.К-Криниця.

VI - Газета-листок "Сумівець", як незалежний додаток до "Української трибуни", виходив під редактуванням М.Щербака. Пізніше його заступив П.Карпенко-Криниця.

VII - Ювілейне число "Сумівець" з датою 25-го квітня 1948 року, спеціально присвячене дворіччю існування СУМ-у, за ухвалою ЦК СУМ-у, редактував Микола Кравчук. Той "Сумівець" був чотиристорійковий, гарно ілюстрований.

VIII- Газета "Соборник", теж видання ЦК СУМ-у, виходила в Ганновері під редактуванням редактора Якова Ємця.

Так до огиди спотворена правда Калинником і Ко в "СУМ на чужині"/ Лондон, 1954 р./

Знаменним є те, що впродовж тридцяти п'яти років абсолютно ніхто із бандерівців, обізнаних з фактами сумівської історії перших років, не підняв голосу в обороні згвалтованої правди, наче морально-етичні но-

рми їх не стосуються, бо вони руїнники гуманних законів виховання молоді, гасителі людського духа й носії здичавіння.

На ст. 195-ій "СУМ на чужині" читаємо:
— "головний редактор "Крил" — В.Давиденко..., а "відповідальний редактор "Крил"— В.Коваль!"

Чогось абсурднішого не доводилося читати!

Може Даведенко безвідповідальний, але чому головний?
А за кого відповідає Коваль? Чи не за "головного"?
Подібними не тверезими твердженнями переповнена книжка "СУМ на чужині"!

Ось фото сумівської друкарні в Нью Йорку, розбудованої пожертвами сумівців. А де вона? у Нью Йорку сумівської друкарні не видно. За наказом І.Вовчука, тодішнього голови проводу ОУНР в США, пограбована для потреб партії. Вовчук — глевтяк без найменших організаторських здібностей, не був спроможний набути друкарні, маючи незрівняно кращі можливості за СУМ. Дякуючи Олексі Кейсові — керівникові фінансового відділу ГУ СУМА з небуденними організаторськими здібностями, була придбана друкарня. Він зумів викликати жертвенність сумівців і на купівлю сумівської оселі. Ст. 196.

На ст.156-ій фото Торонтівських членів комітету осередку СУМ-у. Між ними в самій середині сидить на-бондючений, як індик, Калинник в оточенні дівчат, нагадуючи Гришку Распутіна.

Счевидно, щоб догодини своєму "фюрерові", торонтівські лакизи з комітету для догоди обсадили його молодими дівчатами. На який час? Не зазначено.

І на фоті делегатів III-го Конгресу одинокий О.Калинник умостився між дівчатами. Мабуть, щось ріднить його з Гришкою!

Досить "пристійно" виглядає Калинникова фізіономія з роздявленим ротом і вишкіреними зубами, як у ховраха на ст. 47-ій.

А на 175-ій сторінці грізний, як пірат Караїбського моря, Калинник.

Та найбільшою довершеністю тупоумства й національно-го яничарства свідчить вміщене foto українофоба кардинала Є. Тіссерана на ст.31-ій.

За думкою Калинника та його підручних, на аналогічних дегенеративних зразках має виховуватися сумівська молодь...

"СУМ на чужині" не відповідає своїй назві. Там знайдете все, що не має безпосередньої дотичності до СУМ-у. Це звичайний конгломерат безідейного хаосу та інтелектуального каліцтва.

Калинник є гібридом від большевицького й бандерівського скрещування, тому діяв за покликом успадкованих від большевизму й придбаних від бандеризму інстинктів.

Типова риса Олекси Самійленка-Калинника - відсутність почуття такту й відповідальності. Він без моральних та ідейних заложень. Його плебейські задатки, удо сконалені большевизмом, органічно зрослися з ним: зоологічна ненависть, заздрість, куче мислення з причин браку освіти і виховання та велика жадоба до привласнення чужого. Терпіти не може кожного, хто не є сірою пересіччю, як він.

Щоб принизити, очорнити нелюбу особу, ні перед чим не зупиняється, бо позбавлений моральних гальм. Прикладом того може служити спроба очорнити Івана Вовчука через вироблення фальсифікату про його принадлежність до комуністичної партії.

Калинник - тип афериста-шкурника, дбає про свої особисті інтереси, прикриваючись уболіванням громадськими справами. Варто бодай раз глянути на його обличчя, щоб переконатися що з себе уявляє ця людоподібна істота.

* * *

Кожна країна має свого творця скавтизму, хоча його заслуга полягає лише у пристосованні готових норм і законів англійського генерала Баден-Поуелла, основателя світового скавтизму, до своєї національної форми. Кожний творець національного скавтизму оточений загальною пошаною. Його ім'я занесене на почесні сторінки національної історії.

Спілку Української Молоді я ввів в чітко окреслені береги ідеалістичного характеру, перемігши обструкцію атеїстичних опонентів із ЗЧ ОУН^р на чолі з І. Вовчуком, надав організаційно визначених форм та стимулюяв до всенаціонального розвою без поділу на територіальні, релігійні та партійні ознаки. Однаке, бандерівці під-

дали мое ім'я анатемі.

Мій вихід з ОУН ні на йому не зменшив моого патріотизму, ані моєї заслуги перед нацією. Я вкладав у творчість Спілки Української Молоді свої знання, свою любов до молоді, свою енергію та організаційний хист. I що ж?

Замість подяки й пошани до мене, як до творця СУМ-у, оунівська бандеріада повернулася до мене задом, виливаючи бруд неправди у переміш з трутизною ненависті, або, в кращому випадку, промовчує мое ім'я й тих, які разом зі мною віддано приймали участь в розвоєвому процесі Спілки.

Належкі вимогам етичних норм педагогіки, мене ані разу не запросили на сумівські збори, з'їзди чи конгреси впродовж двадцяти років моого перебування в Америці. Більше того, коли група Клівлендських сумівців виявила бажання організувати зустріч зі мною, - на те дістали категорично заборону.

Наслідуючи большевицьку антигуманну "мораль", бандерівці замовили співробітників "Свободи" В.Давиденкові, бандерівському попіхачеві, написати спогади про колись славний Гайденавський табір, але так, щоб конструктивно-творчі здобутки культурно-освітньої референтури за час моого керівництва, з серпня 1945 року до березня 1946 року, пріпіснати іншій особі, а мое ім'я не загадувати.

Давиденко блискуче перевиконав те завдання, вмістивши свій гіденський пасквіль "З-перед 25 років" в альманасі УНС за 1971 рік.

Не нашлося ані одного чесного бандерівця з протестом проти безприкладного глумління над правою!

Таке гнеле моральне нутро бандерівщини!

Чимало мене здивував бандерівець Микола Твардовський, честь якого не ставив під сумнів аж до 1971 року.

Керуючись добром нації, педагогіка повчає шанувати батьків, вихователів та доброчинців, але оунівці того не визнають, практикуючи одинокі закони джунглів. Їм наплювати на те, що здорована родина, об'єднана пошаною до батьків і вихователів гарантує монолітність нації та єдність держави; вони не уболівають за українським народом, їхня мета - за всяку ціну

панувати над своїм народом у формі тоталітарної диктатури.

Для правдивого націоналіста служіння нероздільній нації є головним законом і метою його життя, він вірний слуга народу, а не його примхливий пан. Для націоналіста, без лапок, кожний конструктивний член нації є великою цінністю, який заслуговує на пошану, не залежно від того, чи він причасний до їхньої партії, чи не причасний.

Коли партія з націоналістичною назвою ділить націю на панівну групу /геррен фольк/, до якої зачисляє лише членів своєї партії, й решту зачисляє до роботів, - тоді відроджується дух варварського фашизму, байдуже якого забарвлення - червоного, брунатного чи чорно-червоного. Всі вони духовна ріднія. Їх об'єднує та сама девіза: -"хто не з нами, - той проти нас!" А хто проти, до того застосовують клоаку інсінуацій, а коли можливо, переслідування, включно з фізичним знищеннем.

Мій вихід з ОУН обумовлений сліпою ненавистю оунівців до всіх інакомислячих, навіть, до вчорашніх побратимів оунівців групи Мельника.

Фактично, а не декларативно нетерпимістю до не-католиків заплямлена ОУНр.

Зрада національним традиціям у відношенні до колись спільних свят.

Гльорифікація ренегата Йосафата.

Чи може дозволити неушкоджена честь українця переступити поріг каплиця з іменем Йосафата, а тим більше, молитися цій потворі в ранзі польського святого!?

Оунівці не протестують проти національного й релігійного святотатства, а навпаки - наввики передки біжать продемонструвати своє рабське низькопоклонство Йосафатові...

З того виходить, так звана, Організація Українських Націоналістів-революціонерів нічого в собі націоналістичного не має, крім узурпованої назви.

ОУНр - це звичайний патологічний феномен соціального порядку. Ось чому зі свічкою в ясний день не зустрінути наддніпрянця поміж оунівцями, хіба що за винятком добровільно окатоличеного блаженного І.Вовчука.

Спілка Української Молоді перших трьох років і теперішня, крім спільної назви, не мають аналогій. Спілка, мною організована, мала широкий діапазон всеукраїнства без релігійного, територіяльного чи партійного обмеження. Ніяка релігійна група не користувалася будь-якими привileями, як ніхто не зазнавав дискримінації. То було братство рівних з рівними. Вони відважно й гордо крокували вперед, рівняючись на духівість Бічного Києва.

Сучасна Спілка Української Молоді закута в кайдани ретроградського регіоналізму під перманентним гнітом католицького космополітизму, з-під якого чути стогін національного конання.

Головною метою їхнього буття - проти волі нації насадити вогнем і мечем католицизм з ватиканським патріархом у Києві.

Для українців в Україні сущих вони - живі трупи з мертвими ідеями. Там не знають жодного поділу, їх міцно об'єднує українськість.

Делегати й гості III Конгресу
Спілки Української Молоді

АМЕРИКА

З приїздом до ЗСА сподівався унормувати неунормовані справи. Та надії мої розвіялися після ознайомлення з сенсаційними новинами Нью-Йорку.

Непомірні Вовчукови амбіції досягли свого апогея: він залізною мітлою вимітив із СУНр схизматиків, які за темняли своїми здібностями його "велич". Щоб позбутися нелюбих осіб, виробив характерну для нього методу: - не бредився ніякими засобами. Навколо приречених ним осіб снував павутиння інтриг. Атакований не витримував і поспішав вийти із затхлої атмосфери на чисте, не затрусне Вовчуком повітря.

Свого гімназіяльного товариша, професора доктора Бориса Юр'євича Андрієвського, члена проводу ЗЧ СУНр, застав за перелазом ОУН.

Олекса Кейс, відомий своїми організаторськими здібностями й діловитістю, опинився за порогом ОУН.

Симон Вожаківський був завішений на оунівському гаку. На мій запит: - "чому Вожаківського позбавили довір'я?" Давиденко поспішив відповісти за мовчазної згоди присутніх однодумців:

-"Вожаківський не поганий брат, але нікчемний націоналіст!"

Те визначало, що Вожаківський не повинен був боронити свого брата, який виїхав до совітів.

Та як би там не було, але застосовувати до Вожаківського большевицькі мірки не годилося б. Його родина бе зсунніву українська не лише по крові, але й по духу. Рідко в кого з патентованих патріотів почуєте неспонтанну рідну мову, яка голосно звучала в родині Вожаківського. Більше того, його син Володимир побрався з українкою славного роду, а донька Світлана одружилася з українцем. В тому заслуга батька, а особливо культурної матері, на плечах якої спочивали щодені виховні турботи.

Щоб позбутися Калинника, інтимного й загадкового друга Коваля, його вилонили з СУМ-у. Не маючи найменших перспектив на здобуття прибутків з оунівських джерел, Калинник лишив ОУНр, яка була для нього правдивим другим раєм.

Мій приїзд до ЗСА був великою несподіванкою для багатьох бандерівців, які давним-давно похоронили мене в тропічній Венесуелі. Як грім з ясного неба була моя поява у Північній Америці.

У Нью Йорку дізнався від пані Грибінки про Вовчукови претензії на творця СУМ-у, хоча Спілка родилася цілком у протилежних його бажаннях.

Третім претендентом фігурував С.Вожаківський, незграбно фальсифікуючи дату появи сумівського руху на англій зоні, яку Калинник охоче надгукував у "СУМ на чужині", як компенсацію за спасіння Калинника на III-му Конгресі СУМ-у.

Щоб гозвіяти м'якоавіння авантюристичної брехні та узаконити неузаконену історичну правду, запропонував Вовчукові сформувати тричленну Комісію, яка мала б ствердити на підставі удокументованих даних історичні джерела появі на еміграції Спілки Української Молоді. До Комісії мали б увійти особи, які добре обізнані зі згаданою справою, - Микола Кравчук, Катерина Кохно та Михайло Сердюк.

На те Вовчук:

"Спишіться з ними й починайте справу!"

Та після моого повідомлення про одержану згоду від Миколи Кравчука, Вовчук, наче ужалений, нервово заявив:

"Ніякої комісії не потрібно! Згоди на її існування не даю!"

"То ви відмовляєтесь від своїх попередніх слів?!"

"Комісія не потрібна!" - Категорично заявив Вовчук.

Мої очі поширилися... Аж тепер зрозумів, з якою нікчемністю мав справу.

Щоб поставити крапку над "i", доручив листа І.Вовчукові:

Пане Вовчук!

Щоб покласти кінець прикрому баламутству з історією Спілки Української Молоді у питанні - хто був її творцем? слід виходити не з туманно-необр'унтованих заложень, як це робите Ви, а з принципово-неспотворених фактів.

Для визначення форматора Спілки слід без казуїстично-го крутійства відповісти на питання:

1 - хто був автором ідеологічної програми СУМ-у, яка

й до цього часу не зазнала жодних змін?
2 - хто автор першого статуту, який і понині зберіг
свої основи?

Коротше, - хто скерував Спілку Української Молоді у
певно окреслені береги та наповним ії ідейним змістом?
З повним правом можу сказати: тим автором був я!
На засіданні, Вами укомплектованої аprobacійної комі-
сії, на якій дозглядали мною запроектовану назву моло-
дечої організації, ії програму та статут, довелося да-
ти бій за збереження ідеалістичного змісту моїх проек-
тів. Приявна оунівська молодь на чолі з ії керівником
Наняком, його заступником, Мухою-Стецько, Яблунем та
іншими, вимагали викреслити слово "Бог" із запроекто-
ваного мною програмового гасла "Бог і Батьківщина".

Я успішно довів, що Ваша настанова хибна й антиукраїнська, бо відмова від ідеалістичного підлоужжя, виз-
начало б негацію кращих національних традицій, які
протягом тисячоліть були органічно пов'язані з шляхет-
ними зasadами віри в Єдиного Бога.

Всі приявні представники наддніпрянської молоді без-
застережно підтримали мої проекти разом з Василем Мар-
кусом, чим спасли СУМ від матеріялістичного атеїзму,
поборником якого були Ви.

Так на місце пустопорожньої нісенітниці, призначеної
для ~~васмічування~~ голів - "я дух відвічної стихії, по-
ставлений на грани двох світів...", повстав найглиб-
ший зміст: "Бог і Батьківщина!"

Ви запаморочені жадобої незаслуженої слави, негую-
чи етичні норми, намагаєтесь фальсифікувати історичні
факти, відсуваючи в тінь ім'я справжнього форматора
Спілки Української Молоді, щоб узурпувати його здобут-
ки.

Коли Ви, як редактор "Вісника", замовляєте статтю на
певну тему, чи тоді відмовляєте її авторові в авторс-
тві й підписуєте її своїм іменем?

Думаю, що ні.

То чому ж Ви безпідставно відмовляєте мені законне ав-
торство, щоб його приписати собі, не думаючи про оче-
видне плагіятство, не гідне чесної людини?

Nixto, в тому числі й Ви, не давали мені ні назви май-

бутньої організації молоді, ні схеми її побудови, ані програми, крім вимоги—"релігії не чіпати, бо східняки релігійно індеферентні, не сприймуть Бога"...

Своїм далеко не етичним вчинком Ви відчинили семафор до анархізації історії СУМ-у, поставивши себе поряд калинників та їм подібним моральним недоросткам.

М. Сердюк

Баррісон, Н. Дж.

25 квітня 1958

ТЕРОР

Родину Володимира Мазура добре знатише з Німеччини. Симпатична дружина його Поліна, яка працювала в офісі великого американського підприємства, оповідала мені жахливу картину морального терору, якому їх піддали бандерівські вандали з Клівленду. Оповідаючи історію терору, пані Поліна не раз зупинялася, переводячи дух, а по її щокам лилися слізози.

Будучи ше в Європі принадлежним до ОУНр, Мазур активно включався до Клівленського відділу ОУНр. Маючи організаторські здібності, успішно вів призначену йому галузь діяльності. Те сильно дратувало малоосвічених і малокультурних галицьких пастухів, які не могли звільнитися від гітлерівського "учення" про принадлежність населення галицького генерал-губернаторства до панівного народу вищої кляси, а українців із-за Буга — низьковартісних "остовців" приречених на рабство.

Переконавшись, що вони нездатні гуртом довершити того, що Мазур доконує сам, почали плетиво наклепів, щоб позбутися небажаного конкурента. На вулицях зупиняли українців, доводячи небезпечності перебування між ними "московського шпигуна-комуніста" Мазура. Закликали беззупинно телефонувати до родини Мазура з образами й погрозами.

Щоденно й щоночі тероризували:

— "Московський шпигуне, чи скоро поїдеш на родіну?"

"у тебе руки в крові, їдь геть до своїх схизматиків!
і т.п..."

Коли слухавку піднімала дружина, чи хто з родини, від повідно мінялася форма наклепу, образ і погроз. Щоб позбутися нестерпимого телефонового терору, замінили число телефону. Не помогло!

Почався більш посиленій наступ. Тоді Мазур вдався до Вовчука, вказавши імена заправил, просив угамувати розперезану зграю біснуватих.

Замість ефективних засобів, Вовчук умисне заволікав, доручивши безпринциповому Давиденкові дослідити і без того ясну справу.

Під впливом сильних парів алкоголю Давиденко знайшов, що клівлендські бандерівці діють вітно. Окрилини позитивним для них вислідом справи, громили посилили терор, особливо нічний.

Переконавшись, що Вовчук ьелике нішо, якщо погодився з бездоказовим вислідом Давиденка, звернувся до відомого адвоката українського роду Джана Демера. Той негайно почав дослідження. Покликав до суду зачинника провокацій.

"За неправдиві свідчення - п'ять років в'язниці".
Мовчання.

Адвокат з притиском повторив щойно сказане й запитав:

"Ви зрозуміли?"

Принижкнутим голосом відповів:

"Зрозумів"

"Ви ширите провокаційні поголоски про Володимира Мазура, що буцім-то він комуніст і совітський шпигун". Зробивши коротку паузу:

"Маєте на те докази?"

Боягуз зблід.

"Не маю доказів... того я не говорив..."

"Підпишіться під вашим свідченням!" Та й підсунув йому папір з занотованими його словами. Той мовччки без заперечення чи вагання підписав.

"Ви вільні, але мушу вас попередити, коли бодай ще раз потурбуете пана Мазура чи його родину, - спрабує передам до суду!"

Звичайно, після того телефон Мазура онімів.

У Клівленді дешо дізнався і про себе. Вовчук

заборонив запроектовану мою зустріч з місцевими сумівцями, яку хотів організувати мій приятель Почтар. Вовчук, як личить досвідченому інтригантові, не моргнувши, запевняв, що трапилося непорозуміння, чогось подібного він не забороняв. Навіть "спустив" до низових клітин комунікат про позитивне ставлення до мене.

Внедовзі зустрів Володимира Мазура, щойно прибулого з Пітсбургу, й оповів розмову з Вовчуком.

— "Вовчук бреше! ніякого повідомлення про вас не надав. Всі надіслані Вовчуком папери переходят через мої руки в засязі Пітсбуржчини!"

Згодом те саме почув від свого давнього знайомого провідника СУНр Філяделфії.

Останні події перелозили чашу моого терпіння. Я твердо зирішив виліти з багна підлоти, брехні й інтриг, властивих лакеям з рабською душою, уродженими блазнями.

Не відкладаючи свого рішення, склав заяву про вихід з СУНр.

— "До Проводу ЗЧ СУНр.

На руки І. Вовчукові.

В той час, коли в Україні акт інтегральності української нації став довершеним фактом, а морально-етичні принципи у взаємовідносинах українців стали домінуючою основою, — тут, на чужині, СУНр ширить позбрат релігійного й територіального по ділу та культивує чад задушливого інтриганства й непроборливої брехні.

З того випливає, що СУНр — патологічний феномен на здоровому тілі нації, — тому не вважаю можливим своє дальнє перебування у, так званій, СУНр.

М. Сердюк

березень 1958

Гесрісон, Н. Дж.

Прочитавши мою заяву, Вовчук, наче ужалений, відмовився прийняти її. Редактор "Свободи А. Драган відпекався від неї. Лишився єдиний періодичний орган Нью Йорку "Місія України", тоді редактована В. Ковалем,

який охоче пообіцяв опублікувати. Але без моого дозволу скоротив її так, що вона втратила свою гостроту.

РЕАКЦІЯ

Реакція бандерівців на мій вихід із СУНр була різна, але вона позначена спільним тавром недомислія й примітивізму.

На реакції бандерівського пролетаріату - Василя Матіїва, Северина, Марії Кейз, Новошицького та їм подібним, не звертає уваги.

Мене чимало здивувало ставлення моєgo давнього знайомого з часів спільногого перебування в Нойєбойєнсько-му старовинному замку Ґаварії, якого помилково вважав приятелем. Він був освіченою особою, знайомий з західною культурою. Тепер перебуває у Канаді. Його ім'я - Богдан Стебельський.

Несподівано зауважив його на нью-йорській вулиці, чому широ зрадів. Але Стебельський таніше за мене пізрав мене, хутко участвив кроки й перешов на протилежний бік хідника, нахиливши голову, наче, в задумі. Те болюче вразило мене.

Так нетривала навія культури, як театральний грим, спала, показавши непривабливу наготу людини.

У тридцяту річницю голodomорства в Україні з'явила ся моя стаття у "Віснику", присвячена згаданій трагедії. Редактор "Вісника" В.Давиденко повідомив, що стаття вала більше 50 долярів, але з причин фінансової сутужності, не може більше заплатити, - і просив погодитися прийняти виплату "натурою", тобто журналами "Вісника".

Оскільки був матеріально забезпечений платнею в державній установі, я без вагань погодився.

Після декількох років без пояснення припинили висилку "вісника". На те зареагував листом до редакції, вказавши на недотримання словесної угоди.

Замість ділової відповіді дістав -

- "щоб діставати "Вісника", належить "вплатити" річну плату в розмірі шести долярів". Підпис нерозборчivo. А про 32 дол. заборгованності "Вісника"- ані слова.

Пізніше випадково зустрів Марію Кейс-Твардовську в

гурті інших осіб.

Вона з повними злости очима, підвищеним тоном "кухарки, що керує державою" повчала мене:

-"Редактор не має права призначати платні за дописи. Це не його справа!.."

-"А чия?"

Замість відповіді, бандерівська активістка з обмеженою освітою сказала:

-"Його обов'язок - справи з дописами!"

Самозрозуміло, після такого "поучення" бандерівської бригадирши вважав недоцільним далі перебувати в її компанії.

За часів моого побуту під большевицьким пануванням ніхто нічого подібного не дозволив собі, хоча я не належав до партії, яка "веде"

Не позбавлена курйозу вашингтонська зустріч з Новошицьким, який вірив в бандеризм більше за правовірного мусульманіна в іслам. Хоча бандерівці ніколи не мали свого "корану", однаке вимагали безумовної покори своїм недозрілим муллам...

На багатолюбному зборищі біля новозбудованого монумента Т.Шевченка Новошицький зауважив мене, і зблід. Не говорячи ні слова своїм компаньйонам, всунувся в натовп і зник.

Волиняк Фіта, теж бандерівець з Чікаго, зупинив збентеженого Новошицького:

-"Що сталося? Чому так збуджений?

-"Там Сердюк!.."

-"Ну й що з того? Так ви його злякалися!.. Де він?

Цікаво з ним поговорити!"

Сміючись, Фіта оповів ту пригоду.

Не знаю, хто з моїх анонімних приятелів, обізнаних з ролею, яку я відіграв у відродженні Спілки Української Молоді, на мою честь узаконив назву деяких сумівських груп, наіменувавши їх сердюками. Але достеменно знаю, що після моого виходу з ОУНр, ортодоксальні бандерівці, за большевицьким зразком, розв'язали справу в той спосіб, що до назви "сердюки" приліпили "гетьманські", не подумавши, що вони не мають жодної дотичності до СУМ-у.

Повстає питання: що варта та молодь, яка не вміє пова-

жати й шанувати творця своєї організації?
Та й чи можна назвати ту Спілку виховною?

Молодь, яка не знає, або відмовляється від імені свого форматора, є безбатьківською, яку кличуть байстрюками.

Дійсно, сучасні сумівські байстрюки в ідейному відношенні нічого спільногого, крім назви, не мають з СУМ-ом перших трьох років. В моральному відношенні, це типової бандерівські комсомольці. З ними ніяк не в'язеться мое ім'я, ані спогад про мене.

Це звироднілий феномен еміграційного духового калінтува.

Чи в тому винна сучасна сумівська молодь, морально скалічена своїми безчесними вихователями?

Безумовно, в тому її вини не має!

Як могла знати про те, що від неї приховували, затаювали й промовчували!?

А натомість напували отрутою чорної неправди, за більшевицьким зразком.

Голова Асоціації
Українських Письменників
АВАНГАРД Петро Карпенко
— КРИНІЦЯ —
найвизначніший поет

Post Scriptum

Щойно закінчив "В ім'я правди", як у "Свободі"/ Назва часопису "Свобода" походить від свободного гуляйпільського писання, якщо писака належить до тієї самої партійної отари/ з'явився сенсаційний допис бувшого учителя народної школи, а тепер фізичного робітника фабрики й дячка провінційної парафії Симона Вожаківського , зміст якого проливає світло на його минулу аморальну діяльність.

Мій приятель, доктор психології, дав коротке, але провісисте визначення:

-"Автор допису шизофренік, опанований ідеєю фікс, уявив себе професором і сам у те повірив. Пригадаймо аналогічний випадок, наведений М.В.Гоголем-Яновським у своїх безсмертних "Записках божевільного"!

-"На днях я королем був вибраний всенародно!"

А неосвічений кретин Льонька Силенко у своїх листівках, які сам пише, сам друкує й сам розсилає, величає себе пророком!

Як бачимо, ідея фікс занадто нав'язчива, вона не рахується з жодними реальними фактами, бо бажане видає за дійсне, тому перший вірить, що він "професор", другий, що він король, а третій, що він "пророк"! Всі троє одержими, іх не переконаєш ніякими розумними аргументами, їхні твердження не обґрунтовані й нелогічні. Вожаківський мав би знати, що звання професора дає Міністерство Освіти /б.Народний Комісаріят Освіти/. Та після того як польський чабан Василь Матіїв возвеличив Вожаківського "професором", останній захворів невилікованою хворобою ідеєю фікс.

Хай би спробував назвати бодай одного професора, без лапок, який виконував би брудну й тяжку працю, яку виконує "професор" С.Вожаківський. Таких професорів не існує не лише у ЗСА, але й в інших країнах світу!

Чи за те слід осуджувати "професора", "короля" й "пророка"? Безумовно, ні! До них слід виявити співчуття й жаль, як до нещасних хворих і скалічених людей, пам'ятаючи:- "Блаженні убогі духом, бо їхнє царство небесне!"

Надісланий до "Свободи" мій відгук на допис Вожаківського:

— Оскільки у дописі народного учителя С.Вожаківського "Про табір Гайденав у звязку зі з'їздом гімназистів" подано безліч фактів у викривленому свіtlі, я, як безпосередній учасник згаданих подій, дозволю внести деякі істотні корективи.

Слід мати бодай мінімальну пошану до українського друкованого слова, а не складати гучні неправдоподібні міти про малописьменного й некультурного чабана Василя Матіїва. Тaborовий поштар був дуже скромним розносчиком листів, а не тим "героєm", якого без почуття міри розмалював його псевдопрофесор Вожаківський, щоб з певних корисних мотивів приподобатися йому.

1 — Категорично заперечую безґрунтовне твердження Вожаківського, наче він був моїм заступником під час моого очолювання Культурно-Освітньої Референтури. Моїм незмінним заступником був Зуб з дипломом Харківського Університету.

2 — Вожаківський прибув до Гайденавського табору, маючи призначення на посаду методиста від культурно-освітнього референта, затягото москофіла Бібікова, приятеля брата Вожаківського, теж москофіла, який добровіно повернувся на "родину".

Під тиском новоприбулих українців, які знали мене раніше, Дроздовський примушений був замінити Бібікова моєю особою.

3 — Щоб долучити себе до професорів, Вожаківський "надав" професорські титули всім учителям гімназії. Давиденко за фахом лісничий, однаке Вожаківський і його титулює професором.

В Україні, як і в усій Європі, університети були очолювані ректорами, тому проф. Лорченко був мною призначений ректором Народного Університету, а Мовчанівський — проректором по академічній частині. Та звідки Вожаківському знати проті справи, адже у педагогічних технікумах того не вчили?

4 — Шоб не згадати моого імені, хлестаковський професор пише:

—"З ініціативи культурно-освітньої референтури створено рельєфний державний герб України!"..

Структура к-о референтури не мала в собі колегіяльного тіла, були лише виконавці плянів референта, — до тих ви

конаців належав і С.Вожаківський.

5 - Завдяки національній сліпоті не переводили жодної контролі новоприбулим, - табір був докраю засмічений українобами. Пізніше, за згодою англійського коменданта мені довелось "експортувати" московське шумовиння до інтернаціонального табору, поблизу Гамбургу. Є того приводу хтось пустив жарт: -"Нка різниця між Мойсеєм і Сердюком? - Мойсей вивів жидів з Єгипту, а Сердюк вивів москалів з Гайденаву"

6 - Ніхто ніколи не обирав Дроздовського на коменданта табору. Дроздовський, як спритний фольксдойтч прибрав табір до своїх рук завдяки німецькій куртизанці англійського коменданта, який опікувався нашим табором. Дроздовський не мав звання інженера. Інженером ніколи не був, хоч Матіїв з Вожаківським плаzuвали перед ним, величаючи його "паном інженером".

На запрошення таборової Секції Інженерів, Дроздовський не прибув, мотивуючи свою відсутність втратою диплома. На мою пропозицію, як голови Секції, "пройти" Верифікаційну Комісію, яка була компетентна визнати права інженера, Дроздовський признався, що він не інженер, бо закінчив лише місячні курси агрономії в Іваниса. А Вожаківський у своїй буйній фантазії до того договорився, що почав писати казочки для немовлят: -"Дроздовський був завжди баханим й обиrase одноголосно! /????/. За перших виборів таборяні висадили Дроздовського з комендантського крісла, а комендантом обрали участника Визвольних Змагань УНР Гузара.

7 - Усі превентивні заходи за збереження надніпрянців від примусової депатріації виходили з Культурно-Освітньої Референтури . Найперше скликав нараду в приміщенні згаданої референтури під своїм головуванням. На тій нараді не було Вожаківського, а тим більше, поштаря Матіїва. Були присутні архієпископ Генадій, тaborovi священники, інж. Петро Ковальчук, член ОУН з рідних земель, др. І.Марченко, проф. Лорченко, Гузар, мій заступник Зуб та комендант табору.

Після одіозного виступу приятеля Вожаківського - І.Губаржевського, який радив віддати большовикам п'ятсот таборян, щоб спасті решту. Його підтримав Дроздовський. Тоді я з обуренням заявив:

-"А ні одного українця не віддамо!"

На ранок таборяні знали в подробицях про зміст наради. Бувші військовики з Норвегії мали намір побити Дроздовського й Губаржевського. Довелося переконати в недоцільності того наміру.

І практичною справою пістановки галичанами наддніпрянців керував співробітник Культурно-Освітньої Референтури, якого знов ще з 1942 року.

А як виглядає та подія у скаліченій інтерпретації Вожаківського?

— "Обговорюючи різні справи, Василь Матіїв заявив: жодної особи не віддамо!"

Поперше, — де й з ким обговорювали "різні справи"?

Подруге, — коли проблему репатріації обговорювали між іншими "різними справами", виходить, вона не була життєво-пекучою.

Потретє, — кому Матіїв міг заявити, будучи лише поштарем і не більше!.. З того виглядає маячиння хворої голови.

На цьому ставлю крапку, щоб не розворушувати чад брехні С.Вожаківського, осо кожний абзац його починається безсороною неправдою, якої бредиться чесна людина. Та нароптаний плавувати, не полетить!.

До читачів: прошу писати свої зауваження й побажання на адресу —

Michael Serdiuk, Ph.D.

649 ..BLACK SEA ROAD
JEFFERSON, OHIO 44047
PHONE (216) 576-4161

